

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 20 korona. Félre 10 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi munkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 789. Kiadóhivatal 706.

A Wekerle-kormány és a készfizetések:

Írta: Kossuth Ferencz.

Még egyszer hozzászóllok a Wekerle-kormány tevékenységéhez a készfizetések tárgyában, bár undorodom attól az októl és attól a modortól, amiért és ahogyan ezt az ügyet a hajánál fogva előrantották.

Mégegyszer hozzászóllok, bár valószínű, hogy mint minden nyilatkozatomat, a fordítások és gyanúsítások özöne fogja követni e hozzászólásomat is.

Még egyszer hozzászóllok, bár valószínű, hogy az a példátlan indiszkréczió, hogy kiszivároghatott egy (akár okkal, akár ok nélkül) titkosnak jelzett kormányegyezmény, legyen legalább valami haszna belől magának az országnak, azon haszon helyett, amelyre némely sajtóorganumok vadásztak s amely a mostani kormány felelősségét az előző kormányra tolt volna, ha lehető volna az igazságot (számítva a volt miniszterek köteles diszkrecziójára) derűre-borúra agyba-főbe verni.

Mielőtt rátérnék ezen iratom tárgyára, csak röviden megemlítem, hogy elferdítették nyilatkozatomat azok, akik abból egy titkos egyezmény letagadását olvasták ki, holott én világosan csakis

olyan titkos egyezményről szóltam, amelyben a Wekerle-kormány feladta volna a készfizetéseket. Ettől eltekintve, in thesi, titkos egyezmény létezéséről vagy nem létezéséről nem nyilatkoztam, mert véleményem szerint az én helyzetemben az volt a helyes cselekedet.

Azoknak, akik meggondolatlan könnyelműséggel az én emlékezetem rövidségét vádolják, az általuk félreértett vagy elferdített nyilatkozatra (tehát a maguk félreértésére) alapítván e vádat, ezeknek a saját rövid emlékezetem azzal fogom felfrissíteni, hogy emlékeztetem őket arra, hogy én mint miniszter az önálló bankért küzdöttem; továbbá, hogy ha az én álláspontom érvényesült volna, nem lett volna szükség egyezkedésre az osztrákokkal a készfizetések dolgában. Minthogy azonban 1907-ben nem lehetett tudni, hogy az én álláspontom vagy a 67-es miniszterek álláspontja fog-e érvényesülni 1910-ben, kötelességem volt hozzájárulni ahhoz, hogy arra az eshetőségre is provideáltassék (még pedig az ország érdekében), ha a 67-es miniszterek álláspontja győzne.

Természetes, hogy e provideálásnak feltételesnek kellett lenni és az is volt.

Ezen eljárásom annál korrektebb volt, mennél világosabban hozzájárultak a 67-es miniszterek a vámszerződéshez

csatolt zárjegyzőkönyv azon 1 számmal jegyzett határozatához, mely provideál arra az esetre, ha a bankszabadalom nem ujíttatnék meg; vagy más szóval, ha az önálló nemzeti bank létrehozható.

Megjegyzendő, hogy e zárjegyzőkönyv a király által előzetesen is jóváhagyott, utólagosan is szentesített vámszerződés integrans szövegéhez tartozik, ami azt bizonyítja, hogy abban az időben az önálló bank megvalósításának lehetőségét és a bekövetkehető esetőségek közé sorolását a király is tudomásul vette és szentesítette.

Ha pedig valakinek eszébe jutna azon nyargalni a mostani alacsony színvonalra lesüllyesztett közviszonyok közt, hogy ilyen vagy amolyan különbségek észlelhetők a koalíciós kormány tagjai esetleges nyilatkozataiban, ezen rövid emlékü, de hegyes tollu egyéneket arra emlékeztetem, hogy a Wekerle-kormány 67-es és 48-as miniszterekből állt, akiknek álláspontja bizonyos kérdésekben megszűnt egyöntetű lenni s ezért mondott le a kormány és maradt meg állhatatosan kilencz hónapig lemondása mellett.

Áttérve most ezen iratom tulajdonképpeni tárgyára, ki fogom mutatni, hogy a vámszerződési tárgyalásoknál osztrák részről a készfizetések felvehe-

Cavesieder Balázs utódai.

Írta: Váradi Antal.

(Utánnomás tílos.)

Nemsokára megnyílik Pesten a tizezeredik kávéház s akkor kétségenkívül szép és lélekemelő ünnepély tanúi leszünk. A budapesti kávépartestület le fogja leplezni az első pesti kávésnak: Cavesieder Bláziusnak a szobrát vagy arcképét, talán emléktáblát is állít a régi pesti telekkönyv 241-ik számú házára vagy az annak helyén épült palotára és bankett lesz, felköszöntőkkel, végül az összes kávéházakban azon este ingyen mérlik a pikkolót.

Igy képzelem magamnak ezt a jubilaris ünnepséget, amely nagyon valószínű a jubileumok századában, mikor nemsokára már az ezredik foghuzást és a háromezredik komfortábliszám megszületését is meg fogjuk ünnepelni. Jubilaris nép vagyunk, a múltban és a múltból élünk s még mindig várjuk Széchenyi jóslatának a teljesedését, hogy mikor lesz hát már Magyarországon...

Egyelőre maradjunk Cavesieder Balásznál. Ő volt az első kávé Budapestben, akit historice ki lehetett nyomozni. Kétségen kívül áll, hogy a török hódoltság korában volt itt egy sereg török butika, amelyekben stambuli szokás szerint főzték a mokaalevet — de ezek a kavedsi-k elköltözték a törökökkel s valamennyi visszatért az arany-szarv bübajos vidékére, holott is zavartalanul folytathatják a semmittevést, amelyben Magyarországon gyakran megzavartattak.

Az első kávé, akit hivatalból hittak Kaffesieder-nek: Balázs nevű s valószínűleg szerb. Akkorában nagy szerb kolónia lakott Pesten s a későbbi városháztér, amelyen ma a piaristák háza áll, nagy mocsár volt s benne a szerb disznókereskedők malacjai fürödtek. A piaristák mostani háza egy generális volt még most is rajta vannak a sarok-tornyai a hadi jelvények. A szerbek, tudvalevőleg, éppen úgy fezt viseltek, mint a törökök s valószínű, hogy valamelyik elköltözött török kávé üzletét a kávé ugyancsak török módra szerető szerbek egyike vette át. A ház, amelyet bírt, a telekkönyvi 241-ik és 1714-ben lett annak tulajdonosává.

Valószínű, hogy ez az első kávéház Pesten.

Nemsokára keletkezik több is. A Balázs mester butikája sarokház volt a mai plébánia-templom környékén. Valószínűleg a térre nyílt s mégis szép öröm lehetett, mikor a kávé-ivó szerb vendégek mindjárt ott, a szemük előtt láthatták lubiczkolni a sárban a malaczaikat. Mert hát miscetur utile dulci.

Tizenhárom esztendővel később, azaz 1727-ben megint talállok egy kávést a régi telekkönyvben. Ez Starkh János, a leleplezendő második emléktábla tulajdonosa, a házszáma 552, s foglalkozására nézve „kávésnak van bejegyezve. Tehát ez az 552 is kávéház volt. Lehetett a mai Kishid-utca tájékán.

Ez a két kávé dominálta a tizenhetezredik századot.

Talán vannak még, akik emlékeznek az ugynevezett „zöld ház”-ra. Ez a telekkönyv-

ben 197. szám alatt szerepel, s 1699-ben Schweidler Christian kapta ajándékba. Akkor bőven ajándékoztattak házakat, telkeket, mert örültek, ha akadt ember, aki a romokat fölépítette, vagy a telkekre házat emelt. Ez a „zöld ház” átjáró ház volt s később Degréék tulajdona lett. Lerombolták. 1740-ben találok egy adás-vételének nyomát, amikor is 2800 forintot, — hatalmas vételár akkori időben — egy óbudai polgár, Ziegler Károly veszi meg. Ezt meghallván Reesfeller Ferencz nevű pesti polgár, hivatása szerint „Kaffesieder” jure praemptionis szerzi meg és Ziegler-nek még hat aranyat ad ajándékba. Kétségtelen, hogy a zöld házban ekkor kávéházat nyitott.

A dunasor első számú háza, amelyet a telekkönyv 600 numerussal jelöl, ősi és hivatalos kávéház volt. Ez a városi kávéház. Hatszáz forintot vette 1740-ben Blau János Mihály, később aztán Kronberger János lett a tulajdonosa.

Már ezernyoleczszáz elején több az ismeretes kávéház. A mostani Lloyd épület kolonnádjai alatt volt a legfrekvenciáltabb, melybe a rondella és a régi német színház színészei is jártak. A „Magyar király”-koresmának is volt kávéháza, s mikor a magyar színészek a Gizella-téri német színházban vendégszerpeltek, az egész társulat ott volt szállva s színház után a színészek és pártfogók a „Magyar király”-koresmában gyűltek össze Kisfaludy Károlyval együtt. Tehát valószínűs bohémtanya volt.

A mai Aranykéz-utcában még ma is áll az a vendéglő, benne persze akkor kávé is mértek, — amelyben a rondella színészel

tőségére kijelölt feltételek most mind megvalósultak vagy megvalósulnak; s midőn ez a Wekerle-kormány akkori tárgyalásaiból világosan megállapítható, a mostani kormánytól fel nem telezhető rosszhiszeműség volna, ha azt állítaná, hogy a Wekerle-kormány pre-judikált a készfizetéseknek. E kimutatásom nem vonatkozik titkosnak tekintendő okmányokra, mert a szakbizottságok tárgyalásairól, amiből meritek, annak idején a napilapok bőven referáltak.

Az osztrák és magyar szakbizottságok 1906. szeptember 23-án tartott ülésében hosszú vita után Popovics akkori államtitkár összegezvén a vita eredményét, „mindenekelőtt megállapítja, hogy a készfizetések felvételére osztrák részről feltétel gyanánt a vámügyek közössége (ami azóta meglett), a bankszabadalomnak 1910. éven túl való meghosszabbítása (amit most meg akarnak csinálni) és a magyar blokk kérdésének végleges rendezése (amit a vámszerződés alkalmából a Wekerle-kormány végleg rendezett) követeltek.”

Tehát az osztrák felfogás szerint, melyhez a szakbizottságok akkori tárgyalása vezetett, most az osztrákok által kijelölt minden feltétel meglenne.

Akkor a Wekerle-kormány azt követelte, hogy a készfizetések még 1910 előtt, tehát a szabadalom lejártá előtt, vétesse fel és e mellett erősen érvolt dr. Gruber osztrák osztályfőnök, ki most osztrák részről az Osztrák-Magyar Bank alkormányzója, elismerte, hogy „alakilag mindenesetre így állnak a dolgok, hogy a bank a készfizetések felvételére még 1910 évi decemberben is szorítható, csak hogy az anyagi következmények is szem előtt tartandók.”

Végre a hosszú vitát Popovics akkori államtitkár a következőképpen összegezte: „az eddigi vitából levont

azon következtetéssel szemben, hogy mindkét részről megegyező vélemény uralkodik arra nézve, hogy a pénzügy szabályozása, a nemzetközi pénzhelyzet és a jegybank helyzete nem képeznek akadályt a készfizetések felvételére, osztrák részről a jelen pillanatra nézve elismertetik; e mellett mindenesetre feltételeztetik, hogy a készfizetések tényleges felvétele, miként az annak idején közösen megállapított törvényjavaslatban, mindkét kormány határozatának marad fentartva, mert akkor ezek a készfizetések felvételével szemben a Balkánon való kereskedelmi politikai helyzetből előálló vagy egyéb akadályokat jelentőségük szempontjából még idejekorán méltányolhatják.”

Köztudomású tény az, hogy a Balkánon való kereskedelmi politikai nehézségek a román és szerb szerződés létrejöttével szinte eltűntek.

Tessék ezek után itélni és tovább rágalmazni!

Budapest, november 4.

A képviselőház ülése. Holnap, szombaton déli tizenkét órákor ülést tart a képviselőház. Az ülésben az igazságügyi bizottság jelentését fogják előterjeszteni az új polgári perrendtartásról szóló javaslatról, aztán pedig határozni fognak a Ház munkarendjéről is. Mivel november hetedikétől kezdve a hónap közepéig a delegáció fog ülésezni, a képviselőház csak november második felében kezdi meg érdekteljes üléseit. A holnapi ülésen interpellációk is lesznek; ezek során alkalmasint szóba kerül a készfizetés kérdése is.

Osztrák miniszterek Budapestén. Dr. Weiskirchner osztrák kereskedelmi miniszter és Popplovag, a földművelésügyi minisztérium vezetője — mint Bécsből jelentik — a jövő héten Budapestre utaznak, hogy az argentinai huszbehozatal-dolgaiban tárgyaljanak a magyar kormánnyal.

előadás után vacsoráltak. Katona József is ide járt. Ma is ugyanaz a ház, ugyanaz a szoba. Egynéhány lépcsőn le kell menni s a kapu alól balra nyílik a kocsma, melynek még a bolthajtása is az, ami száz és husz esztendő előtt volt.

A Pillvax, Fillinger és Kammon már közel járnak a százados jubileumhoz. A Korona is egyike a legrégebb és legjobb hírű kávéházaknak. A Koronaherceg-utcáinak történelmi nevezetessége is van. Hirdeti rajta az emléktábla. Ott harsogott a „Talpra magyar” és Vasvári szózata márczius tizenötödikén.

Érdekes talán elmondani egy száz év előtti kávéház berendezését.

Faasztalok. A mai márvány-luxus akkor még ismeretlen volt. Hosszu „stamm-tisch” áll a sarokban. Annak meg van a maga állandó vendégserege. A billiárdok csak későn kezdenek zöldelni a kávéház füstjében, de a dunaparti kávéháznak már van billiárdja. Ennek csodájára jártak sokan s voltak, akik tudtak rajta játszani.

Az asztalok körül fonott szalmaszékek. A csészek öblösek és mélyek, nem a mai csálóka edényzet, amelynek tripla a feleke és dupla az oldala. A kávé-árakra nézve csak annvit mondok, hogy egy mai oszonna árán akkor egy héti lehetett kávéházba járni és még ki sem dobták az embert.

A borralaló intézménye korán meghonosodott a magyar talajban. Csak hogy a régi német vendégek gazdaságosan csinálták. Összenedték a borralalót egy nagy asztal vendégei (egy rézgarast), a hosszú asztalnál két rézgarast egy ülésre. Ez az ülés eltartott egy félnapig, vagy egy féléjszakáig. Mindig a leg-

utolsó tartotta a markában s adta oda. Kézről-kézre járt, mint a lakodalmi kancsó.

Lámpák a mennyezetről lógnak le, olajjal tápláltak és rossz szaguk. Gyakran csöpög az olaj a lent ülők gallérjára. Ilyenkor káromkodnak és törülközőt kérnek. Az asztalok közepén gyertya. Amellett dominóznak vagy kártyáznak. Van, aki sakkozik. A Huszárházban volt egy kávéház, amelyben sakk-társaság tanyázott. Ebből sakk-klub lett és igen szép eredményeket ért el. A magyar sakkozók világhírűek. A pesti sakk-körnek Erkel Ferenc is volt az elnöke egy időben.

A pinczért akkor kávélegénynek hitták. Vont tüzelény is, de a kávé sok helyütt asszony főzte. Persze a kávésné. Annak a helyiségnek a mellvédő falához, amelyen át benyújtogatta a findzsákat, tódult a fiatalság, kiyált, ha csinos volt az asszony. Ennek jelentőségét felfogván, az asszony kiült később a kávéházba és egy asztal mögött adta a czukorporeziókat a legénynek és szedte a pénzt. Ez a kasszirő őskora.

A Hangli-kávéházban még nemrég is az asszony ült sokáig a pult mellett és a vendégek odaálltak beszélgetni a kassza elé. Később az asszonyokat leányok váltották fel az emelvényen, a mi sok kalandos dolognak volt édes szülőanyja.

És fejlődött ki idők folytán Pesten olyan kávéházi élet, amely versenyez a párisival. A különbség csak az, hogy Párisban a kávéház átmeneti multság. Nálunk öncél. Aki beveszi magát egy kávéházba, megül ott órákig és sokszor ott virrad meg. Azaz: értelmesen beszélve; minden éjjeli multságnak kávéház a folytatása és a vége. Még pedig sokszor zajos vége.

Szentesített törvény. A hivatalos lap mai száma közli, hogy november 4-én megjelent az 1910. évi Országos Törvénytár (Corpus Juris) 6. száma, mely az 1910. évi IX. törvényzikket közli a szentesítési záradékkal ellátva a következő tartalommal: A közönséges büntetettek kölcsönös kiadatása iránt Paraguay köztársasággal Buenos-Airesben 1907. évi október 16. napján kötött államszerződés beczikelyezéséről.

Kormányzás — blankettákkal.

Budapest, november 4.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága végre elkészült a jelentésével s a delegáció plénuma elé terjesztette azokat a határozati javaslatokat, amelyek, hogyha a plénium rezolúció rangjára emeli őket, kísérsni fogják a horribilis katonai követelések megszavazását. Minden közönséges dologban egy egész esztendőn keresztül némák vagyunk. Ilyenkor jön meg a szavunk. A delegációk az egész ország szavával beszélnek, sőt nem csak beszélnek, amire keveset adnak a katonák, hanem cselekednek is, milliókat voksolnak. Néma országnak egyszer hallik a szava, el lehet hát várni, hogy ez a szó legalább ilyenkor egyszer nyomatékos és erőteljes legyen, olyan, amit komolyan vesznek a Ballplatzon és olyan, amit kénytelenek meghallani a Reichskriegsministeriumban.

Hogy élt ezzel a kötelességével a munkapárti többség delegációja? Milyen határozatokat és dörgedelmeket ajánl a delegáció külügyi albizottsága a delegáció plénumának? Fogja azokat a blankettákat, amelyek még a koalíciós korszakból maradtak a delegáció levelesládájában s a magyar ipar bővebb részesedését a hadsereg megrendeléseiben, a vezérkari tisztek magyar tudományát, a katonai perrendtartást stb. stb. megsürgetik ugyanazokkal a szavakkal, amelyekkel a koalíció, csak épen a dátumnak hagyott helyeket töltik ki s másveket jegyeznek alá a blankettának a régiek helyébe.

Legesondesebb, legidillebb a kávéházi élet a negyvenes évek elején és a múlt század huszas éveiben. Nem egy szemtanu írja le az előbbit is, utóbbit is. Ime, találtam egy naplót 1820-ból, amely egy kávéházat ír le a következőképen:

„P. Komoly leczkét adott, hogy veszélyes helyekre ne járjak, hanem ha már mulatni akarok, inkább tisztességes, noble tanyákat keressék. S találtam is egyet, a hidfőnél állott Kemnitzer-kávéházat. (A régi hajóhid fejeiről van szó, amely állott a mai Petőfi-tér északi oldalán. A Kemnitzer-kávéház tehát a mai dunaparti sarokkávéház helyén volt.) Ez a Kemnitzer-kávéház az előkelő urak és urfiak tanyája volt, kik igen barátságosan fogadtak, sőt utóbb már szinte nélkülözhetlenné váltam körükben, annyira szerették tréfáimat, figurás természetemet.”

A naplóíró Balogh István, a régi rondella egyik színésze, aki 1816-ban lett külső tagja a rondellai társulatnak (Benke, Murányi, Konez, Kántor és társaik). Mint ilyen közel érte a Kemnitzer-kávéházat, amely éppen a rondella szomszédjában volt.

„Itt tanultam meg dohányozni, kávé, püncsöt inni, groggot is, aztám tekezni (billiárd), koczkázni, miről azelőtt fogalman se vala. És így most már a művelt emberek sorában kezdtem helyet foglalni.”

Ime, ebből kitetszik, hogy milyen élet folyt a múlt század huszas éveiben a pesti „elegáns” kávéházakban. Kávé, püncs, grogg az ital, teke és koczka a játék. Teáról még nincs szó. Ezt akkor még csak orvoságnak használták s csak később kezdték a mágnások angol mintára, reggelhez s estebéd után inni. A billiárdjátékok akkor a „kégli” és a „pira-

legalka mája. I lehetne hozást szerre blanket hivja ö vány-m számár kel az re. A tiszta elmond válaszó sze egymá ban, h koroltá a szám Ni a szive czionál abszol ilyen k a legk nak az átveszi morito

En kása, semmi nak a párt k nézve, licziós a koali dásból kormá H delegá végezt maték nál?

medli nak e csenge akkor mincz ka“ u huzna ve an nek f ezzel a czikal yek t tak. I szerre

A szorít kávéh beirat

L volt, sok fi első L aztám tak el garas teheté dag em ban h S

mert aki h De les ez esz M dom

Kétségtelen, hogy a kormányzásnak a legalkalmasabb és a legkényelmesebb formája. Ezen az alapon nagyon egyszerűsíteni lehetne az egész alkotmányosságot, törvényhozást és államigazgatást. Blanketta-rendszerre lehetne fektetni mindent: a király blankettán nevezi ki a kormányt, blankettán hívja össze az országgyűlést. Szép nyomtatvány-mintát lehetne tartani a trónbeszéd számára s hasonló nyomtatványt, amelyikkel az országgyűlés válaszol a trónbeszédre. A delegációk munkája már amúgy is tiszta blankett-munka: a közös miniszterek elmondják évről-évre ugyanazt, a delegáció válaszolja a közös minisztereknek megint szó szerint ugyanazt; ők szépen megértik egymást, az ország pedig megnyugszik abban, hogy az ő nevében a delegációk gyakorolták az ellenőrzés jogát és szépen fizeti a számlát.

Nincs az a kényelmes miniszter, akinek a szíve ne hizna örömeiben az ilyen jól funkcionáló alkotmányosságtól. És nincs az az abszolút monarchia, aki visszariadna az ilyen konstitúciótól. A legkényelmesebb és a legkedvesebb dolog: megmarad korlátlanul az abszolút akarat, a felelősséget pedig átveszi a delegációvá és albizottsággá nyomorított parlamentárizmus.

Ennek a kormányznak azonban az a szokása, hogy miután eddig még nem gyűjtött semmi érdemet, erényt akar csinálni magának a koalíciós elődje szidásából. A munkapárt kormányának a szemüvegén keresztül nézve, minden elhibázott dolog, amit a koalíciós kormány csinált, minden rossz, ami a koalícióról maradt. Az effajta gánacoskodásból azt lehet érteni, hogy „én pedig, ez a kormány, mindent jobban fogok csinálni!”

Hogyan lehet az, hogy a munkapárti delegáció mégis ott kezd, ahol a koalíciós végezte s nem talál a maga akaratának nyomtatékosabb formát a koalíciós blankettánál?

medli“ voltak különösen. A teke-preferánsznak egy módja is szokásos volt, a közepesen esengetyüs babával, melynek eldöntője, aránt akkor szokás volt mondani: ferlaufolt. A harminczas években kezd feltűnedezni a „paczika“ nevű szerencsejáték, amelynél kártyákat húznak és egy-egy számot titkon megjegyezve annak a pontjait harminczegyig törekszenek felvinni. A nyerő, — ha elérte a számot: ezzel a szóval vágja ki a rejtett kártyát: paczika! behuzza az összes befizetéseket, melyek többnyire egy rézezüst szexedliből állottak. De játszottak tizen, tizenketten is egyszerre.

Az én jogászkoromban az „la guerre“ szorította ki ezt a játékot. A későbbi Báthory-kávéházban volt ennek a főtanyája és sok beiratási pénz uszott el a zöld asztalon.

Legtöbb és legdrágább azonban az idő volt, amelyet haszontalanul ott fecseirelt el sok fiatalember. A fára és élelemre valót az első héten elkártyázták és elbilliárdozták, aztán ott melegedtek a hidegben, ott káréztak ebédre és vacsorára és ha nem volt egy garasuk sem: kontóztak elsejéig. Sok kontót tehetett el emlékül szegény, öreg főpinczér, amelyek gazdáiból később nagy urak és gazdag emberek lettek, de ő már akkor a Rókusban halt meg a legnagyobb nyomorúságban.

Sokszor megmondotta szegény:

— Polond a kit hidedez az asszonyoknak, mert az kitisputál minden adósság. Polond, aki hidedez papoknak, mert azon pe nem hajt. De legnagyobb polond, ki hitelez a tisk, mert ez esz az adósság, mint a kifli...

Mélyebb értelmét szavainak ma sem tudom kihámozni; a lényege a dolognak bice-

Elalkudott készfizetések.

— A katonai kérdést is elpaktálják. —

Budapest, november 4.

Tegnapról mára végre féligmeddig kikapott a nagy titok, hogy mit végzett Bécsben a kormány a bank és a készfizetések dolgában és magyarázatra talált az a sípra és nagydobra hangszerelt sajtó-mytány, amelyet a Khuen-kormány a koalíciós kormány befektetésére és egyben az új megegyezés védelmére komponált. A Khuen-kormány úgy egyezett meg az osztrákokkal, hogy a készfizetések felvétele időpontjának megállapítását az Osztrák-Magyar Bankra bizza. Szóval kecskére a káposztát. Mert az Osztrák-Magyar Bank, ahol tulnyomólag az osztrák érdekek dominálnak, kétségkívül csak akkor fogja elhatározni, hogy felveszi a készfizetéseket, ha majd az az osztrák kormánynak tetszik. Ez pedig annyit jelent a magyar álláspontra nézve, hogy a magyar kormány belátható időn belül, az új banktárgyalásokig, — nem lehet többé abban a helyzetben, hogy az Osztrák-Magyar Bankra a készfizetések felvétele tekintetében nyomást gyakorolhasson. Szóval a bank és készfizetések ügye ezzel tíz esztendőre elaludt.

A kormány azonban nagyra van ezzel a megegyezéssel és ma a saját félhivatalosában megdicséri érte önmagát. Sőt nemesak ezzel a balkezű megegyezéssel dicsekszik, hanem dicséreteket előlegez magának a hadsereg kérdéseinek, sőt az általános választójog kérdéseinek megoldásában is. Megtudjuk, hogy a kormány a magyar politika pályáját mindezekről „a veszedelmes szirtektől meg akarja szabadítani“, épp úgy, mint ahogy az önálló bank és készfizetések szirtjétől már megszabadította. No, hogy ha a hadsereg és általános választójog kérdéseinek köszirtjeit is csak ily sikerrel fogja eltüntetni a kor-

nyára az, hogy a diák nem fizet. Ez pedig axióma.

Hány érdekes, jellegzetes alak lézengett és lézeng ma is a kávéházakban!... Arról igazán könyvet lehetne írni. Mohácsi bácsi és Bizay, Bernáth és a többi bohém együtt és külön-külön meglakták Pest régi kávéházait, különösen a „Török császár“-t, a régi város-háza mögött. Ott ültek, ott tartlitztak, preferánczoztak és sokszor ferbliztek reggelig, s mikor egy-egy nagy ferblikkassa volt együtt, Bizay belemarkolt és „egy szükölködő magyar író részére“ kivett belőle egy pár tizest. Az a „szükölködő magyar író“ persze mindig ő volt...

Bernáth Gazi ott ült szomorúan a sarokablakban és a szegénységről morfondirozott. Odamegy hozzá Komócsy és azt mondja neki:

— Min tündödl, bátyám?...

— Azon, hogy ki a leggazdagabb ember a világon?...

— Hát Rothschild... annak három milliárdja van...

(Akkor még csak anyija volt.)

— Nem igaz... — pattan föl Bernáth. — A Török császi kávé a világ leggazdagabb embere!

— Hogy-hogy?...

— Mert az még Rothschildnál is gazdagabb. Rothschildnak három milliárdja van — de a „Török császár“-nak — négy billiárdja van!...

És hol vannak már a régi kávéházak, a három milliárd, meg a négy billiárd, Bernáth Gazi és a török császár?...

Csak az én emlékeimben...

mány, úgy már előre is a legteljesebb részvétellel adózhatunk annak a magyar álláspontnak, amelyet a kormánynak mindkét esetben képviselnie kell. Mert arra az analógiára, ahogy a kormány a bankkal és készfizetésekkel elbánt, a hadsereg kérdései is úgy ki lesznek majd kapcsolva a magyar közélet kérdéseiből, hogy ahhoz a mi nemzedékünk már hozzá többé nem nyulhat, az általános választójog pedig szintén csak épp olyan mesebeli álomképpé fog átalakulni, mint az önálló bank, vagy a nemzeti hadsereg...

A képviselőház holnap ismét összeül és ma délután még erősen tartotta magát az a hír, hogy a készfizetéseket a holnapi ülésen interpelláció alakjában szóvá teszik.

Tudósításaink a mai napról a következők:

Héderváry utazása.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma reggel nevenapja alkalmából rövid tartózkodásra Hédervárra utazott családja körébe. Onnan a miniszterelnök holnap Budapestre utazik vissza s féltizenegy órakor érkezik a fővárosba, hogy a képviselőház ülésén jelen legyen. Héderváry vasárnap délután Bécsbe utazik, hogy résztvegyen a delegáció plenáris ülésén.

Minisztertanács.

A kormány tagjai holnap délután öt órakor a miniszterelnöki palotában minisztertanácsra ülnek össze. Ez a tanácskozás rendes heti minisztertanács lesz s a főlhalmozódott folyó ügyeket intézi el.

A bank, mint döntő tényező.

A Héderváry-kormány még mindig titkolózik. Az ischli klauzulának nevezett titkos egyezmény dicső szerzőjének legújabb művéről, a készfizetések elpaktálásáról hivatalosan semmiképpen sem akarnak közölni valamit. A politikai világ tehát kombinációkra van utalva. A legújabb formát, amely forrására való tekintettel megbízhatónak mondható, itt ismertetjük:

1. A Héderváry-kormány elérte mindennek előtt azt, hogy a Bienerth-kormány ráhelyezkedett a készfizetés kötelezettségének álláspontjára s ráállott arra, hogy a Reichsrath elé terjesztendő törvényjavaslatban képviselni fogja ezt az álláspontot.

2. Gondosan és lehető pontosággal körüírják és meghatározzák azokat a föltételeket, melyeknek beállása esetére a készfizetés fölvételének el kell következnie.

3. Ezek a föltételek befoglaltatnak a közös bank módosított statutumába és maga a bank nyer döntő jelentőségű erőt és jogot a készfizetés megkezdésére — akkor és azok között a körülmények között, amelyek között az időt elérkezettnek fogja tartani a rendszabály életbeléptetésére.

4. Amikor a készfizetés megkezdésének ideje elkövetkezik, akkor mód és alkalom adódik a két törvényhozásnak is, hogy megnyilatkozzék, ez a nyilatkozat csak a tudomásul vétel végett történék — magát a készfizetést pedig nem alterálhatná többé.

Egy olyan kiváló egyéniség, aki a készfizetések felvételének kérdésében, ennek minden korábbi fázisában a legteljesebb tájékozottsággal rendelkezik, az egyezmény 3-ik és 4-ik pontjában a banknak biztosított jog jelentőségéről a következő véleményét mondotta el:

— Ha a jelenlegi kormány nem tudott más egyezményt kötni, akkor neki ez az egyezmény is jó. A bankszabadalmat prolongálni kell 1917-ig, nem hosszabb ideig és ebbe nem tudták beállítani a készfizetések felvételét. Hát hiszen a készfizetések felvétele az nem minden, azt Wekerle sem tudta beállítani, amikor Beckkel a kiegyezést csinálta. A Beckkel kötött ugynevezett titkos egyezményben is ugyanez van, hogy amikor a készfizetések felvételére az idő alkalmasnak mutatkozik, akkor a készfizetések felvételnek. De a különbség az, hogy a Wekerle-féle egyezményben csak a két kormányról van szó. Csak a két kormány szerepel, melyeknek meg kell állapodnia, a magyar kormány és az

osztrák kormány és nincs harmadik tényező más, mint az uralkodó. Most azonban van egy harmadik tényező: a bank. Az Osztrák-Magyar Bank nyer döntő jelentőségű erőt és jogot a készfizetések megkezdésére, tehát az Osztrák-Magyar Bank ez a harmadik tényező, amelyiktől a készfizetések felvétele függ. Amikor eképpen a bank is ott van, akkor a helyzetünk súlyosbodik, mert a bankot az osztrákok tulsúlyoknál fogva kihasználhatják ellenünk.

A szakreferensek tárgyalása.

Mint Bécsből jelentik: A magyar és osztrák kormány szakreferensei ma délelőtt ültek össze a készfizetések felvétele dolgában a két kormány között létrejött megállapodás részletkérdéseinek megbeszélésére. A tanácskozáson magyar részről Papp és Teleszky államtitkárok, osztrák részről Wimmer és Thaa lovag osztályfőnökök vettek részt. Délelőtt 11 órától délután három óráig tanácskoztak egyfolytában, rövid megszakítás után pedig este félhat órakor megint tovább tárgyaltak, minthogy a detailok megbeszélése — várakozás ellenére — hosszabb időt vett igénybe. A tanácskozás este 8 órakor ért véget.

Egy kis öndicséret.

A kormány egyik félhivatalosa ma a következő érdekes közlést adja:

Bécsből jelentik a „Budapesti Tudósító“-nak: A bankszabadalom megújítása és a készfizetésekkel ezzel összefüggő rendezése évek óta olyan problémája a magyar politikának, amely Magyarország politikai viszonyainak nyugodt fejlődését akadályozta. Ez a kérdés az egész koalíciós kormányzat alatt nyomasztóan nehezedett a politikai helyzetre, állandóan elsötétítette a látóhatárt s végre is végzetévé vált az egész rendszernek, amennyiben Justh Gyula ebben találta meg azt a robbantó anyagot, amelyvel a koalíciót a levegőbe röptette. A magyar politika további fejlődésére ezért, mint a „Politische Korrespondenz“-nek Budapestről írják, nagy előnyt jelent, hogy most sikerül a bankkérdést a napirendről nemsokára egészen levenni. Gróf Khuen-Héderváry politikájának legjellemzőbb vonása éppen az, hogy haladéktalanul, a dilatórius politika kényelmességének félretételével ama legnehezebb problémáknak szabályozására törekszik, amelyek a politikai életet évek óta méreganyaggal töltötték meg és a kormánynak és a parlamentnek munkaerőjét úgy megkötötték, hogy a parlament a legszükségesebb belső reformokkal sem foglalkozhatott. A katonai kérdések szabályozása is már meglehetősen előrehaladt és a magyar kormány becsületes törekvése bizonyára nem fog hiányozni, hogy ez ügy is minél előbb üdvös megegyezésre vezessen. Az a jogosult remény, hogy a Khuen-Héderváry-kormánynak sikerül a magyar politika pályáját mindezekről a veszedelmes szirtektől megszabadítani, igen kedvező kilátást nyújt a politikai és a parlamenti helyzet további alakulására; ilyenformán ugyanis lehetséges lesz, hogy a kormány nemsokára teljes munkaerőjét a belügyi reformokra fordíthatja s akkor azután mindenekelőtt a választói reform megalkotásához foghat hozzá.

A kormány tehát dicsőszik. És azzal dicsőszik, amit nem tett meg. A bank és készfizetések ügye sincs még tető alatt, hát még a katonai kérdések és a választójog!... Hol vannak még azok!...

A hadügyi jelentés.

Ma osztották szét a magyar delegáció hadügyi albizottságainak jelentését a delegátusok között. A jelentés azokat a határozatokat foglalja magában, amelyeket az albizottság hozzájárulás végett a delegáció plénuma elé terjeszt. A rezolúciók nagyjában megismétlik a koalíciós delegáció határozatait, de egyben-másban újságot is foglalnak magukban.

A magyar ipar részesedéséről szóló koalíciós határozatot a következőkkel toldja most meg az albizottság: A katonai üzemekben kifizetett munkabérek az 1909. évről szóló kimutatásban a hadügyminiszter külön kimutatta ugyan, de nem számította bele az osztrák ipari részesedésbe, holott a kétségtelenül oda számítandó. E sérelmet súlyosbítja az, hogy a katonai üzemek kiterjesztésére nézve adott hadügyminiszteri válasz elégtelen s az albizottság ismét hangoztatja, hogy sem a blumau, sem a wöllersdorff gyárak s hasonló intézmények nem terjeszthetők ki. Megállapította az albizottság, hogy a magyar kereskedelmi miniszter által az 1909. évi ipari beszerzésekről bemutatott részletes kimutatás nem teszi szükségtelemmé, hogy a hadvezetésnek a hadsereg és a haditengerészet összes —

rendes és rendkívüli — ipari megrendeléseinek a két állam közti megosztásáról kimutatást mutasson be.

A vezérkari listék magyar nyelvismertetét illetően a jelentés megnyugszik a hadügyminiszter jóindulatú érdeklődésében, de újlag föl hívja a minisztert, hogy a cél elérésére a legalkalmasabb módokat fogatosítsa.

Új rezolúció szól a megrendelés nélkül készülő Dreadnoughtokról, a következőkben: Utasítatik a hadügyi és a haditengerészeti vezetőség, hogy mindazon tervek és intézkedések tekintetében, melyeknek végrehajtása oly pénzügyi megterheléssel jár, melyre a megszavazott kiadásokban fedezet nincs, ezennel még kezdő lépést se tegyen mindaddig, amíg ehhez a két állam kormányának előzetes beleegyezését ki nem kérte.

A katonai perrendtartás kérdésében beiktatta a bizottság azt a kijelentést, hogy a kormány az új perrendtartást a jövő év első hónapjaiban benyújtani szándékozik.

A bőr- és posztókonfekciós intézetekről szólva, a következőket mondja a jelentés: A bizottság feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a magánipar eddigi részecskéje ne csönkíttassék meg és helytelennek tartana minden ezzel allentétes államossági akció. Különösen megjegyzi a bizottság, hogy a borszállításoknak a borkonfekciósáztól való elválasztását épp oly kevéssé tartaná helyesnek, mint amily szükségesnek tartja egyrészt azt, hogy a borkonfekciós intézetektől távol levő kisiparosok továbbra is saját műhelyükben készíthessék a náluk megrendelt borkonfeciókat, továbbá, hogy a nagyobb gyárak megrendelése a mozgosítás esetén való elválasztás szempontjából is fontantassanak.

A horvát bán partja.

Mint Zágrábról jelentik, a horvát kormánypárti képviselők tegnap délután és ma délelőtt dr. Tomasics Miklós bánnál értekezletet tartottak, amelyről ma délelőtt kommuniké adtak ki. A kommuniké szerint a pártönkivüli képviselők, akik mint a bán hívei választottak meg, valamint az eszéki csoport tagjai, akik szintén egyetértének a bán politikájával, elhatározták, hogy politikai magatartásuk és tevékenységük alapjául a horvát önálló egységes párt által kidolgozott programot fogadják el lényegében és hogy az országgyűlésen a bán's az országos kormányt támogatják. A program egyes pontjai azonban átdolgozásra szorulnak, különösen abból a szempontból, hogy a Magyarország és Horvátország közti kiegyezésnek közjogi alap természetű határozottabban jusson abban kifejezésre, hogy így ez alapon kialakulhasson egy kormánypárti többség, amely az országgyűlésben eredményes munkát fejthessen ki. A program átdolgozására egy öttagú bizottságot küldöttek ki, melynek tagjai lettek gróf Pejacevics, dr. Avakumovic, dr. Neumann Károly, dr. Pinterovics Antal és dr. Sisic tanár.

A bán legközelebb Zágráb, Belovár, Verőce és Varasd vármegyékben betölti a megüresedett főispáni állásokat. A főispáni kinevezések következők lesz. Eszék város első kerületében új választás lesz, amennyiben Graff eszéki polgármester belovári főispánná való kinevezése folytán dr. Pinterovics Antal, az eszéki első kerület képviselőjét fogják polgármesterré megválasztani.

Az „Obzor“ a politikai helyzettel foglalkozva, vezércikkében kifejti, hogy az új országgyűlés munkaprogramja azoktól a tárgyalásoktól függ, melyek a koalíció és a kormány közt most indulnak meg. „A garanciák“ kérdése attól függ, milyen lesz a királyi kézirat, mely a kormány programját fogja tartalmazni. Kívánatos lenne, ha a királyi kézirat a vasutas pragmatika kérdésének megoldása tekintetében megjelölne az elintézési módot, melylyel a horvát közvélemény is meg lehetne elégedve. Tomasics bán e kérdésben a horvát álláspontot képviseli, mely szerint ez a kérdés oly módon rendezendő, amilyen módon létrejött. Azonkívül szükséges lenne a Wekerle-kormánnyal kötött szerződés pontozatainak végrehajtása is, amihez szintén szükséges volna a király jóváhagyása. A kiegyezés revíziója tekintetében pedig egybe kell híni a regnikoláris deputációkat, melyek megállapítanak a revízió tartalmát, a revízió irányát és terjedelmét.

Zágrábról jelentik: A többségi kérdés megoldása ügyében a bánnál lefolyt konferenciáról kommuniké adtak ki, amely szerint a bán hívei a következőket határozták el: A pártönkivüli a bán

programja alapján megválasztott képviselők, ideértve az eszéki csoport tagjait is, amíddön a bánnal való megegyezés érdekében foglalnak állást, elhatározzák, hogy politikai tevékenységük alapjául a főkérdésekben elfogadják a horvát önálló párt programját és a bán kormányát a tartománygyűlésen támogatják. A program egyes pontjainak revíziója céljából öttagú bizottságot küldenek ki, melynek feladata lesz a programot úgy kifejleszteni, hogy az tisztán álljon a Magyarországgal való kiegyezés alapján. A sikeres parlamenti tevékenység és parlamenti többség alakítása csak így lehetséges. A bizottságba beválasztották gróf Pejacevich Tivadar, dr. Avakumovic, dr. Neumann Károly, dr. Pinterovics és dr. Sisic képviselőket.

A tanácskozáson dr. Tomasics bán szólamra emelkedett, hogy a politikai helyzetet jellemezze és hangsúlyozta, hogy szigorúan ragaszkodik a Magyarországgal való kiegyezéshez, valamint a horvátok és szerbek egyetértésének elvéhez. Felvilágosításokkal szolgál a hatóságok eljárásáról a nagyszerb pörben, a kiegyezési sérelmek szanálásáról és autonóm-területen keresztülvendő különböző reformokról. A horvát önálló párt programjának revízióját a bán szükségesnek mondta, nehogy kétség merüljön fel abban az irányban, vajjon igazán a Magyarországgal való kiegyezésben nyugszik-e a program. Szükségessé tartja az egységes kormánypárt alakítását, minthogy csakis az ily párt nyeri meg a mérvadó tényezők bizalmát. Ha a tartománygyűlés megnyitására nem volna lehetséges az ily párt alakítása, törekedni fognak, hogy kompromisszum útján alakuljon oly párt, amely az elhalaszthatatlan ügyeket elintézi.

A szerb képviselők, akiket, mint a bán híveit választották meg, ma délután a bán, az osztályfőnökök, Bogdanovics Luczian patriarcha jelenlétében gyűlést tartottak, amelyen a kormánnyal szemben elfoglalandó magtartásukra nézve megegyezés jött létre. A külön szerb követelések megfogalmazására bizottságot küldtek ki, melynek elkészülte után a szerb képviselők rövidesen tárgyalásokba lépnek a bán horvát híveivel, hogy programjukat a horvátok követeléseiivel egyezően megformulazzák.

Egyes ellenzéki lapok a tartománygyűlési választásokkal kapcsolatban az osztályfőnökök körében leendő változásokról híreket közölnek, amelyek illetékes helyről szerzett értesülések szerint alap-talanok.

A román békeakezió.

A berini Vossische Zeitung bukaresti jelentése szerint a román vezetőkörök a legnagyobb figyelemmel kísérik a tárgyalást, amely a magyarországi románok és a magyar kormány között megindult. Bukarestbe érkezett hír szerint Héderváry gróf miniszterelnök és a tárgyalásban igen fontos szerepet játszó Tisza István gróf elvben hozzájárultak a magyarországi románok vezetői által felállított program legfontosabb pontjaihoz és éppen ezért Bukarestben bizonyosra veszik, hogy a tárgyalás kedvező eredménnyel fog járni. Bukaresti illetékes körökben igen nagy meglepődéssel látják a tárgyalásban bekövetkezett fordulatot, mert ezzel megszűnik egy ütköző pont, amely különösen Románia külügyi politikájának irányításánál igen gyakran éreztette hatását. Romániában nincs irreferentista mozgalom és a románok nem is gondolnak arra, hogy a Magyarország belső ügyeibe való beavatkozást megkíséreljék, de azért természetes, hogy magyarországi rokonai politikai elnyomásáról és üldözéséről érkező hírek egész Romániában igen fájdalmas visszhangot keltenek. Abban az esetben, ha a most megindított akciónak eredménye lesz, az orosz-barát agitáció Romániában minden talaját elveszíti.

A nemzeti munkapártból.

A nemzeti munkapárt klubjában ma este a hédervári birtokán időző Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök kivételével megjelent a kabinet valamennyi tagja, ott voltak továbbá Jeszenszky Sándor és Rohonyi Gyula államtitkárok, Láng Lajos, a delegáció elnöke, Tisza István gróf és mások. Tisza István gróf ma éjjel Kocsordra utazott édesanyja meglátogatására. Onnan hétfőn Bécsbe

megy s a delegáció tárgyalásai alatt állandóan Bécsben fog időzni. A delegációs tárgyalások befejezése után Tisza gróf Zsukra megy vadászatokra. Láng Lajos vasárnap utazik Bécsbe a magyar delegáció tárgyalásaira.

A trializmus örültje

A múlt évben nagy föltűnést keltett egy politikai broszúra, amelyben valami Hanau Henrik nevű csetrál publicista Ausztria és Magyarország területének három részre való fölosztását jövendelte meg. A dualizmus helyébe ekként a trializmus lépne, úgy hogy Ausztriából Magyarország megkapná Galiciát és Bukovinát, ellenben elvesztené Horvátországot, amely Dalmáciával és Boszniával együtt a nagy Habsburg-birodalom harmadik részét alkotná. E morész fantáziára valló tervvel sokat foglalkoztak a politikusok, főként azért, mert igen elterjedt híresztelés szerint a trónörökös nagyon lelkes híve a trializmusnak. Ma a triász-terv kép szerzőjétől új broszúra jelent meg, amely a trializtikus monarchia magyarországi részének további fölosztását tartalmazza, egészen a nemzetiségi politikuskok vágyai szerint, tudniillik, hogy a nemzetiségi vidékeken a magyarságtól teljesen független tót, román és németnyelvű kantonokat alakítsanak, s a magyar nyelv nem érvényesülhetne másutt, mint csak a magyar alföldön és a Dunánál. Megengedné osztrák barátunk, hogy Erdélyben a székelyek számára magyar nyelvű kantonok egészíthetők.

A czár Potsdamban.

Monarchák új szent szövetsége.

Budapest, november 4.

Az oroszok mindenható uralkodója, II. Miklós orosz czár néhány hét óta Németországban mulat és ma délelőtt Potsdamra rántult Vilmos császár látogatására. Az orosz czár kíséretében ott van Sassanov külügyi ügyvivő is, ami kétségtelen bizonyítéka annak, hogy II. Miklós kirándulása nem udvariassági aktus, hanem politikai esemény. Az annexió okozta keserűséget valószínűleg itt bontotta le az első korszak édes pezsgővel a Németország által sarokba szorított atyuska. Két esztendeje, hogy a ma vendéglátó czár mozgósítással fenyegette meg ünneppel fogadott barátját arra az esetre, ha casus bellinek találná tekinteni az annexiót. S azóta a fehér czár ugyancsak haragosan nézett hatalmas szemezdjára, akire főleg Izvolszki, az orosz külügyminiszter lövelt ellenséges tekinteteket. Izvolszki menesztése után azonban enyhült ez a harag is, nagy lölesen megváltozott az orosz politikai is, mely abban a csókban, amely a két uralkodó között a potsdami pályaudvaron elesett, a kibékülés első stációjához érkezett, melynek második állomása valószínűleg a Ferenc Józseffel való kibékülés lesz.

De van ennek a látogatásnak még egy rugója: az új szent szövetség. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a német császár, az orosz czár és királyunk a portugál, a spanyol és a görög antidinasztikus mozgalmak hatása alatt hatalmuk érdekében megalkotják a monarchiák szövetségét. Európának Napoleon idejében már volt szerencséje hasonló uralkodói szervezkedéshez, mely 1815-től 1848-ig terpeszkedett el a népek lelkén. Nagy eredményei, hiszen ezt a következmények mutatják, annak sem voltak és nem lehet várni ettől sem. A latin fajokat az északi fajok nem egyhamar fogják követni, s ha követni fogják, azt az új szent szövetség sem fogja tudni megakadályozni. Ez az eset csak arra jellemző, hogy a felszabadult latin szellem áttörte a határokat és beszűrődött a legfelsőbb rétegekbe is, amelynek pórusai pedig nem egykönnyen nyílnak meg az alulról jövő áramlatoknak. Az egész hír, amennyiben megfelel a valóságnak, érdekesebb, mint fontos.

A nemrégben még ellenséges orosz sajtó most valóságos himnuszokat énekel a német vendéglátásról, s a két ország régi-régi barátságáról. Nem úgy a német szocialisták, akik öppenséggel nincsenek elragadtatva az északi vendégtől, amit nem is nagyon resteltek kifejezni. Volt természetesen udvari ebéd és estély is, amelyeken, eddigi értesülésünk szerint, egyetlen pohárköszöntő sem hangzott el, bár a megállapodások szerint kilátásba voltak helyezve. A czár holnap nagy vadászatot is részt fog venni, amelyre csendőrökön, katonákon és vadászokon kívül néhány ezer szarvast is felhajtottak.

A potsdami fogadásról a következő tudósítást adjuk:

A fogadás Potsdamban.

Miklós czár ma délelőtt tíz órakor a Potsdam közelében levő Wildpark állomásra érkezett, mely a kastély parkjának a szélén van. A lapok tudósított az orosz nagykövetség tiltakozása következtében a rendőrség nem bocsátotta be a perronra és így kénytelenek voltak a pályaudvaron kívül várakozni. A pályaudvar épülete előtt egy század lovasság állt és a vasutól az új palotáig a helyőség csapatai képeztek sorfalat. A közönséget nem bocsátották a pályaudvar közelébe és csak távolabb, a csapatok mögött, állott néhány száz néző. A czár fogadása, mint rendesen, a nyilvánosság kizárásával játszódott le és kívülről csak az üdvözlésre megadott vezényszavakat és a csapatok Hurrál-kiáltásait hallották. A perronon, mint diszszázad, a Sándor czár testőrezred egy százada állt szürke köpenyben és a történelmi bádögfőveggel a fején, mely ezrednek a czár a tulajdonosa. Az első sorban az ezred összes tisztjei állottak fel. Ezenfelül megjelentek a fogadásra a legmagasabbrangu tábornokok, Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár dragonyos egyenruhában, az orosz Anna-rendjellel, Kiederlen-Waechter külügyi államtitkár diplomata egyenruhában, a birodalmi tengerészeti hivatal államtitkára, az orosz nagykövetség teljes személyzete a nagykövet vezetésével és több magasállású hivatalnok és katonatiszt.

II. Vilmos és II. Miklós.

Féltízkor megjelent a pályaudvaron Vilmos császár orosz ezredének egyenruhájában, orosz rendjellel díszítve. A császár, aki jobb színben van, mint amikor legutoljára látták, nagyon barátságosan üdvözölte a sajtónak a pályaudvar előtt álló képviselőit és a kocsiából kiszállva, a garde du corps-század felé ment, melynek parancsnokát megakadályozta abban, hogy a lóról leszálljon. A császár, miután elépett a század frontja előtt, bement a pályaudvarba, ahol egymásután jelentek meg a császári hercegek.

Késsel tíz óra előtt a diszszázadnak megadták a jelt a tisztelgésre és a sötétzöld kocsiából álló hosszú orosz udvari vonat, amelyet két mozdony vont, berobogott a pályaudvarba. A vonat varlamivel hamarabb érkezett, mint várták. A czár kiszállt a szalonkocsiból és a két uralkodó szívesen megölelte és megcsókolta egymást. A czár a német Sándor-ezred egyenruhájában, rajta a tábornoki jelvényekkel, fején szintén a magas bádögfőveggel jelent meg. Mellén a Fekete Sasrend szalagja díszlett, nyakán pedig a Nörös Sasrend nyakkeresztje lógott. A császár és az ezredének üdvözlése után a czár a birodalmi kancellárt és a többi megjelent urakat üdvözölte, mire a diszszázad a Sándor-induló hangjai mellett elvonult előtte és ezzel a pályaudvaron véget ért a szertartás.

A pályaudvar kapuja előtt a czár udvari vadász drága bundával várakozott a czárra, de a czár nem vette azt fel, hanem megelégedett a porosz katonai köpenyvel. A császár és a czár beültek a pályaudvar előtt várakozó négylovas a la Daumont diszkocsiba, a garde du corps-század a kocsik mellé lovagolt, a zenekar rázendített az orosz néphimnuszra és a menet megindult. A hírlapírók ekkor már közvetlen közelből láthatták a czárt. Nagy, kék szemének a kifejezésében nem volt semmi élenkség, inkább komoly és gondterhes volt a te-

kintete, szőke szakállja pedig már deréssdni kezd. A czár a kocsiiban élénken társalgott a császárral, akinek jobbán ült és kezét gépiesen sapkájához emelve, viszonzta a csapatok hurrál kiáltásait. A diszfogat után közvetlenül a czár kísérete haladt, köztük az első kocsiiban Sassanov orosz külügyi ügyvivő. A menet elhaladt a pályaudvartól az új palotához vezető uton.

Potsdam városát eközben gondosan elkerülték, és a potsdamiak a czárt egész ott tartózkodása alatt nem is fogják látni. Az új palota előtt az első gyalog testőrezred százada állt. A czár ez előtt a század előtt is ellépett és aztán a császárral eltűnt a park belsejében.

A császárné és a hercegnők Miklós czár a kagylóteremben várták, ahol a fogadás nagy ünnepek között ment végbe. Ezután a magas vendéget az első emeleten lévő lakosztályába vezették. Ezután a császár és a császárné, a hercegek és hercegnők, valamint a trónörökös-pár három gyermeke egy ideig a czár lakosztályában tartózkodtak.

Udvari ebéd.

Délután egy órakor az új palota Apolló-teremben családi ebéd volt. Miklós czár dejeuner után látogatást tett a Potsdamban időző hercegi személyiségeknél. Az udvari lakomán megállapodás ellenére és a családi jellegre való tekintettel az uralkodók nem mondtak felköszöntőket. Este 8 órakor a Jáspis-teremben volt a diszszakoma, amelyen Miklós czár a német császári pár között ült. A czárral szemközt a birodalmi kancellár foglalt helyet, míg oldalán Osten-Sacken orosz nagykövet és báró Fredericks, az orosz czár udvari minisztere ültek. Résztvettek még a lakomán a német császári ház hercegei és hercegnői, György görög herceg, Sasanov orosz külügyminiszteri igazgató, Kiederlen-Waechter államtitkár és mások. A lakomán az uralkodók barátságos szavakkal köszöntötték fel egymást. A czár a császárnéval és a császárral élénken társalgott. Kocszintott a birodalmi kancellárral, Vilmos császár Sassanovval és Fredericks bárával. A lakoma után a felségek cserélet tartottak. Teára a czár vendége volt a császári párnak.

Potsdamban csak a középületek vannak fellobogóva, mivel azt hitték, hogy a czár nem jön a városba. Mégis elment. Előzetesen pedig hosszasan tanácskozott Vilmos császárral. Holnap lesz az udvari vadászat, amelyre a csendőrségen és az udvari vadászokon kívül katonaságot is rendeltek ki. Sok ezer vadat tereltek össze, különösen sok pompás szarvast.

Uj szent-szövetség.

Pötervárról Berlinen át kapjuk ezt a szenzációsan érdekes hírt: Itteni udvari körtökben igen határozottan hirdik, hogy Vilmos császár, tekintettel a Portugáliában történt legutóbbi eseményekre és a spanyolországi és görögországi dinasztiának szorult helyzetére, a czárral való találkozás alkalmával egy monarcha-hármaszövetségnek eszméjét szándékozik megpendíteni. E szövetségnek az volna a célja, hogy Ausztria-Magyarország, Német és Oroszország, vagyis jobban mondva e hatalmak uralkodói a monarchikus elv támogatására szövetkezzenek. Vilmos császárnak az a terve, hogy a czárt összehozza Ferenc Ferdinánd főherceggel, Ausztria-Magyarország trónörökösével is, hogy a monarchák övédelmének ezt a szövetségét teljessé tegye. Ezenkívül egy hírlik, hogy Potsdamban a perzsa ügyet és a krétai kérdést is behatóan meg fogják beszélni. Vilmos császár november 9-én adja vissza a czár látogatását Darmstadtban.

Szocialisták a czár ellen.

A potsdami szocialisták ma este tiltakozó gyűléseket rendeztek a czár látogatása ellen. A potsdami rendőrség parancsot kapott, hogy a falragaszokat, amelyeket mindenütt kitűztek és amelyek a czárra nézve nem éppen barátságos módon szólítják fel a lakosságot a tüntetésben való részvételre, gyorsan ismét távolítsák el. Estére a nép-

gyűlések vége után utcai tüntetéseket és a városban való felvonulásokat várnak. A rendőrségnek az az egyenes utasítása, hogy a város belsejébe irányuló tüntető felvonulásoknak mindenképpen állja útját.

Orosz lapvélemények.

A félhivatalos *Rosszija* a potsdami császártalálkozásról cikket közöl, amelyben azt mondja, hogy a találkozás nem az Oroszország és Németország közötti viszony általános keretén kívül fekvő, egyedülálló politikai eseménynek tekintendő, hanem a történelmi tradíciók szilárdágának újabb, kézzelfogható bizonyítékaként tűnik fel, újabb kötetek azok sorában, melyek Oroszország s Németország dinasztiáit és népeit összefűzik. Az Oroszország és Németország közötti barátságos viszony mélyen az orosz és német néplételekben gyökerezik. Ez a körülmény jobban, mint írásbeli szerződések és megállapodások, biztosítja a nemzetközi politika terén a jövőre nézve is a két kormány szolidaritás működését az európai béke fentartására.

A *Novoje Vremja* írja: Két nagyhatalom sorsa intőzőjének találkozása mindenkor történelmi esemény és kiváló jelentőséget nyer a politika felelős intézőinek részvétele által. Az uralkodók gondolatcsereje közvetlen megvalósítást nyert. Főlegesen dolog megvizsgálni, hogy a két uralkodó közül melyiknek használ inkább a hagyományos barátság. Kétségtelen az, hogy ellenségeskedésük örökség volna. — A felelős államférfiak dolga a találkozás szerencsés alkalmát mindkét nép és az általános béke javára kihasználni. Időszertlen dolog a szomszéd hatalomnak legutóbbi időben követett politikáját bírálni. Talán a találkozás középvonalat teremt, amelyen a két ország érdekei megtalálják kielégítésüket. A magunk részéről nem fogjuk megkísérelni a vonal áttörését. Az Isten hozott köszöntésre ezzel válaszolunk: *Éljen Németország!*

Kitüntetések.

Vilmos császár a „Nordd. Allg. Ztg. szerint *Szaszonov* orosz külügyminiszeri helyettesnek a vörös sas-rend nagykeresztjét, gróf *Osten-Sacken* berlini orosz nagykövetnek és báró *Frederick* lovassági tábornok, a czári ház főszárnysegédjének és miniszterének a fekete sas-rendhez a gyémántokat adományozta. *Racker von Schwarzenfeldt* dr. bukaresti követségi tanácsost bogotai (Kolumbia) miniszterrezidenciára nevezték ki, rendkívüli követ és meghatalmazott címmel és ranggal.

Az orosz czár *Bethman-Holweg* birodalmi kancellárnak a Szent András-rendet, *Kinderton-Waechter* államtitkárnak pedig a Newsky Sándor-rendet adományozta.

KÜLFÖLD.

A Reichsrath munkaprogramja. Bécsből jelentik nekünk: A Reichsrath e hónap 22-én ül össze, miután a delegációk előreláthatólag 16—17-én befejezik munkájukat. Karácsony előtt csak a legfontosabb és legsürgősebb dolgokat intézi el a parlament, ezek között a házszabályok reformját, a lankszabadalom megújítását, az 1911-re szóló költségvetési provizóriumot s végül meg fogja választani a jövő évi delegáció tagjait. Közvetlenül utána a delegáció rövid ülészakra fog összejönni.

A hatalmak elismerik Portugáliát. Londonból jelentik, hogy a *Times* lisszaboni tudósítójának értesülése szerint *Franciaország*, *Anglia*, az *Egyesült-Államok*, *Németország*, *Spanyolország* és *Olaszország* követei kormányuktól fölhatalmazást kaptak arra, hogy az ideiglenes köztársasági kormányt elismerjék.

A hármasszövetségből — ötösszövetség. Frankfurtból jelentik: A „Frankf. Gen. Anz.” bécsi tudósítója megbízható forrásból arról értesült, hogy *Djuvara* román külügyminiszter bécsi látogatása alkalmával közeledés történt a hármasszövetség, továbbá *Románia* és *Törökország* között. A szóbanforgó államok ugyanis valóságos egyezményt kötöttek a Balkán-kérdésre vonatkozólag, amely egyezmény körülbelül szövetségi köteleknek felel meg. Azt a feltevést megcáfolják, hogy az egyezmény Oroszország és a vele tartó Balkán-államok ellen irányulna.

A keresztény-szocialisták veresége Bécsben. A keresztény-szocialista párt veresége nagyjelentőségű esemény egész Ausztriában. Hogy Lueger

egykori kerületében szociáldemokraták győztek, ez már maga váratlan csapás Lueger pártjára. A bukást természetesen sokféleképpen igyekeznek magyarázni és menteni. Tény az, hogy a szocialista jelölt győzelmében nagy része volt annak, hogy a szabadelvű párt és a többi polgári párt több mint 4500 szavazatot adott Schumeiernek. A német nemzeti párt, amely különben antiszemita programra vall, most szintén a szocialista jelöltre szavazott. Magában a keresztény-szocialista pártban azzal igyekeznek magyarázni a bukást, hogy Preyer közönséges pincézér, akire a kerület tehető és jómódú polgársága nem akart szavazni.

Az új Briand-kormány. Párisból jelentik: A hivatalos lap mai száma közli az új miniszterek ki nevezésére vonatkozó dekrétumot. A kabinet tagjai még ma összeülnek, hogy a kamarában és a szenátusban teendő kormánynyilatkozatot megállapítsák. Azon beszélgetések során, amelyeket Briand miniszterelnök az új kabinet megalakítása előtt folytatott ama pártokkal, amelyekre támaszkodni kíván, mindazok a kérdések szóba kerültek, amelyeket a legutóbbi események szőnyegre hoztak. Az új kabinet programja ugyanazon reformokat fogja bejelenteni, amelyeket Briand a legutóbbi kamarai választások után mondott beszédében hangoztatott és a kabinet programja ettől csak abban fog különbözni, hogy oly intézkedéseket jelent be, amelyek a legutóbbi vasúti sztrájk folytán mutatkozó szükségességeknek.

Az új Briand-kormányt a sajtó legnagyobb része rokonszenvesen fogadja, de annál hevesebben támadják a szocialista lapok. Nagy meglepetést kelt *Millerand* kiválása, aki tegnap még hosszasan tanácskozott Briand-dal s a konferenciára azzal végződött, hogy *Millerand* nem volt hajlandó az új kormány politikáját támogatni, amely nyíltan hirdeti a sztrájkjog megszorítását.

Ma tartotta meg az új kormány az első nagyobb minisztertanácsot, amelyben revíziókat vetettek alá az új kormány kedden a törvényhozás két házában felolvasandó programjához nyilatkozatát. E nyilatkozatban az *Echo de Paris* szerint mindezek előtt ki fogják fejteni azokat az okokat, amelyek az új kormány keletkezésére vezettek és hangoztatni fogják, hogy a minisztérium köztársasági többséggel szándékozik kormányozni. Ezután nyomban a vasúti sztrájk kérdésére tér át a nyilatkozat és felsorolja azokat a törvényhozási munkálatokat, amelyeket az ismeretes események következtében a kormány fogantatni szándékozik. Az egyes rendelkezések részletesen nem sorolhatunk fel, de az említett lap úgy értesül, hogy a kabinet határozott szándékát fejezi ki arra nézve, hogy a szindikátusokra vonatkozó törvényt módosítja. Hir szerint meg fogják szüntetni annak eddigi lehetőségét, hogy a munkások és különböző testületek alkalmazottai, akiket közös hivatási érdek fűz egymáshoz, oly szövetségekké tömörüljenek, amelyek célja a szindikátusok közgazdasági feladataitól távol áll. A vasutak és más állami üzemi munkásainak alkalmazottainak sztrájkját törvényileg tiltani fogják. Ezen munkáskategóriák sztrájkját a haza ellen elkövetett bűnként fogják büntetni. Napirendre tűzik továbbá a közigazgatási reformot és a tisztviselői törvényt. A nyilatkozat a választási reform kérdését is érinti, amely azonban a sürgősebb feladatok mellett egyelőre háttérbe szorul.

A mai minisztertanács konstataulta, hogy Briand miniszterelnök és munkatársai között teljes az egyetértés. A kormány kijelentése, amelynek szövegét még több tanácskozáson megtárgyalják, főleg a választásokra, a közigazgatásra, az igazságszolgáltatásra és a világi iskolákra vonatkozó reformokat sorol fel és azon eszközöket tárgyalja, melyek alkalmasak azon egységes szolgálati ágak kontinuitását, melyek az állam életére vitális jelentőséggel bírnak, biztosítani és egyúttal a szolgálati ágak munkásainak és alkalmazottainak érdekeit szolgálni. A régebbi kormány által benyújtott törvényjavaslatokat részben megtartják.

A délafrikai unió megalapítása. Fokvárosból jelentik, hogy a diszbanket alkalmával, melyet a parlament épületében a délafrikai unió megalapítása alkalmából rendeztek, az elnöklő közmunkaügyi miniszter kiemelte a birodalmi kormány liberális érzületét, amely az önkormányzat megadásá-

ban mutatkozott. Dr. *Jameson* kijelentette, hogy Dél-Afrika lakossága el van határozva az uniót megvalósítani, fentartani és sikeres működését előmozdítani. Az unió azonban a nagybritanniai alkotmányos válság oly módon való megoldását is javasolja, hogy Írország, Skócia és Wales önkormányzatot nyerjenek. Ha ez eredményre vezetne, az első lépés lenne az öt állam és pedig Nagybritánia, Kanada, Ausztrália, Új-Zéland és Dél-Afrika uniójának. *Wilfrid Laurier* ausztráliai miniszterelnök azt mondta, hogy a legújabb történelem legnagyobb horderejű eseménye a dél-afrikai unió megalapítása. Ezen unió öt nemzetet foglal magában, amelyek hajlandók közös ügyekben együtt működni. *Lemieux* kanadai miniszter hangsúlyozta a kanadai francziák lojalitását, amely a kanadai liberális intézmények folyamánának tekintendő. Azt hiszi, hogy angolok és hollandok Dél-Afrikában egyenlő sikerrel fognak együtt dolgozni. A délafrikai legfelsőbb törvényszék elnöke hangsúlyozta, hogy Dél-Afrikában nincsen fajkonfliktus. Dél-Afrika az engedélyezett önkormányzattal sohasem fog visszaélni.

A tanárok mozgalma.

— Ujabb nyilatkozatok. —

Budapest, november 4.

Az Országos Középiskolai Tanáregyesület hétfőn nyitja meg második kongresszusát, amelyen a középiskolai tanárok összes eddigi ismertett sérelmi napirendre kerülnek. A hangulat, amelynek jegyében a kongresszus le fog folyni, előreláthatólag igen szenvedelmes lesz, mert a tanárok erősen sértve érzik magukat a multkori félhivatalos kormánynyilatkozat egynemely kitétele által. Különösen az fáj a kormánynyilatkozatban a tanároknak, hogy azzal a váddal illetik őket, mintha túlkövetelésekkel lépnének fel a kormánnyal szemben, holott a helyzetük a többi szolgálati ágazatokénál kiváltságosabb.

A tanárok teljes elégedetlenségét demonstrálja az Országos Református Tanáregyesület ma közzétett nyilatkozata is, amely a kormánynyilatkozatról azt mondja, hogy az „mélyebb tanügyi ismeret hiányával van és laikus felfogást árul el.”

Nyilatkozik ma dr. Négyessy László, az Orsz. Középisk. Tanáregyesület elnöke is és nyilatkozatában röviden ismerteti annak a határozatnak a lényegét, amelyet a tanárkongresszus előreláthatólag hozni fog.

A tanárok mozgalmáról az alábbiakban számolunk be:

A tanárok kongresszusa.

Az országos középiskolai tanári kongresszus végrehajtó-bizottságának október 23-án tartott ülésén hozott egyhangu határozata értelmében, amelyről különben már hoztunk hírt, a második országos középiskolai tanári kongresszust november 7. és 8. napjaira (hétfőn és kedden) délelőttönként 9 órára összehívták. A kongresszus tárgyai lesznek: 1. A státuszrendezés azonnali végrehajtásának követelése. Az állami és nem állami középiskolai és felsőbb leányiskolai tanítószemélyzet mindenik csoportjára (rendes tanárra, igazgatóra, helyettes-tanárra, tornatanítóra, valamint a főigazgatóra) nézve. 2. Tiltakozás a szolgálati időnek 35 évről és a heti óraszámnak 20-ra emelése ellen s a tervek megakadályozása. 3. A központi vezetés szakszerű ellátásának ügye. 4. Egy öt tagból álló direktórium választása, mely a tanárság egyetemes képviselőjében teljes hatalommal eljárjon, a kormánnyal esetleg tárgyaljon s netáni eredménytelenség esetében a tanárság erkifejtését irányító lépésre jogosítva legyen. Ezekon kívül esetleges indítványok, melyeket a testületek vagy kongresszusi tagok bejelentenek.

A kongresszus tartamára a budapesti tanárok a főigazgatótól színnap engedélyezését kérték, hogy a kongresszuson mind megjelenhessenek. *Erődy* főigazgató azonban eddig nem döntött a színnap tárgyában, holott ez az ő hatáskörébe tartozik. Tagadó választ nem adott, de a holnapi igazgatói konferencia elé viszi az ügyet. A tanárok

el vannak szánva, hogy abban az esetben is megjelennek mind a kongresszuson, ha a szünnapot nem engedélyezik.

A tanárok kongresszusának munkarendjéről ma egy újságról előtt nyilatkozott *Négyessy* László, az orsz. középiskolai tanáregyesület elnöke is. A következőket mondotta:

— Valószínű az lesz a dolgunk, hogy miután alaposan megvitattuk a kérdést, határozati javaslatot fogadunk el, amelyben elhatározzuk, hogy *nemcsak a kultuszminiszternek hozzuk tudomására óhajlásunkat, hanem a képviselőház utján magának a nemzetnek is.* Ezért a kultuszminiszternek és külön a képviselőháznak egy feliratot fogunk átnyújtani, amelyben kérjük, hogy *vegyék le a mostani javaslatot a napirendről és terjesszenek olyan javaslatot a képviselőház elé, amely nem sérelmes a tanári testületre.*

Arra a kérdésre, hogy igaz-e az a hír, hogy a tanárok nem riadnak vissza a sztrájktól sem, *Négyessy* azt felelte:

— Az iskola szent dolog, és a magyar tanárok tudják, milyen kötelességeik vannak az állammal szemben. Ezért kizártuk tartom, hogy sztrájk legyen, illetőleg, hogy amerikázzanak a tanárok, mert erre nem is lesz szükség; bizunk abban, hogy a tanárok országos kongresszusának agitációjára befolyásolni fogja a kultuskormányt és új javaslatot fog szerkeszteni.

A református tanárok nyilatkozata.

Az Országos Református Tanáregyesület központi igazgatóságának Debreczenben november 2-án tartott ülésében foglalkozott a kormány nyilatkozatával a tanárok mozgalmáról s erre válaszképp a következő nyilatkozatot adta ki:

Az Országos Református Tanáregyesület igazgatósága megülőközéssel fogadja azt a felfogást, mely a nyilatkozatot a maga egészében, de különösen utolsó részében áthatja és amely nagyon alkalmas arra, hogy azt a tiszteletet, becsületet és tekintélyt, aminek a tanári állás minden igazán művelt államban örvend, megrendítse és kiselbitse. S annál fájdalmasabbnak és súlyosabbnak elítélendők tartja ezt a nyilatkozatot, mert ez nem a laikus és ingadozó közönség véleményeként van közölve, hanem mint Magyarország tanügyi kormányé, melynek éppen nem az volna a feladata, hogy a kultúra munkáinak prestige-ét alábbszállítsa, hanem hogy azt minden tőle telhető módon és eszközökkel fentartsa, sőt gyarapítsa. A közrebecsült kommunikatív szomorúan állapíthatjuk meg, hogy annak sugalmazója *nem ismeri a tanári munka természetét, s érzi alig van a tanári pálya megbecsülése iránt.* Mert aki azt állítja, hogy a tanárnak kétszáz tanítási napnál alig van több iskolai elfoglaltsága, az valójában nem ismeri a tanár hivatását és munkáját s a tanári pálya nehezégeit; nem tudja, milyen intellektuális és fizikai erőt igényel a tanítás a többi szolgálati ágazat munkájához képest; nem gondolja meg, hogy a tanárnak az iskolában való foglalkozás hosszú és gondos tanulmányozásnak és előmunkálatnak leszűrt eredménye s nem veszi tekintetbe a tanárnak az iskolán kívül, de az iskola, a tanítás, a köznevelődés és a tudomány érdekében teljesített munkásságát.

Mélyebb tanügyi ismeret hiával van s laikus felfogást árul el a nyilatkozatnak az a része is, mely szerint „míg a többi tisztviselő csak 40 évig tartó szolgálat után jutnak nyugdíjba, addig a tanárság a legszebb férfikorban és munkaképességének teljes birtokában már nyugdíjba mehetett”, s melyből aztán a tanárok szolgálati idejének szükségzerű és jogos fölemelését következteti. Bántó tehát a tanárságra nézve, hogy a nyilatkozat ilyen érveket használ a tanári szolgálati idő kiterjesztésére, még pedig olyan modorban, mintha csak azt akarja mondani, hogy a tanári munka nemcsak nem szakadatlan, hanem nem is fárasztó és felelősségteljes s hirdeti ezt akkor, amikor köztudomású a magyar középiskolák legtöbbször túlszűfolttsága s ebből folyólag a tanároknak megfeszített munkássága.

Midőn ezek folytán az Orsz. Ref. Tanáregyesület igazgatósága, mely sajnálatát fejezi ki a förvéleményt megtevesztő nyilatkozat megjelenése fölött s tiltakozik a benne megnyilatkozott felfogás intencziói ellen, azon óhajlásának ad kifejezést, hogy ha a kormány a középiskolai tanárság anyagi javadalmazását nem tudja a közszolgálat többi ágazatának megfelelően rendezni, legalább a fölemelő erkölcsi méltánylásban részesítse a nemzeti köznevelődés munkásait.

KÖZIGAZGATÁS.

Titel fejlődése. Titel, a régi csajkás kerület főhelyének képviselőtestülete elhatározta, hogy a közszolgálat villanyvilágítással látja el és a járdákat

aszfalttal burkoltatja. A képviselőtestület elhatározta továbbá, hogy tiz artézikutat furat. A közszolgálat alkalmazottak fizetését a képviselőtestület megfelelően emeli.

Áthelyezett szolgabírák. Makóról jelentik: *Jakabffy István* esanádi főispán Csanádvármegye összes szolgabírát szolgálati érdekből áthelyezte, így *Glatz Béla* makói szolgabíró Mezőköveshézára, *Urbanics Kálmán* kovácsházait Nagylakra, *Urszinyi Andor* nagylakot Battonyára, *Elesánszky Kázmér* battonyait Makóra. — *Joanovich Sándor*, Temes megye főispánja áthelyezte a következő szolgabírát: *Hámory Zoltán* Lippáról Verseczre, *Pincó Kornél* Verseczről Kubinba, *Medvigy Jenő* Kubinból Lippára, *Mihálka Sándor* Verseczről Rékásra és *Tóth Kálmán* Rékásról Vingára. A főispán több sürgős ügy elintézésére november 21-ére rendkívüli közgyűlést hívott egybe.

Előadás után.

Vége az előadásnak. A ruhatárban csatabaltáikat csattogtatva dühös benszülöttek járják a kabátánczot. Az asszonyaik harcoz tolldiszzel a fejükön, nyugodtan nézik az izgalmas jelenetet. Egy kövér benszülött végre kitor a körből és feleségével szerencsésen eléri a kocsiját.

Az asszony (lankadtan): *Ch Strausz ... Strausz ...*

A férfi (gondolkozik): *Strausz ... Strausz ...*

Az asszony: *Isteni volt ... emberfölötti volt.*

A férfi: *Azon gondolkozom, hogy kire hasonlít ...*

Az asszony (lelkesen): *Nem, nem hasonlít senkire ... Se Wagnerre, se Debussyre, se Saint-Saensre, se Puccinire, se ...*

A férfi: *Én nem is úgy gondoltam ...*

Az asszony (extázisban): *Mint dirigens? Oh, különb Mahlernél, Rihternél, Nikischnél, Weingartnernél ...*

A férfi: *Ja, ja ... aber ...*

Az asszony (olvad): *Hát kire hasonlít?*

A férfi: *Pankotán volt egy borkereskedő ... az is Strausz ... annak a fia úgy tudott zongorázni, mint egy ...*

Az asszony (kicsit elájul): *Barbár ...*

A férfi: *Miért né lehetne ez ennek a pankotai Strausznak a fia ... Arra egy kicsit hasonlít ...*

(*Sokáig hallgatnak.*)

Az asszony (mintegy önmagának): *Elektra egészen más volt ... Valami egészen új. Új színek, más tempók ...*

A férfi: *Jól dolgozott ... nem spórolt, mint ezek a belföldiek. Mindenhová lökött.*

Az asszony (fázékonyan): *Rettenetes dolgokat beszélsz. Mi az, hogy mindenfelé lökött? ...*

A férfi: *A pálczával lökött mindenfelé.*

Az asszony: *Ugyan kérlek, legalább ne beszélj néi, amikor ilyen hangulatban vagyok.*

A férfi (sértődötten): *Miért? Talán nem értek zenéhez? Tízennyolc év óta járok az Operába és mindig smockingban, ott vagyok minden hangversenyen és személyesen ismerem Takáts Mihályt.*

Az asszony: *És mondat is neki egyszer: mester ur, magánál jobb tenoristát én csak egyet láttam harminczöt frankért a külföldön.*

A férfi: *És az D'Andrade ... na ja ...*

Az asszony (gunyosan): *Aki egy baritonista ...*

A férfi: *Szerencsére kisült, hogy a Takáts is baritonista ... Na, most mit szólna?*

Az asszony: *Semmit.*

(*Újabb szünet.*)

A férfi (végre megszólal): *Az Es-moll, az nagyszerű volt, mi?*

Az asszony: *Csak ne beszéljél ...*

A férfi: *Az Es-moll ... Láttad, hogy hozta ki? Én már régen figyeltem, hogy Es-moll ki kinez a bögéből, egyszerre Strausz a bottal odakapott és kihuzta, akkor hozzávágta az első hegedűshöz, onnan ráhurkolta a klarinétos nyakára, végül úgy rákente arra a vastag oboásra, hogy lila lett. De akkor már az Es-moll is gyöngye volt, akkor aufmisolta egy kicsit, akkor fogta a bot végire és kezdett vele pattogni, mint egy karikással, közbe odaszórt a kürtösöknek, egy kicsit fölsuhintott a*

Krammernek, végül zsebre tette az Es-mollt és kezdett egy új parthiet.

Az asszony: *Csak már otthon volnék. Egyedül ... egyedül a hangulataimmal.*

A férfi: *Menjünk a Pannoniába ... vacsorázni is muszáj.*

Az asszony (idegesen): *Sohó se megyek.*

A férfi: *Csak egy félóra, szívem ... Ott lesznek a Kelemenék ...*

Az asszony: *Ma nem akarok gondolni, csak Strauszra, nem akarok beszélni, csak Strauszról ...*

A férfi (diadalmasan): *Akkor jó ... a Kelemen pankotai, attól meg lehetne tudni, hogy ez nem-e az öreg Strauszak a fia.*

(*Az asszony elájul.*)

Ray.

TÁVIRATOK.

Uj angol miniszterek.

London, november 4. Viscount Morley indiai miniszter visszalép és a titkos tanács lordelnöke lesz. Helyébe Earl of Crewe gyarmatügyi miniszter lép, akinek utódja *Harcourt*, a közmunkák és középítkezések vezetője lesz.

A norvég királyi pár uton.

Oslo, november 4. A norvég király és királyné és Olaf herceg ma délelőtt Lamgenborg állomásra érkeztek és rövid idő múlva tovább utaztak. Maud királyné és Olaf trónörökös Alexandra angol királynéval, Viktória angol hercegnővel és Kristóf görög herceggel Angliába utaztak, míg Haken király Fredenborgba utazott, ahol meglátogatja a dán királyi párt.

Az orosz flotta megerősítése.

Páris, november 4. (Saját tudósítónktól.) Megerősítik azt a hírt, hogy az orosz tengerészeti kormány elhatározta 17 czirkáló hadihajó, 30 torpedónaszád és 10 tengeralatt járó naszád építését, amelyekkel a Fekete-tengeri flottát fogják megerősíteni.

A portugál események.

Lisszabon, november 4. A hivatalos lap dekretumot közöl, amely azonnal életbelépteti a házassági válásra vonatkozó törvényt.

A szerb király Rómában.

Belgrád, november 4. Péter király e hónap 23-án az olasz királyi pár meglátogatására Rómába utazik. Nagy katonai kíséretén kívül *Milovanovic* külügyminiszter is a királyllyal utazik.

A marokkói helyzet.

Páris, november 4. Az itteni spanyol nagykövetség jegyzéket tesz közzé, mely szerint a spanyol kormány és El Mokri marokkói rendkívüli követ közt a hadikárpótlás összege tekintetében barátságos uton teljes megállapodás jött létre.

A megkárosított görög kincstár.

Athén, november 4. A „Chronos” szerint az a kár, amelyet a katonai liga idején egyes katonatisztek a kincstár rovására elkövettek, meghaladja a másfél millió drachmát.

Franco elhagyja hazáját.

Lisszabon, november 4. Franco volt diktátor letartóztatását fentartják. Franco kijelentette, hogy nyugodtan tekinti azt a vádat, hogy visszaélt hivatalos hatalmával. Szökésre nem gondol, de pörének lebonyolítása után mindenesetre örökre távozik hazájából.

A Limanova-ügye.

Páris, november 4. (Saját tudósítónktól.) Hosszas tárgyalások után létrejött az egyezség a francia, az osztrák és a magyar kormányok közt a Limanova-társaságot illetőleg és ezzel véglegesen lekerült a napirendről a Limanova-ügy.

A kínai parlament egybehívása.

Peking, november 4. (Német kábeltársaság.) Egy ma közzétett ediktum a parlament egybehívását már 1913-ra teszi 1917 helyett. Egyidejűleg

azon ediktummal, amely az országgyűlést 1913-ra összehívja, az agitáló tevékenységet kifejtő parlamenti liga tagjait Pekingből kiutasították.

Közgazdasági táviratok. Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork.		nov. 4.	nov. 3.	nov. 2.
Buza	helyben	94 $\frac{3}{8}$	94 $\frac{1}{2}$	94 $\frac{7}{8}$
	decemberre	95 $\frac{3}{8}$	95 $\frac{3}{8}$	94 $\frac{7}{8}$
	májusra	101 $\frac{3}{8}$	101 $\frac{1}{8}$	102 $\frac{3}{8}$
Tengeri	decemberre	55 $\frac{3}{4}$	55 $\frac{3}{4}$	55 $\frac{1}{4}$
	májusra	56 $\frac{3}{4}$	56 $\frac{3}{8}$	56 $\frac{3}{8}$

Chicago.		nov. 4.	nov. 3.	nov. 2.
Buza	decemberre	88 $\frac{3}{8}$	89 $\frac{1}{2}$	89 $\frac{1}{2}$
	májusra	94 $\frac{7}{8}$	94 $\frac{1}{8}$	95 $\frac{1}{2}$
Tengeri	decemberre	47 $\frac{1}{4}$	46 $\frac{3}{4}$	47

Newyork, november 4. Gyapot Newyorkban, helyben 14.65 (14.55). Gyapot decemberre 14.53 (14.46). Gyapot februárra 14.45 (14.40). Gyapot New-Orleansban, helyben 14 $\frac{1}{4}$ (14 $\frac{1}{4}$). Petroleum Stand white Newyorkban 7.40 (7.40). Petroleum Stand white Philadelphában 7.40 (7.40). Petroleum Refined in Cases 8.90 (8.90). Petroleum Credit Blancet at Oil City 1.30 (1.30). Zsir Western steam 12.15 (12.15). Zsir Roho és Brothers 12.60 (12.60).

Chicago, november 4. Zsir novemberre 12.25 (12.25). Zsir januárra — (—). Szalonna short clear 10.87 (10.87). Sertéshus januárra 17.12 (17.10).

EGYHÁZAK.

— (Pápából az egyház új szentje.) A szentek száma nemsokára meg fog szaporodni. Az új szent, római híradás szerint, IX. Pius pápa lesz, akinek szentté avatása ügyében befejezték a vizsgálatot és monsignore Cani, aki a vizsgálatot vezette, terjedelmes jelentésben igazolja IX. Pius feddhetlen életét.

— (Lemondott hercegérsek.) Dr. Kahn, gurki hercegérsek lemondott állásáról és gyege egészségi állapota miatt a magánéletbe vonul vissza. Utódjául Kaltner salzburgi felszentelt püspököt nevezik ki.

— (Az evangélikus egyetemes gyűlés előkészítése.) A magyarhonú ág. hitv. ev. egyetemes egyház évi közgyűlésének különböző bizottságai tegnap kezdték meg tanácskozásait, amelyekben a november 9-én kezdődő egyetemes gyűlés tárgyait készítik elő. Tegnap este és ma egész nap az egyetemes tanügyi bizottság ülésezett dr. Wagner Géza elnöke mellett. Az ülésen dr. Baltik Frigyes és Gyurátz Ferenc püspök is részt vett.

— (Reformáció emlékülnepe.) Szép ünnepély folyt le a reformáció emléke alkalmából Mezőberényben, a II. ker. evang. egyház templomában. Az egyház lelkesze, Jeszenszky Károly felolvasást tartott ily cím alatt: „Álló és hulló csillagok a kereszténység egén — a kereszt titka.” Ebben érdekes vonatkozásra hozta Petőfiéket a hazáról nyilvánított gondolatait, a kereszténység alapigazságával és a kereszt titkával. Klenk Soma evang. és Gálffy Ferenc unitárius tanító, áll. polgári iskolai zenetanár közreműködése mellett, az elemi iskola felsőbb osztályainak és a polgári iskola evangélikus növendékei, organikusé mellett énekelték azt a feledésbe ment régi magyar éneket, mely az 1674-ik évben keletkezett s melyben az Anyaszent-egyház a pozsonyi vértörvényszék áldozatát siratja. A remek szövegű és dallamu ének könnyekig meghatotta a közönséget. A Gálffy unitárius tanító organikusé mellett, a polgári iskola növendékei által énekelt magyar liturgia szintén mély hatást keltett. Ez ünnepély iránt annyival inkább nagyobb volt a közönség érdeklődése, mert az egyuttal záróünnepély volt a II. ker. evang. egyház templomában tizenöt év óta tartatni szokott magyar istentiszteletnek az évi sorozatának. A jövő adventtel kezdődő új egyházi esztendő első vasárnapján új, az eddiginél változatosabb sorozata fog következni a magyar isteni tiszteletnek. Öröndetes tényként konstataható, hogy az évzáró jubiláris ünnepélyen renkívül nagy számban vettek részt az egyház tőtagjai hírei közül olyanok, kiknek az anyanyelve nem magyar. A református egyházat képviselőknek annak lelkesze. Az unitárius egyház a maga tanítója által tevélegesen is részt vett az ünnepélyen. Az ünnepély sikerét emelte az is, hogy azon az arad-
békési evang. egyházmegye eszere: Csepregi György is személyesen részt vett.

ÜJDONSAGOK.

Boheme-ünnep a Nemzetiben.

— Fái Szeréna. Abonyi Gyula. Boér Hermin. —

Mikor igazi bohémek, a szó igazi értelmében, ünnepet rendeznek, az ünnepbe mindig van valami a vidámság és a szomorúság hangulatából. De van benne egyszersmind mindig egy poétikus vonás, mely szívhez szól s tulviszi az embert a mindennapiasság szürkeségén.

Régen láttam annyi nyájas és kedves mosolyt arczokon, mint ma este, a Nemzeti Színház színpadán, az előadás előtt. Nem az igazgatóság rendezte az ünnepélyt, amit mindjárt észre lehetett venni, mert nem volt az ünnepély keretén belül semmi merevség, semmi hivatalos feszesség. A kollégák rendezték, hogy megörvendeztessenek három pályatársat, akit a sors abban a szerencsében részesített, hogy huszonöt év óta tagja már az ország első műintézetének, a Nemzeti Színháznak. És éppen mert kartársak rendezték, volt egyszerű és egyszerűségében poétikus az ünnep. Lefolyásában és kifejezésében bohém-szerű s csak kissé érintette a melancholikus hangulat, mely csak annál szebbé tette.

Arangygyűrűt és diplomát nyujtottak át a három kollégának a többi kollégák. Fái Szerénának, Abonyi Gyulának és Boér Herminnek. A diploma szövege ez:

„Kedves barátunk és pályatársunk! Te a mai napon negyedszázados tagja lettél a magyar színművészet első templomának, a budapesti Nemzeti Színháznak. Mi nem vagyunk hivatalos művészi érdemeid fölött itéletet mondani, csak azt enged meg, hogy mint pályatársaid nagybecsülésünkkel téged szívünk mélyéből ünnepeljünk. Te a lefolyt negyedszázad alatt nemes, baráti indulattal viseltetted irántunk, szeretettel érintkezted velünk, pályatársaidal ott, ahová minket hivatásunk és kötelességünk isten akaratával egy csoportba helyezett. Fogadd ezért hálás köszönetünket s enged meg, hogy miképpen te minket tekintetted testvéreidnek, — úgy tekintsünk mi is téged tisztelettel, szívünk forró és őszinte szeretetével a mi testvéreinknek. Mai ölekezésünk maradandó jeleként nyujtuk át neked ez iratot és a gyűrűt. Az irat juttassa eszedbe szerető testvéreid névsorát. A gyűrű pedig emlékeztessen egyrészt arra, hogy a mai napon ezüstlakodalmadat tartod régi ideáloddal, a Nemzeti Színházzal, másrészt, hogy mint e karikagyűrű, te is egyik olyan szemre vagy a láncznak, mely minket a multban, a jelenben, a jövőben szerető testvéreidül összefűz. Magyar hazánk javára, színművészetünk dicsőségére, mindnyájunk örömeire élteszen isten sokáig.

Igy szól az irat s ékebben szól ennél a Nemzeti Színház összes férfi és nőtagjainak aláírása. És ennél még ékebben az a kifejezés, mely valamennyinek az arczán megjelent, amikor Mihályfi Károly egyszerű, szóvirág nélkül való, közönséges beszédet intézett az ünnepelekhez, hangsúlyozván, hogy a pályán szerzett dicsőség hideg és mulandó, de a szeretet az állandó. És ezt a szeretetet fejezi ki ez a házi ünnep.

És lassankint megnevésültek a szemek, amikor Fái Szeréna meg akarván köszönni az ünneplést, kijelentette, hogy házi sugó nélkül aligha tudná jól kifejezni háláját és köszönetét. De nem akarja a házi sugót szólitani, mert könnyen megeshetnék, hogy az a multnak esalódásaiból is sugna valamit, amiben minden színésznek része van, ki ennyi ideig van a művészi pályán. És ebből a válaszból sugárzott ki valami a melancholikus hangulatból. Abonyi Gyula, a mindig megbízható, mindenki által szeretett, csak három szót mondott, ami mindent kifejezett:

— Köszönöm, köszönöm, köszönöm!

Hogy a melancholia hamar elöppenjen, Mihályfi odaállt eléje és így szólt:

— Én még három dolgot kívánok neked: pénzt, pénzt és pénzt!

Boér Hermin az indulat fojtogatta. Ő nem szólt egy szót sem. De ez a némaság mindent kifejezett.

És végül mindenki átnyujtott az ünnepeleknek egy virágszálat. És ez is kifejezet valamit.

(t.)

NAPIREND. Naptár: szombat, november 5.

— Róm. kath.: Imre herceg. — Prot.: Imre. — Görög-
oros: október 23. Jakab ap. — Zsidó: S. Noach 3. —
A nap két reggel 6 óra 50 perczkor, nyugszik délután
4 óra 30 perczkor. — A hold két este 10 óra 19 percz-
kor, nyugszik délután 6 óra 13 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

A képviselőház igazságügyi bizottságának ülése.

Urlovas-verseny Alagon délután 3 órakor.

Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) 10—2. Belépődij, kedő
kivételével, egy korona. — Uránia múkiállítás. (Kí-
gyó-tér 1.) Nyitva egész nap. Belépődij nincs. — Házi-
ipari Szövetség kiállítás. (Kígyó-tér 1.) Nyitva egész
nap. Belépődij nincs.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum ásvány-
tára 9—2. — Erzsébet Múzeum 9—4. — Iparművészeti
Múzeum 9—1. — Mezőgazdasági Múzeum 10—7. —
Ráth Múzeum 10—4. — Széchenyi Múzeum 10—12. —
Tanszermúzeum 3—7.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7.
— Egyetemi Könyvtár 9—6. — Fővárosi Könyvtár
9—2. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12 és
6—8. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2. —
Nemzeti Múzeum Könyvtára 9—4. — Pedagógiai
Könyvtár 3—7. — Statisztikai Könyvtár 9—2.

Nyitvalevő képtárak: Glatz-képtállítás a Nemzeti
Szalomban 9—5. Belépődij 1 korona. — Hollosy-Feiks-
kiállítás a Könyves Kálmán szalonjában. Nyitva
egész nap. Belépődij 60 fillér. — Szépművészeti Mu-
zeum grafikai osztálya 10—2.

— Napoleon és Klementina házassága. Brüss-
szelből jelentik nekünk: Tömegesen érkeznek a
Bellevue-palotába a nászajándékok Klementina
hercegnő számára. Eugenia ex-császárné mesés ér-
tékű briliáns diadémot küldött. Az esküvő most
már véglegesen e hó 14-ére van kitűzve.

— A szerb trónörökös. Belgrádból jelentik:
Sándor trónörökös állapotáról ma este hat órakor
a következő orvosi jelentést adták ki: A trónörö-
kös a mai napot nyugodtan, részben alva töltötte
el. Táplálkozása jó, szubjektív érzése jó. A meteo-
rizmus valamivel nagyobbarányú. Hátán a seb
tisztá, nem gennyes. Gramuláció egészséges. Hő-
mérsék 39.7, érverés 92, lélegzés 22.

Belgrádból jelentik nekünk, hogy Sándor trón-
örökös ma rosszabbul érezte magát. Az esti bulletin
kiemeli, hogy a meteorizmus növekedett és a hő-
mérséklet 39.7 fokra emelkedett, tehát majdnem
egy egész fokkal nagyobb a láz, mint volt tegnap.
A trónörökös ágyánál orvosi konziliumot tartottak,
amely másfél óráig tartott.

— A német trónörökös-pár keleti útja. A ten-
gerjáró nagy hajó elindult Génából, már messze
viszi a német trónörökös-párt Keletázsia felé. A
pompás gyorsgőzös, a Prinz Ludwig szerdán vette
fedélzetére gróf Ravensberget és nejét. A Lloyd-
hajó utasainak jegyzékébe ezen a néven vették fel
a német trónörökös-párt, amely szigorú inkog-
nitóját meg akarja őrizni. Négy nap múlva Port-
Saidot fogja érinteni a gőzös, e hó 20-án érkezik
Colombóba. Az első állomás, ahol a trónörökös-
pár hosszabb időt fog tölteni, Ceylon lesz. Ott
át száll gróf Ravensberg és a grófné a Gneisenau
német hadihajóra, amely Bombayba viszi a trón-
örökös-párt. Kalkuttából február közepén indul
tovább Singaporeba, onnan Bangkokba. Szímban
három napig fog állani a német hadihajó. Már-
cziusban a hollandiai Indiákat látogatja meg a
trónörökös-pár. A további program ez: Márczius
7-én Batavia, egy hétre rá Hongkong, kirándulás
öt napra Kantonba, Sanghaiba, aztán Kiaucsauba.
Április 10-én megérkezik Pekingbe, ahol 10 naog
fog időzni a trónörökös-pár, április 25-én érke-
zik Japánba. Május közepén indul visszafelé Szi-
bérián keresztül gróf Ravensberg és neje. A
Prinz Ludwig parancsnoki kajütjeit foglalták le
a trónörökös-pár számára. A „grófné” a kapitány
lakását nem engedte átalakítani. Ugy, ahogy
volt, beköltözött. A kapitány lakosztálya egy sza-
lon, egy hálószoba és fürdőszoba. Kis fürdő mind
a három, néhány lépés hosszú az egész és a bu-
torok is a régié maradtak. A három kajütte
összekötötték az első hajótest szobáját. Ez lesz
gróf Ravensberg lakása. Mindössze egy ágy, szek-
rény, mosdóasztal és két szék van benne. Nagyon
vigyáztak rá, hogy a fedélközön lehetőleg elko-
rítsék a trónörökös-pár kajütjeit. Külön korláto-
kat emeltek és az utasok nem juthatnak a pa-
rancsnoki hid közelébe, mert ez alatt van gróf
Ravensberg lakása. Pedig nem kellene félni ez-
uttal, hiszen csupa milliomos utazik a pompás
Lloyd-gőzöson. Akadtak amerikai pénzkirályok,
akik egy kajütért szívesen fizettek volna 20.000
márkkal, hogy együtt utazhassanak gróf Ravens-
berggel és a grófnéval.

— Jubileum. Az Adria biiztosító-társulat ma
tartotta érdemes főtisztviselőjének, Goldstein
Adolfnak negyven éves szolgálati jubileumát. Az
ünnepelet ez alkalomból Reiner Mihály igazgató,
a központi igazgatóság, Nagy Mihály pedig a kar-
társak megbízásából üdvözölte, akik egyuttal az
igazgatóság, valamint a tisztviselői kar ajándékát
nyujtották át. A szívélyes szavakra a jubiláns mé-
lyen meghatva mondott köszönetet. Az ünneplést
este társasvacsera követte.

— **Luitpold bajor herceg kilenczvenéves.** A bajorok népszerű uralkodója, Luitpold régens-herceg a legidősebb az uralkodók között és most a bajor belügyminiszterhez intézett kéziratában azon nyomtatékos óhaját fejezte ki, hogy 90-ik születésnapja alkalmából tervezett országos ünnep szörény keretek között és pompa kifejtése nélkül menjen végbe, különösen ajándékok és hódoló adományoktól tekintsenek el; továbbá hogy a 25 éves régensségi jubileumot ne üljék meg külön ünnepvel. A legutóbbi összeült országos bizottság, amely a régens 90-ik születésnapjának ünnepies megülsét előkészíti, a régens-hercegtől engedélyt kapott, hogy jótékony- és közhasznú czélokra országos gyűjtést rendezzen.

— **Az ex-szultán állapota.** Salonichiből jelentik nekünk, hogy Abdul Hamid állapotja javult és ez idő szerint nincsen ok aggodalomra. Etványa kielégítő, meghűlése szünőfélben van, már kívánja a dohányzást, de álma még nyugtalan.

— **Uj nemes.** A király Spasziac Józsefnek, Versecz törvényhatósági joggal felruházott város volt főpénztárosának és törvényes utódainak hosszú közszolgálatáért szerzett érdemei elismerésül a magyar nemességet mitroviczai előnévvel díjmentesen adományozta.

— **Fejedelmi vadászatok Vas megyében.** Lajos bajor herceg, akinek Vas megyében, Sárvár mellett nagy kiterjedésű vadászterülete van, az őszi vadászatokra Sárvárra érkezik. A vadászatok a jövő héten kezdődnek és azokon a herceg a magyar arisztokrácia számos tagját látja vendégül. Sárvár község elüljárósága a herceg fogadtatására nagy előkészületeket tett.

— **Magyar találmány sikere a külföldön.** Magyar feltalálók sikerét jelenti egy párisi hírnök A Francia közmunkák minisztere megengedte, hogy a telefonelőfizetők telefonjukba Pollák—Virágh-féle gyorstávíró készüléket alkalmazhassanak az interurban forgalomban egymás közt használhassák. A táviratkozás hat percig tarthat és nem kerül többre, mint az ugyanannyi ideig tartó beszélgetés. Ennek a módszernek az az előnye, hogy a telefonozó a megszabott idő alatt legalább is 50-szer annyit közölhet írásban a másik féllel, mintha szóbelileg érintkeznék vele és ezt az üzenetet akkor is továbbíthatja, ha a másik fél nincs is jelen, mert a másik készülék automatic veszi fel, illetve írja le az üzenetet. A Pollák—Virágh-féle gyorstávíró finanszírozása céljából néhány év előtt részvénytársaság alakult Budapesten előkelő bankok részvételével, de ez a társaság tetemes veszteség leírása után kénytelen volt felszámolni. Most végre úgy látszik, hogy felvirradt a hajnala. Az egyik főtaláló, Virágh Andor gépészmérnök, már régen ifjú korában meghalt, társa pedig Pollák Antal, aki foglalkozására nézve buza-kereskedő volt Szentesen, Budapestről Párisba költözött és ott tökéletesítette a találmányát.

— **Az Országos Levéltár elhelyezése.** Az Országos Levéltár évtizedek óta a belügyminiszterium melléképületében van elhelyezve. Ez az épület alacsony, sötét szobaival és szűk folyosóival semmiképen sem felel meg céljának. A történetbuvárok és az okmánykutatók tanulmányaik közben folytonos nehézséggel küzdenek és emellett az a veszedelem forog fenn, hogy a dohos, nedves helyiségekben a legbecesebb történeti okiratok tönkremennek. Az Országos Levéltár igazgatósága ismételt fölterjesztést tett a belügyi kormányzatnak, hogy az irattár megfelelő elhelyezéséről gondoskodják. A belügyminiszterium közelebb vagy teljesen új épületet emel, vagy pedig bérházat vesz ki az Országos Levéltár céljaira.

— **Budapesti „Uri Klub.”** Budapesten egy új és előkelő klub alakult ki. Az Országos Kaszinóból többen kiváltak és megalakították a budapesti „Uri klub”-ot. Az Angol Királyó-szálloda földszinti terméit rendezték be klubhelyiségül. Az elnevezésével is tüntető klub elnöke dr. Rudnyánszky György lesz, az igazgatója Dobay István.

— **Háromszáz leány a lángok között.** Newyorkban a csodával határos módon menekült meg háromszáz munkásleány a tűzveszedelemből. Egy palackdugógyárban tűz ütött ki. A gyár ötemeletes épület, amelynek felső emeletén 300 fiatal leány dolgozik. A tűz munkaidőben támadt. A leányok vad futással menekültek le a lépcsőknél, de akkor már a lépcsőház és a felvonógépek lángokban állottak. Egymást taposták le a szerencsétlenek. A newyorki tűzörség minden csapata kivonult, felállították a tolólétrákat és kifésztették az ugróváznakat és a 300 munkásleányt sikerült megmenteni.

— **A kolera.** A belügyminiszteriumhoz érkezett jelentés szerint tegnap Ete komárommegyei községben egy kolera megbetegedés, Péterréve (Bács-Bodrogm.) egy haláleset s Zsabye (Bács-megye) két haláleset fordult elő. — A bécsi kolera tegnap hivatalosan is véget ért. Azt a négy kolera-beteget, akiket a járvány kitörésekor vittek a kórházba, tegnap egészségesen elbocsátották. A hadügyminiszter tegnap úgy rendelkezett, hogy azok az ujonczok, akiknek a bevonulást, tekintve, hogy koleragyanus helyen laktak, elengedték, haladéktalanul jelentkezzenek. A határszéli állomásokon még fenntartják az övintézkedéseket. — Az elmúlt huszonnégy órában a nápolyi kerületben 15 kolera megbetegedés és 3 haláleset, Apuliában 5 megbetegedés, Sziciliában és Róma kerületében 1—1 megbetegedés és 1—1 haláleset fordult elő.

— **Crippen a siralomházban.** A borzalmas londoni doktor, Crippen orvos föllebbezése szombaton délelőtt kerül a londoni főtörvényszék hármaskörösége elé. A feleséggyilkosság miatt halálra ítélt titokzatos orvos a siralomházban várja a végsőt. A Crippen megrögzöttségét jellemzi, hogy úgy viselkedik a siralomházban, mintha biztos felmentés várna rá és nem akasztófa. Nyugodtan olvasgat ujságokat, jó étvágyal eszik, lelki nyugalma egyenesen bámulatos. A cellájában megírta végrendeletét s általános örökösévé miss Le Nevet tette meg.

Nagy képes karácsonyi melléklet

Felkérjük olvasóinkat, hogy a mult hó végén lejárt előfizetéseiket idejekorán ujtsák meg, mert az

EGYETERTÉS

karácsonyi ajándékát

csak állandó előfizetőink kapják. Karácsonyi meglepetésünk igen diszes klállitása, művészi

nagy képes melléklet

lesz, amelyet már előre az ujságpiacz szenzációjának jelezhetünk.

— **Nagy munkáskizárások Németországban.** A németországi cipőgyárak a legközelebbi napokban esetleg ötven-hatvan ezer munkást fognak kizárni. Tíz drezdai cipőgyárban ugyanis néhány nap óta mintegy ezer munkás sztrájkol és a sztrájkoló munkások a cipőgyárosok szervezetének fölhívására sem állottak munkába. Erre a cipőgyárosok helyi szervezete azt az indítványt terjesztette elő, hogy a cipőgyárosok zárják ki valamennyi munkásaikat. A cipőgyárosok kiküldöttéi ezt az indítványt a napokban Berlinben tartandó ülésükön fogják tárgyalni.

— **Az elhagyott leány boszúja.** Lengyel Károly borbélyeség hosszabb idő óta viszonyt folytatott Csepe Anna 18 éves cseléddel. Később elhagyta, emiatt a leány boszút forralt ellene. Néhány nap előtt megleste és az Amazon-utczában marólyuggal leöntötte, azután megszökött. A rendőrség a merénylő leányt ma kinyomozta és letartóztatja.

— **A szultán és a drinápolyi rabok.** A török nagy hadgyakorlatok után törtért. Amikor Mohamed szultán Drinápolynak azon a terén ment keresztül, ahol a fogház állt, a fogház épületéből ily kiáltásokat hallott:

— *Oh, nagy padisah, adj nekünk kegyelmet!*

A szultán erre megállította kocsiját és így kiáltott vissza a raboknak:

— A törvény tisztelete engem is kötelez. De ha vannak a fogházban olyan rabok, akiket adósságcsinálás miatt zártak el, azoknak az adósságait szívesen kifizetem és akkor viszanyerik szabadságukat!

A szultánnak ez a nagylelkű viselkedése óriási lelkesedést keltett a lakosság körében, bárha arról nem is beszél a krónikás hogy a szultán tényleg kifizette-e a drinápolyi rabok adósságait?

— **Tiszti főszemle a fővárosban.** A 32. hadkiegészítő parancsnokság területén tartózkodó tartalékos tisztek számára ma tartották meg az évente szokásos főszemlét. A díszbe öltözött tartalékos tisztek már kora reggel elárasztották az utcákat s az egyes kaszárnyák előtt nagy tömegek nézték felvonulásukat. A Mária Terézia-kaszárnyában az 1—20, 32, 86-ik gyalogezredek számára tartották meg a szemlét. A Károly herceg-kaszárnyában a 21—31. és a 33—37. gyalogezredek számára, a gróf Hadik-kaszárnyában a 38—43., 45—51. és 53—62., az Albrecht herceg-kaszárnyában a 44., továbbá a 63—82., a gróf Nádasdy-kaszárnyában az 52., valamint a 83—85., a 87—102. gyalogezredekhez tartozók számára. A bosznia-hercegovinai csapatokhoz, valamint az összes vadászcsapatokhoz tartozók számára a Ferdinánd-kaszárnyában. A lovasághoz tartozók, valamint az állatorvosok és állatorvosi gyakornokok számára a Ferencz József-lovasági kaszárnyában. A tábori és hegyi tűzérősséghez tartozók számára a negyedik számú tarackezrednél, a vartüzérséghez tartozók számára a Laudon-kaszárnyában. Az utász-, valamint a vasuti és táviró-ezredhez tartozók számára a gróf Radetzky-kaszárnyában. A szekeres-csapatokhoz tartozók számára a Lehel-utczai szekeres-kaszárnyában. Az egészségügyi csapathoz tartozók számára a XVI. helyőrségi kórházban. A szemle valamennyi helyen azzal kezdődött, hogy az ezredparancsnok beszédet intézett az egybegyűlt tisztekhez, majd névszerint szólította fel őket. A jelentkezők könyveit átvizsgálták s azután az elmúlt évben kiadott katonai rendeleteket felolvasták előttük. Az ezredparancsnok végül szigorúan utasította a tartalékos tiszteket, hogy lakásváltozásaikat pontosan jelentésük be a katonai ügyosztályban. A honvédséghez tartozók részére a Ludovica Akadémia vívótermében tartották meg a szemlét, mely ugyanolyan lefolyású volt, mint a közös hadseregé. Azok részére, akik a tiszti főszemlén bármely okból nem jelenhettek meg, november 14-én utószemlét tartanak. Az utószemlét az összes közös hadseregbeli tisztek és tiszti rangban levők részére a Mária Terézia-laktanyában, a honvédséghez tartozók számára pedig az Üllői-ut végén levő honvédgyalogsági laktanyában tartják meg.

— **A francia vasutas-sztrájk után.** Párisból jelentik: A vasutas-szindikátus szaklapja közli, hogy a különböző vasuttársaságok igazgatói a legutóbbi vasutas-sztrájk miatt 3500 vasuti alkalmazottat bocsátottak el a szolgálatból, akiknek helyzete rendkívül szomorú.

— **Nemzetközi nyilvános törvénykönyv.** A választott bíróság eszméjéért küzdő nemzetközi békekongresszuson Emile Arnaud, a berni központi iroda alelnöke egy törvénytervezetet nyújtott be a nemzetek között létesítendő, Rómában, Antwerpenben és Budapesten már megszabott, jogviszony alaptörvényeinek kiegészítése gyanánt. A törvénytervezetet, mely 145 paragrafusból áll, a III. hágai konferencia elé kívánják terjesztetni, hogy ott újból megvitassák az egyes szakaszokat és csak ezután terjeszszék az egyes kormányok elé. A Magyarországi Nőegyesületek Szövetségének Békeszakosztálya is foglalkozott a legutóbbi ülésén a „Code International Public”-el. A paragrafusokat külön-külön ismertették és elhatározták, hogy a törvénytervezetet szélesebbkörű terjesztése céljából magyar nyelvre is lefordítják.

— **A terézvárosi munkás-gimnázium megnyitása.** A Terézvárosi Munkás-gimnázium Egyesület vasárnap délelőtt tizenegy órakor a VI. kerületi elüljáróság dísztermében nyitja meg ünnepélyesen a munkás-gimnázium első évfolyamát. A megnyitó-ünnepélyt a Ganz-gyári énekkar előadása vezeti be és az ünnepi beszédet Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselő, a Munkás-gimnázium Egyesület elnöke tartja. A megnyitási ünnepélyen megjelenik Molnár Viktor vallás- és közoktatásügyi államtitkár is.

— Egy főhadnagy gyilkossága. Hirt adunk Muzsai János szegedi 5. honvéd gyalogezredbeli főhadnagy megdöbbentő gyilkosságáról. Az esetnek feltárt részleteiről Szegedről még a következőket jelentik:

Tegnap este megjelent a szegedi rendőrségen Pulay honvédfőhadnagy és átvette a Gabriell Rózi meggyilkolására vonatkozó iratokat. A gyilkos főhadnagy ellen Tóth alezredes-hadbíró vezeti a vizsgálatot. Egy katonai bizottság élén megjelent tegnap este a drámai esemény helyén, a Feketes-utca 10. számú házában, az első emeleten, ahol Muzsai Aladár postatiszt lakott. Miután megtartották a helyszíni szemlét, a hadbíró kihallgatta a házában lévő tanukat, a postatiszt házigazdájának, Míxich kávémérőnek kivételével, aki Deszkre utazott, hogy kiméletesen értesítse a bűnbe keveredett főhadnagy édesapját, aki ott a Gerliczy-birtokon uradalmi intéző. Míxichné azt vallotta, hogy együtt ebédelt lakójának, Muzsai Aladár postatisztnek szobájában lakójával, ennek szeretőjével, Gabriell Rózival és Muzsai János honvédfőhadnaggyal. A társaság nagyon jókedvű volt, mert egész éjszaka ivott. A délelőtti folyamán a főhadnagy egymagában kiivott öt üveg sört és az ebédnél is több üveg fogyasztott el. Állítja, hogy a főhadnagy teljesen részeg volt. Az ebéd végeztével ő lement a kávémérésbe, a postatiszt is elhagyta a lakást, hogy hivatalba menjen. A szobában csak a főhadnagy és a leány maradt. Hogy ott mi történt, nem tudja. Három órákor lerohant a kávémérésbe a cselédje, s ijedten ujságolta, hogy a főhadnagy agyonlőtte Gabriell Rózit. Amire fölsietett a lakásba, a főhadnagy már eltávozott, a leány pedig holtan feküdt a padlón. Kihallgatta az alezredes-hadbíró Míxichné cselédjét. Ebéd után, ugymond, több ízben is benyitott a szobába s látta, hogy a főhadnagy és a leány nevetgélve beszélgetnek. Kévéssel három óra előtt ismét bement a szobába. Akkor Gabriell Rózi kezében egy Browning-revolver volt. A leányon már rajta volt a kabát és a kalap s éppen távozni akart.

— Rózikám, ne menj el, — kérlelte a főhadnagy.

— De elmegyek.

— Akkor add vissza a revolvért.

— Nem adom.

A cseléd még látta, hogy dulakodni kezdenek. Nagyon megijedt s kifutott a folyosóra. Hallotta, hogy Gabriell Rózi háromszor sikoltott, majd két durranást hallott. Asszonyához futott a kávémérésbe, hogy segítségül hívja. Még a lépcsőn utolérte a főhadnagy, aki dülöngő lépéssel elhagyta a házat. A katonai vizsgáló-bizottság az alezredessel az élen még tegnap este tíz órákor fölkereste a fogházban Muzsai János főhadnagyt, hogy kihallgassa. A gyilkos az ágyon feküdt és aludta a részegség álmát. Az alezredes fölrázta, amire Muzsai felült és szalutált.

- Tudja-e, ki vagyok?
- Tóth alezredes ur.
- Tudja-e, miért került ide?
- Mert megöltem egy leányt.
- Miért ölte meg?

Leborgasztotta a fejét s nem válaszolt. Egy percczel később megint elaludt. Békében hagyták és csak holnap fogják először kihallgatni. Muzsai Jánost bajtársai nagyon szerették, mert jószívű, kedves pajtásuk volt. Tavaly ősszel még Szegeden állomásozott s akkor jegyben járt egy urileánnyal. A házasság azonban valami miatt meghiúsult s ezen annyira elkeseredett Muzsai, hogy áthelyeztette magát Nagybeskerekre. Ott nagyon könnyelmű életre adta magát. Folyton tivornyázott, bár azelőtt szolid fiatalember volt. Néha három napig sem jőzandott ki. Nemrég becsületügyi eljárást indítottak ellene egy piszkos adóssága miatt. Egy volt szeretője jelentette föl, hogy négyszáz koronát kért tőle kölcsön s a pénzt nem akarja vissza fizetni. Bár megállapították, hogy Muzsai részeg fővel kérte a kölcsönt s barátai szívesen megfizették volna érte a négyszáz koronát, már nem lehetett megszüntetni a becsületügyi eljárást. E miatt Muzsai János lemondott rangjáról, így akarván szabadulni a bajból. Lemondása dolgában azonban még nem történt meg a döntés, ezért a gyilkosságért nem a polgári bíróság elé kerül, hanem a szigorúbb katonai törvényszék fog itélkezni dolgában. A megölt leány holttestét ma délelőtti tíz órákor fölboncolták a katonai orvosok s megállapították, hogy egy golyó érte. Az acélgolyó golyó a szívét furta keresztül és rögtön megölte.

— Házasság. Geiger Izsó eljegyezte Grossmann Renét Budapestről.

Jáger Kornéliát eljegyezte Deménis Károly.

— Az Országos Gyermekvédő Liga e hó 3-án tartott Wesselenyi-utca 6. sz. alatti helyiségében igazgatósági ülését, amelyet Edelsheim-Gyulai Lipót gróf, elnök felkérésére az elnöki tisztelet Széchenyi László gróf társelnök látta el. Ennek a gyűlésnek kimagasló tárgya az intéző bizottságnak ama javaslata volt, hogy a liga indítson nagyobb társadalmi mozgalmat a gyermekhalandóság elleni küzdelem és a csecsemővédelem érdekében és nyújtson példát csecsemő-otthon felállítására által, mint kell a csecsemővédelmet szakszereit berendezett és vezetett intézetben ellátni. Az igazgatóság egyhangúlag elhatározta, hogy az 1911. év tavaszáig Budapesten csecsemő-otthont szervez és addig is alkalmas csecsemő-gondozók kiképzésére felkéri Berend Miklós dr-t. Az egyesület helyiségeket rendez be a liga számára oly gyermekek befogadására, akik teljesen ellagyottak és általában részesítendőek, míg végleges elhelyezésükről a hatóság gondoskodik. Az igazságügyminiszter a ligának szegedi Árpád-otthonát és soproni Széchenyi-otthonát javító utolsó intézetnek alkalmasnak találta és a két intézet benépesítése céljából hajlandó a ligával szerződésre lépni. Az igazgatóság erre tekintettel felkérte az elnökséget, tárgyaljon a belügyminiszteriummal az iránt, miképp lehetne a liga nagy terheit apasztani, anélkül, hogy az emberbaráti és hazafias cél csorbát szenvedne. Az igazgatóság felkérte Mártonffy Mártont, hogy iparos-tanócs-otthonok létesítése tárgyában lépjen érintkezésbe az irányadó tényezőkkel és az erre alkalmas városokkal. Az intézőbizottság tagjai sorába pótlólag bevásárolták dr. Bakonyi Kálmán és dr. Rottenbiller Fülöp kir. ítélőtáblai bírákat. A liga alapító tagjai sorába újabb beléptek báró Kornfeld Zsigmond és neje (1000 korona), dr. Prohászka Ottokár (1000 korona), gróf Széchenyi Lászlóné (5000 korona), gróf Széchenyi László (5000 kor.).

— Kiderült rablógyilkosság. A temesvári rendőrség átiratilag értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy a napokban letartóztatta kerékpárlopás miatt Orz Imre 23 éves napszámot. Kihallgatása alkalmával egy érdekes régi bűnről rántotta le a leplet. Elmondta Orz, hogy Aradon elkövetett kerékpártolvajlásai után megismerkedett egy Ferencz nevű szertályossegéddel és egy János nevű cipészsegéddel. A családi nevüket egyiknek sem tudja. Ferencz elmondta neki, hogy négy év előtt Szolnok közelében egy ismeretlen nevű falu táján két olasz kőfaragóval együtt az országút árkában bujdostak, mikor egy szekér hajtott el mellettük. Ferencz és társai hátulról felugrártak a kocsira, a gazdát megfojtották, elvették 40 korona pénzét és élelmiszereit. Miután a rablók a zsákmányon megosztottak, a holttestet szalmával letakarták s a lovakat az utezeli fához kötve odahagyták a kocsival együtt és elmenekültek. A temesvári rendőrség a múlt hónap huszadika táján a budapesti lapokból egy olyan rablógyilkosság hírért olvasta, amelynek körülményei teljesen hasonlóak a négy év előtt elkövetett bűntényhez. A múlt hó 22-én történt rablógyilkosságról mi is megemlékeztünk és a következőket írtuk róla:

— A fojtogató gyilkos. A kiskunfélegyházi országúton, Dunaharaszti község közelében meggyilkolva találták Szandy Gábor földmivest, Szandy kocsin ment hazafelé. Utközben egy ismeretlen felugrott kocsijára és hátulról nyakonragadta, megfojtotta a földmivest. Elvette harmincz korona pénzét, aztán eltűnt. A csendőrség és rendőrség nyomozza a gyilkost.

Ebből a temesvári rendőrség arra következtet, hogy a tettesek azonosak lehetnek a négy év előtti rablógyilkosság elkövetőivel. Felkérte tehát a budapesti rendőrséget, hogy indítson ebben az ügyben nyomozást. A főkapitányság a kérelemnek eleget tett.

— A boszniai kivándorlás. Szerajevéből jelentik: Annautovic Serif Effendi, s vakuf-alapítványok igazgatója, nyílt levelet intézett az összes illetékes tényezőkhez a muzulmán lakosság kivándorlása ügyében. A kivándorlás az annexió óta sohasem szűnt meg teljesen, de a bihácsi kerületből az utóbbi időben oly rendszeresen folyik a kivándorlás Törökország felé, hogy a vakuf-igazgató elárterzettnek látja az időt, hogy a veszedelmre figyelmesítő tegye az országos kormányt.

— A szerbekről elpingált Máv.-kocsik. Nikita király alattvalóit kecsketolvajoknak, fülmetzőknek is szokták nevezni diplomáciai nyelven. Derék szerb szomszédjainknak meg már nem elég a kecske. Kecse helyett több magyar államvasuti kocsit pingáltak el legujabban a derék szerbek. A szokatlan félkész-kalmárkodást a zágrábi lapok leplezték le. Azt írják, hogy három évvel ezelőtt a mitroviczai állomáson érthetetlen módon elveszett a Magyar Államvasut hal teherkocsija. A napokban azután Belgrádban rábukkantak egyikre; a kocsit át volt festve és szerb fölírások voltak rajta. Az esetet jegyzőkönyvbe vették. A kiküldött bizottság megállapította, hogy a kocsit tényleg az eltulajdonított magyar államvasuti kocsik egyike. Szigorú vizsgálatot indítottak. A szerb vasutak igazgatósága tagadja, hogy neki a kocsit átfestéséről és a szerb kocsialományba való besorozásáról tudomása van.

— Tűz a daramalomban. Kőbányán, a Fertő-utca és Somfáruca sarkán van a Schönfeld Gusztáv daramalma melyben kukoricát és árpát őrlenek. Ma este fél kilencz órákor a teherfelvonónál ismeretlen okból tűz keletkezett, mely csakhamar a tetőt is lángba borította. A tüzet a portás vette észre, aki revolverével a levegőbe lőtt és ezzel a vérszellel tette figyelmessé a környéki belieket. Csakhamar megérkezett a központi, IX., X. kerületi és önkéntes tűzörség Janicsék tűzoltó tiszti parancsnokúga alatt. Két órai megfeszített munka után sikerült a tüzet eloltani. A kár nagyságát nem állapították meg meg. Sebesülés nem történt.

— Elégületlen hivatalok. A Vasutas Szövetség budai kerületének hivatalnokai szakcsoportja f. hó 3-án este a krisztinavárosi pilseni sörcsarnokban látogatott értekezletet tartott, hogy a magyar déli vasuti tisztviselők sérelmeit, amelyeket az osztrák kartárnak adott kedvezmények tekintetében szenvedtek, továbbá az egységes, d. e. 8—2-ig tartó hivatalos órák kérdését megvitatták tárgyává tegye. Az értekezlet hosszabb és beható tisztelet után mindkét kérdésben azt a határozatot hozta, hogy küldöttséget menesztzenek lovag Brám Miksához, a Déli vasut magyarországi vezérigazgatójához, hogy tőle a sérelmek orvoslását kérjék. További állásfoglalásukat Brám vezérigazgató válaszával teszik függővé.

— A hegymászás áldozata. Pár héttel ezelőtt megirtuk, hogy Máhler Gusztáv iglói főgimnáziumi tanárnak nyomavesztett a Tátrában. Azóta az egész Tátrát felhajtolták az eltűnt tanár után és annyit megállapítottak, hogy Máhler szombaton, okt. 23-án indult el Iglóról s Poprádra este érkezett s még aznap éjjel kiment a hegyek közé. Azóta nem látta senki. A legutolsó nyomot Bruder Gyula selmecbányai mérnök szolgáltatta róla, ki az esetről tudomást szerezve, sürgönyileg közölte az eltűnt apjával, hogy Máhler „a Mártha-csucs keleti gerincén és a Dutke-torony vidékén keressék”. A sürgöny után levél is érkezett, amelyben Bruder előadja, hogy vele közölte volt Máhler októberben turisztikai programját s abban a Mártha-csucs hegymászása volt október végére megállapítva. A sürgöny után keresztül-kasul kutatták a Mártha-csucs környékét, de eredmény nélkül. A Tátra vezetői azt hiszik, hogy Máhler valamelyik szakadéka esett bele, mert nem is volt neki a Mártha-csucs hegymászásához, illetve a leereszkedéshez szükséges kötele. Az eltűnt iglói tanár sorsához hasonlatos két bécsi professzornak a sorsa is. A két tanár, névszerint dr. Bergamo Antal és Himerbauer Miksa alpesi túrara indult az Ems völgyébe. Tegnapelőtt keltek utra és máig semmi hír róluk. Az Ems völgyében irtózatos hóviharak dühöngtek, nem lehetetlen, hogy a két professor szerencsétlenül járt a hegyi kirándulásán.

— Csecsemőgonduló női tanfolyam. Az Országos Gyermekvédő Liga a csecsemőhalandóság elleni küzdelemben részt óhajt venni, elhatározta, hogy Budapesten „csecsemő-otthont” állít fel. A csecsemő-otthonban alkalmazandó csecsemő-gondozók kellő kiképzése céljából tanfolyamot nyit, amelynek vezetésére dr. Berend Miklós, a Fehérvári gyermekkorház főorvosa vállalkozott. A liga ez uton is felhívja tehát mindazokat a hölgyeket, akik a csecsemőgondozásra hivatást éreznek, hogy az Országos Gyermekvédő Liga központi irodájában (VII., Wesselenyi-utca 6. sz.) a tanfolyamra melőbb, de legkésőbb november 15-én jelentkezzenek, mert a tanfolyam rövidesen megnyílik. A jelentkezőktől megkérdezik a magyar és lehetőleg a német nyelv tudását és legalább is négy polgári osztály elvégzését. Egészen intelligens övönöképzőt vagy tanítónöképzőt végzett nők előnyben részesülnek és a liga új intézetében azonnal alkalmazást nyernek.

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle

használatát valdál áldás gyomorhajosok-
nak és székesorulásban szenvedőknek

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

— **Késői megbánás.** Julius végén dr. Miklós Oszkár fiatal ügyvéd Amerikába szökött, mert két kassai kollégája: dr. Földi Miklós és dr. Friedmann Henrik nevére váltót hamisított és huszonkétezer korona értékben le is számoltatta a váltót egy takarékpénztárnál. A mult héten levelet kapott Newyorkból az intézet igazgatója, Dr. Miklós írta. Arra kérte az igazgatót, hogy bocsásson meg neki. A bank azonban fentartja a följelentését. A rendőrség pedig köröző-levelet adott ki ellene.

— **Oláh legények revolverharca.** Kolozsváron a Pap és Felekán oláh családok régóta ellenségeskednek egymással. Kedden este az utcán nyílt harcban tört ki ez a gyűlölködés. A Felekán-család felbujtására egy nagy csapat oláh legény revolverekkel és botokkal felfegyverkezve, megtámadták a vásárból hazatérő Pap testvéreket; valóságos revolverharcz fejlődött ki azután és a futamodásnak indult Pap-fiuk közül a 16 éves Pap Györgyöt egy golyó leterítette, míg egy másik golyó az öreg Papot érte homlokban. Mire a rendőrség odaérkezett, valamennyien szétfutottak, csak Pap György maradt eszméletlenül állapotban a kövezeten, akit a klinikára szállították, ahol még este 11 órakor meghalt. A csendőrség az összes verekedőket, számszerint tizenkettőt összefogdosta és letartóztatta.

— **Egy kis fiu eltűnése.** Néhány nappal ezelőtt Nagel Vilmos 7 éves iskolásfiút a nagyanyja a morvaországi Tatenicz községből egy tateniczi asszonynyal Budapestre küldötte, hogy a fiút adja át édesanyjának, Nagel Leopoldinának, aki Budapesten a Zárda-utca 5. szám alatt lakik. Az asszony a fiuval megérkezett Budapestre, de Nagel Leopoldinát nem találta. A gyermeket otthagya annál a családnál, amelynél anyja a legutóbb lakott, azzal, hogy ha megtudják az anyja címét, küldjék utána. Az idegen család ugylászik nem törődött a fiuval, aki kikerült az utcára és azóta nyoma veszett. A gyermek csak németül beszél, lehet, hogy eltévedt. A rendőrség nyomozza.

— **Gyilkosság négy fejszecsapással.** Bestialis módon pusztította el egy boszuvágyó székely ember a haragosát. Ülke községben a minap este tíz óra után, mikor már mindenki aludt, Bálint Ignác háromszor belélt haragosának, Szász Miklósnak házába abba a szobájába, ahol a család aludt. A golyók nem találtak, mire Bálint betört a házába és Szász Miklóst négy fejszecsapással megölte. Aztán jelentkezett Székelyudvarhelyen, ahol rögtön letartóztatták.

— **Kirabolt vasuti pénztár.** Szatmárnémetiből jelentik: Avasfelfaluban a vasuti pénztárt ismeretlen tettesek kirabolták. A hiány 1000 korona. A vizsgálatot megindították.

— **Betörés a kaszárnyában.** A komáromi rendőrség megkeresése szerint az ottani os. és kir. huszárezred kaszárnyájából betörés után elloptak több kincstári csizmát, sapkát, fehérneműt és több csomag dohányt. A lopás elkövetésével Kovács Dezső alkalmi illetőségű, középtermetű, hajlott hátú és görbe lábú, vörös bajuszu, világosszöke hajú, kék szemű, hosszás, halovány arcú egyént gyanúsítják. A rendőrség nyomozza.

— **Elgázolások.** Tegnap este a Népszínház-utca 20. számú ház előtt a 317. számú villamoskocsi elgázolta Süvegcs János 70 éves napzámosnót. — A József-körút és Baross-utca sarkán egy teherszállító-autombli elgázolta Kovács Róza 26 éves cselédet. — A Váci-ut 17. számú ház előtt a 195. számú teherszállító-autombli elütötte Karszner János 8 éves iskolásfiút. A súlyosan sebesült embereket a mentők a Rókus-kórházba vitték.

— **Tűz.** Ma délben a Vasvári Pál-utca 3. sz. számú ház pinczéjében tűz támadt. A tüzet a VIII. kerületi és központi tűzoltóság oltotta el. A kár jelentéktelen.

— **Baleset.** Tegnap délután Epp és Fekete Váci-ut 90. szám alatti gépműhelyében a gépszij elkapta Molnár Ferenc 16 éves lakostanonez kezét és levágta 2 ujját. A súlyosan sebesült fiút a Rókus-kórházba vitték.

— **Halálozás.** Nagyjeszeni Jeszenszky Andor nagybirtokos, Tolna vármegye törvényhatósága és közigazgatási bizottsága stb. tagja, Tolna vármegye gazdasági egyesülete elnöke hosszás szenvedés után, életének 58-ik évében meghalt Csibrákon.

Mocsáry Sándor kir. tanácsos, nemzeti muzeumi igazgató-őr felesége, Ritz Teréz Justín Budapesten elhunyt. A temetés folyó hó 5-én délután 4 órakor lesz a Kerepesi-ut melletti temető halottsházában a római kath. egyház szertartása szerint.

Özv. Manojlovics Györgyné, Rádics Mária, egy jóteknységű, a közéletben álló matróna Szabadkán meghalt.

Liptay Lajos, a vidéki színészetnek egy értékes régi, most már nyugdíjazott tagja 58 éves korában, Budapesten meghalt.

Sternfeld Rezsőné, az esztergomi izr. nőegyletnek jótékonyágáról ismert elnöknője meghalt. Temetése vasárnap délután lesz.

Dr. Repák Jenő görög katolikus teológiai tanár, egyházmegyei főfelügyelő, az eperjesi egyházmegye tb. kanonoka ma este 40 éves korában Eperjesen meghalt.

Hatsfeld-Wildenburg Ferenc herceg tegnap tüdőgyulladás következtében meghalt Londonban. A herceg csak néhány nap előtt érkezett vissza nejével együtt fölföldi utazásáról.

x **Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 81.** színházi és variété-műsor. Kezdeté 8 órakor.

x **Fodor-féle vivóterem a Koronahercz-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme.** Különös gond fordították a gyermektorna- és vívásra.

x **Bob hashajtó a legkellemebb. 10 fillér.**

x **Részletfizetésre készpénzárón!** Szent László-Intézet (Budapest 27. Veres Pálné-utca 16.) karácsonyig reklámul készpénzárón ad Clémens automata-pisztolyt, melynek eddigi részletára bárhol 80—85 korona volt, most 24 forintért részletre is kapható!

x **Bámulatos.** Akárhogyan tekintjük a dolgot, mégis csak meglep hennünket az a tény, hogy a Dörge Frigyes-bankban (Kossuth Lajos-u. 4.) vásárolt sorsjegyekre minden egyes húzásban óriási mennyiségű nagy és legnagyobb főnyeremény esik. Igazán élvezet ott osztálysorsjegyet venni.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© **A repülő jegyespár.** Koppenhágából jelentik, hogy *Svenzen* Róbert dán aviatikus, aki a nyáron a Sund átröpülésével szerzett magának ismert nevet, tegnap délután menyasszonyával fölszállott. Repülés közben a gép mérsékelt magasságból lezuhant és teljesen összetört, *Svenzen* és menyasszonya csak jelentéktelen zúzódást szenvedtek.

© **Lezáfolt világrekord.** A londoni kir. földrajzi társaság kijelentette, hogy pontos számítás szerint az Amerika II. léghajó csak 1195 mérföldet tett meg St.-Louistól utazásának végpontjáig, nem pedig 1355 mérföldet, mint régebben jelentették. Az Amerika II. léghajó tehát nem multa fölül gróf De la Vaulx 1900. évben felállított 1207 mérföldes világrekordját.

© **Az angol kormány léghajóvásárlása.** Az angol kormány megvásárolta a Clement-Bayard II. léghajót, amely nemrég egy versenyben aratott diadalával magára vonta az egész világ figyelmét. A vételt hosszás tárgyalások előzték meg. Leo Artur, az admirális volt lordja, a katonai léghajózás parlamenti bizottságának elnöke 550 ezer koronáért kínálta a hadügyminisztériumnak a léghajót, de ez csak 40 ezer koronát volt hajlandó adni érte, de azzal a feltétellel, ha a próba eredménye megfelel a követelményeknek. Clement-Bayard III. nevű léghajóját 460 ezer koronáért, de az előzetes kipróbálásról hallani sem akart. Végül visszatérték a II. számú léghajóra, melyért a hadügyminisztérium 280 ezer koronát ajánlott. Clement 400 ezer koronát kért. Már azt lehetett hinni, hogy az üzlet nem jön létre, amikor Leo közbelépett és kijelentette, hogy kötelezi magát a differenzia előteremtésére, nehogy a léghajó visszavándoroljon Párisba. Ezzel a léghajó az angol hadügyminisztérium birtokába ment át.

© **Kalandos repülés egy léghajón.** A „Daily Graphic” újság léghajója, amely tegnapelőtt délután négy órakor készült fel, Caudron vezetésével New-Marketből fölszállt, hogy a távolsági rekordot leverje, tegnap reggel 8 óra 27 perczkor nagy nehézségek mellett Kerkhofen mellett, az erdőben lekött. Félát kellett kivágnni, hogy a léghajó a földet érhesse. A léghajó a 2500 méter magasságot is többször elérte. A léghajó burkolata, mely 160 köb-ölnyi fűlötletet tesz ki, erősen megromlódott. A esatornát a léghajó élénk szél mellett egy óra alatt repülte át. Az öt utas a kikötés alkalmával sértetlen maradt. Az utasoknak az volt a szándékuk, hogy Oroszországba jussanak és látván a nagy hővizatart, amely tegnap dühöngött, azt hitték, hogy már elérték céljukat.

© **Alapítvány repülési célokra.** Zarochrov, Párisban élő orosz ember 50.000 frankot adományozott oly hivatal létesítésre, mely a repülési készülékeknek használt anyag vizsgálatával, valamint a készülékek mindenkor állapotának megvizsgálásával volna megbízandó. A hadügyminisztériumnak, a tengerészeti minisztériumnak, a polgári mérnökök egyesületének, valamint különböző szakegyesületeknek a hivatalban meglennének saját képviselőik.

© **Egy kormányozható léghajó utja.** Kielből jelentik: A P. VI. léghajó délben 12 órakor Rensburgban kikötött és husz percznyi tartózkodás után folytatta útját Schleswigbe, ahol délután 1 órakor leszállt. Délután 2 órakor a P. VI. tovább repült Rensburgba.

A „Párisi” VI. léghajó délután 2 óra 30 perczkor Rensburg mellett a katonai gyakorlóterren leszállt és háromnegyed óras pihenés után ismét felszállt, hogy visszatérjen Kielbe, hova délután négy órakor érkezett meg.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A Rubikon.

(Vigjáték három felvonásban. Irtá: Bourdet Eduárd. Bemutatója ma este a Vigszínházban.)

Valahányszor a Vigszínházban *A Rubikon*-t adják, a fiatal leányok otthon hagyandók, dacára annak, hogy az este végén győzedelmeskedik és diadalt ül a tiszta erkölcs. Mert soha, amióta a világ világ, ennyi disznókodás nem előzte meg a tiszta erkölcs győzelmét s olyan őszintén és leplezetlenül nem... laczkodott még senki a Vigszínház sok vihart áit színpadján, mint ennek a darabnak a fiatal francia szerzője. Mindazok a szerzők, akik eddig sikamlósságokkal korosolyáztak előttünk a színpadon, ezt bizonyos raffinériával cselekedték. Üzleti számításal s ravasz darabépítő technikával, a publikum kedvéért, a szélesen mosolygó urak és a csiklandósan fölkacagó szép asszonyok érkeire spekulálva. Ez a fiatal francia azonban a disznóságot a disznóságért szereti, első sorban önmagának szemérmetlenkedik, ő maga mulat a legjobban azon, aminek az elmondására merészkedett s a kamasz donzsuanok örömevel fiatalos erőpróbát csinál abból, hogy mennyire szemtelen akar és tud lenni. S mindezt annál kevésbbé raffináltan cselekszi, mert nem is egészen ura a színpadi technikának, zsonglőr ügyességben messze van még azoktól a francia írőparosoktól, akik a legürültebb bonyodalmak és feszült helyzetek útján hajszolják témájukat a végső megoldáshoz. Ez a fiatal francia még tapogatózik, nem sokat markol, bár amit fog, azt jól megmarkolja, néha terjedősen érkezik meg ahhoz, hogy egy-egy ötlet példáját fölrobbantsa. Am az ötletei mind robbanók és meglepően merészek és ahogy a darab konstrukcióját aczélos ivektől összekalapálja, az első-rangu drámaíró talentumra vall.

Egy egészen intim, hálósoba-szenzáció adja a darab bonyodalmát: Germaine, aki Georges-hoz ment feleségül, mint asszony is kisasszony akar mradni s ettől az álláspontjától nem tudja eltéríteni sem a fiatal férj szenvedélyes ostroma, sem az aggó édesanya jó tanácsa. Germaine titkon a piparköze Mareuillről ábrándozik, akivel már leánykorában flirtolt. Mareuillnek készségesen megadná mindazokat a jogokat, amelyeket férjétől eddig megtagadott, Mareuill azonban szörnyűködve veszi tudomásul, hogy Germaine még mindig kisasszony s maga biztatja, hogy mielőtt az ő karjaiba sietne, férjével együtt lépje át a Rubikont. Ez így biztosabb és veszélytelenebb. Germaine engedelmeskedik a parancsnak, az első csókok tűzében azonban olyan őszintén és becsületesen megszereti az urát, hogy a nászósza reggelén, amikor Mareuill a maga jussát követeli, az ura gyöngéd, szerelmesen üelő karjai közé menekül. Mareuill buta képét vág: ami ostromnak, jótanácsnak, fenyegetésnek és könyörgésnek nem sikerült, azt elvégezte ő, a majdnem szerető: egymásnak adta a férjet és a feleséget s kénytelen eltérni, hogy az orra előtt csapják be a nászszoba ajtaját.

Ez a frivol és mégis erkölcsös játék pedig nem sejtetve, ezélsások és burkolt szavak fátyolán keresztül árnyazva pereg le előttünk. Hanem nyíltan és kevés kerülgetés nélkül, majdnem azt mernek mondani, hogy a szemünk láttára. A fiatal francia kevés aggodalommal adja a szavakat a szereplői szájába s a nézőtören gyakran volt alkalmuk a prüdeknak arra, hogy fölszisszsenjenek és összenézzenek. Prüdek és nem prüdek azonban egészben véve jól mulattak s sürü taps jelezte, hogy Eduard Bourdet minden illetlen szabad-szájúságért amnesztiát kapott.

Germaine szerepét *Harmath Hedvig* játszotta. A szeszélyes és naiv, tudatlanságában romlott fiatal asszony alakját meg tudta értetni és meg tudta szeretetni a közönséggel. *Tanay* finom és jellegzetes karikatúrát csinált a piparköze Mareuill figurájából. *Hegedüs* a férj szerepét játszotta nagy művészettel. Kisebb szerepeikben jók voltak *Haraszthy Hermin*, *Vendrei Szerémi*.

Ben.

(*) **Hangversenyek.** Kévs esténk lesz, amelyen annyira intímnak éreztük volna a társaságot, mint *Bachmaninoff* Sergej mai bemutatkozásán, amely *Waldbauer* és *Kerpelly* volt kiegészítve. *Bachmaninoff*-est volt, minden opus az övé és minden hódoló meglepetés, amely *Waldbauer* és *Kerpelly* felé már alig szállhat. A nagy oroszok egyike, az előkelő szlávok legnemesebbjei közül, a muzsikában halálisan elmélyedő és fölségesen komoly. A zene, amelyet megalkotott és interpretált, becsületességgel és beidegzett intelligenciával telt zene, olyan becsületes és olyan intelligens, hogy szinte megijedünk tőle. Kik gondolkoznak, termelnek és értelmeznek ma már ily szuverén tudással, ilyen lenéző göggel? Kikhez fordulhat megértésért ez a zene, amikor senkinek sem akar szólni, csak annak, aki megszólaltatta? Mélyen és finoman jön a cello szonáta, a könnyed allegro scherzando, a pompás andante, a hatalmas allegro masso; *Kerpely* remekbe játszik, fölényesen, semmi sem vész el és nem lehet megfogni egy tolakodó értelmezést sem, pedig bőven volna rá alkalom. Négy praelude: *Bachmaninoff* egyedül hozza. Most virágozik ki egész artisztikussága, szerény és mégis diadalmas összeforrása azzal, ami az övé már első elgondolásában és most teljes ideadásában. Az est legnagyobb élvezetét azonban a trió közvetítette, az a megháromszorozott szépség, amelyhez nem férhet már észrevétel, magyarázás és részletezés; egészben egész volt, minden ütemében átélte, megejtő és izgató, mint egy fehér éjszaka egy orosz tanyán. Gyönyörű est volt; a közönség alig akart megválni az északi vendégtől, elborította az ünneplésével és szeretetével.

Strauss Richárd ma a Zeneakadémián a *Lyra* estjének keretén belül folytatta velünk az ismerkedést. A műsor első fele *Arden Enoch*-nak volt áldozva, *Reimers* György szavalta nagy pathossszal, burgtheateresen, kevés átértésével a *Tennyson* költői egyéniségének. Nekünk is van egy pár diszszinésziünk, akik talán még rosszabbul tudták volna elénekelni *Arden Enoch*-ot. Pedig — bocsánatot kell kérnünk — de egy teljes órahosszat csak *Reimers* György állott ki és maradt ma az előtérben, mert *Strauss* Richárd egy kicsit nagyon is fukarkodott a saját tudományával. Az az impresszió volt, hogy *Strauss* csak gipsz-sarokköveket akart rakni a költői mű támasztékul; egy pár mély és frappáns aláhuzást akart megadni, amely megnyitja azokat a perspektívákat, amelyeket *Reimers* György kétségbeesett erőfeszítéssel igyekezett légmentesen lezárni. *Strauss* Richárd jól kipihente magát, a közönség jól megnézte és viharosan ünnepelte s ünnepelelték *Gmoiner* Lulát is, *Strauss* leghűségesebb interpretátorát, aki ma egész füzérét szórta elénk a *Strauss*-daloknak. A füzér nem volt csupa gyémántból, de volt egypár közöttük — nem éppen azok, amelyeket a lelkes publikum jóvoltából kétszer élveztünk — volt egypár, különösen a *Jung* hexelei, amely megmentette *Strauss* Richárd ma egy kissé megtépázott dicsőségét.

(*) **Az Operaházban** holnap, szombaton *Strauss* Richard dr. zeneszerző vezényletével „Elektra”-t adják, ezuttal is a legutóbbi szereplőivel: V. Krammer Teréz, Fodor Aranka, Sebeők, Szilágyiné, R. Berts, N. Várent, Szemere, Arányi, Kornai, Váradi M., Payer, Gleviczky, Haselbeck, Hardy, Kertész Odón és Kárpát közreműködésével. (Bérlet-szünet 36. sz. Rendes helyárak. Kezdet 7^{1/2} óra-
kor.) — Vasárnap ugyancsak bérlet-szünetben „Carmen” kerül színre, Szamosi, Hajduné, Payer, R. Berts, Környey, Rózsa, Kornai, Mihályi, Pichler, Ney B., Nirschy Emilia fellépésével. (Kezdet 7 óra-
kor.) — Hétfőn, november 7-én Erkel Ferenc születésének századik évfordulója alkalmából a nagyevű zeneszerző legnépszerűbb operáját: „Hunyadi László”-t adják, melynek főszerepeit: Sebeők, Sándor, Payer, dr. Székelyhid, Kertész V., Erdős, Várady S. és Kárpát játszzák. A dalmű előtt az Operaház összes magánénekesei és kar-dalosi zenekarkísérettel eléneklék a Himnuszt. (Évi bérlet 147. sz. Kezdet 7 óra-
kor.)

(*) **Bemutató-előadás a Városligeti Színházban.** Jenbach és Pahl kedves operettje, a „Don Juan hadnagy”, mely már diadalmasan járta be a jelentősebb német színházakat, ma este a Városligeti Színházban került bemutatásra. A darab itt sem tévesztette el hatását s az előjelek után itélve, a színház megtalálta benne idej slágerját. Az ötle-

tes, kedves, mulattató szöveghez *Korolányi* Frigyes irt bájos, könnyed zenét, mely a hallgatóságot az első pillanattól kezdve fogva tartotta. A sikerhez sokban hozzájárultak a szereplők. *Küry* Klára megnyerő intim játéka már egymagában véve is megadta az est érdekességét. Mellette a sikerből *Szalay*, *Kabók* és *Feketét* illeti méltó rész. Külön kell említenünk *Hudacsék* Nellit, kinél játéka bár szögletes s még sok tekintetben kiegészítésre szorul, mai szerepében mégis megfelelő alakítást nyújtott. A közönség hosszantartó tapssal fejezte ki elismerését s az egyes énekszámokat többször megismételtette.

(*) **Bemutató-előadás az Urániában.** De Sgardelli Caesar honvédfőhadnagy és Gabányi István darabját, melynek „A haditengerészet” címet adták a szerzők, ma este mutatták be az Uránia-színházban. A mozgalmas, mindvégig érdekfeszítő, néhol izgató látványosság a közönséget hamar meghódította. A szerzők ezzel a darabjukkal kétségkívül még nagyobb sikert értek el, mint a nemrégiben bemutatott „Jövő háborúja” című darab, mely pedig szintén egyike volt az Uránia legvonzóbb műsordarabjainak. A szerzők három felvonásban ismertetik a hálás és gazdag témát, mely elragadó intimitással tárják a néző elé a tengerészéletet s ismertetik a tengerészet fejlődésének történetét. Az első felvonás rövid visszapillantás a haditengerészet multjára, a phöniciai, római és a középkori hajókra. A felvonás jelentékenyebb részében a mai modern acél kolosszusokat, Dreadnought-okat, páncélosokat, torpedónaszádokat és rombolókat ismerjük meg. Majd megismerjük a modern hadihajók berendezését, a torpedókat s az alkalmazásban levő fegyvereket. A hadihajók lüktető epizódokban gazdag életet ismerteti, vagyis 24 óra a matróz életéből. Végül a néző szemei előtt zajlik le egy tengeri ütközet kissé megkapó hűség-gel, a harc minden érdekességével, borzalmaival. Mintha csak ott volna az ember az egyik páncélos fedélzetén, szinte érezzük azt a lázas, lüktető életet. Az emberfeletti küzdelem minden fázisát. A két szerző alapos és hálás munkát végzett, a mikor a „Haditengerészet” az Uránia közönségét megismertette. A darab pompásan, kitünően van megírva, igazi Uránia-darab s a szerzők még a technikai részről is megtalálták azt a formát, amely nemcsak tanulságos, de szórakoztató is. A színház elsőrangú álló és mozgóképekkel szerelte fel a darabot. Az utóbbiak egy része a szerzők utmutatása szerint készült. Fiumében és a dunai monitorokon. A közönség zsufolóság megtöltötte a színházat és lelkesen tapsolt egy felvonások, mint előadás közben is az ünnepelelt szerzőknek.

(*) **Fall új operettje.** Bécsben, a Karltheaterben ma nagy sikere volt *Fall* Leó új operettjének, a „Puppenmaedel”-nek. Különösen tetszett a második felvonás, amely eldöntötte az operett sorsát. A közönség számtalanszor hívta a szerzőt és a szereplőket.

(*) **Boitrány a párisi Odeonban.** Raynaud *Fauchois* drámáiról tegnap felolvasást tartott a párisi Odeon színházban Racineról és XIV. Lajos korának klasszikusairól. A royalista ifjuság fütttyökkel fogadta *Fauchois*-t, mikor megjelent a színpadon. De ez nem hozta ki sodrából s nyugodtan belekezdett előadásába. Ekkor a tüntetők egyike a színpadra ugrott, utána folrohant a közönség többi része és a színpadon el akarták verni a felolvasót. Diszletező munkások és színházi tüntetők szorították le a tüntetőket a színpadról, aztán a sugólyuk elé lépett *Antoine*, az Odeon igazgatója s rövid beszédet mondott. Figyelmeztette a közönséget, hogy senki sem köteles valamely előadásra eljönni s akinek nem tetszik, elmehet. Ez hatott. Sokan nevettek, de senki sem fávozott. *Fauchois* nyugodtan befejezhette conferenciát.

(*) **Minden jég elkt.** Az Országos Szimfoniai Zenekar vasárnap este rendezendő hangversenyére már az összes jegyeket eladták s ennél fogva esti pénztárnyitás nem lesz.

(*) **A Pesti-féle magánképtár.** A Nemzeti Szalon a Szent-György-Czéh-hel egyetértőleg megállapította már azokat a napokat, amelyeken a Pesti Ferenc-féle magánképtár a közönség részére a Nemzeti Szalonnak Erzsébet-téri helyiségeiben hozzáférhető lesz. Eszerint a képtár nov. hó 13-tól (vasárnap) egészen nov. 20-ig (vasárnap) mindennap, egész napon át megtekinthető. A következő hét napjai lesznek az aukció-napok, mikor is délelőtt még megtekinthető a gyűjtemény, d. u. 3-kor kezdődik az aukció és tart este fél 8-ig. A gyűjtemény méreteire nézve álljon itt, hogy a régi mesterek olajfestményeinek a száma 160, a miniatüröké 50, az óráké 120, a keramikai és üvegtárgyaké 170 s végül a többi tárgyaknak, kis plasztikai tárgyaknak, ötvösműveknek, ékszereknek, fegyvereknek, csipkéknek, himzéseknek, néprajzi tárgyaknak száma összesen ismét néhány százra rug; mindent összevéve csaknem ezerre te-

hető a kiállításra kerülő tárgyak száma és így tekintettel a gyűjtemény sokoldalúságára, valamint arra, hogy a gyűjtemény minősége arányban áll méreteivel, a kiállítás valóban muzeális jelleggel fog birni.

(*) **Kamarazene.** A Budapesti Kamarazene-Kör, dr. *Kohner* Adolf elnöklete alatt, ismét elkezdte működését s a kamarazenegykorlatok mellett most vasárnap, délután öt óra-
kor a Lloyd-társulat díszes hangversenytermében (Mária Valéria-utca 12. sz. a.) tartja első nyilvános hangversenyét. *Beethoven* 59. mű 1. sz. vonósnyegyesét a Szimfonikus Zenekar tagjai; *Harmati* Sándor hangversenymester, *Bachmann* Odón és *Diviaczky* Béla, továbbá *Perényi* István ismert gordonkaművész, játszzák; *Schubert* vonósnyolcasában az első hegedűs: *Amar* Licco. E nagyobbabásu művek közt dr. *Wainek* Károlyné, a fővárosi társaságban elismert énekesnő, néhány dalt ad elő.

(*) **Festőművészek és szobrászok alkotásairól** könnyű szerrel szép gyűjteményt készíthetett volna — sokat alkotott már, de sok alkotásáról emléke nincsen, a világ minden részére szótmentek — nehezen vagy sohasem gyűjtheti össze többé. A modern fotográfia segítségével elég jutányosan juthat kiváló szép képekhez, ha azokat a Magyar Sokszorosító Műipar R.-T. (ezelőtt *Dival* Károly) grafikai műhelyben készítteti. Budapest, Kisfaludy-utca 9.

(*) **A főváros és a Budai Szinkör bérlete.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter ma átiratot intézett Budapest székesfővárosi közönségéhez, amelyben arról értesíti a fővárost, hogy Temesvár szab. kir. város a színházi bérletet minden pályázat mellőzésével *Krecsányi* Ignác eddigi igazgatóval három évre meghosszabbította. Minthogy azonban ennek a szerződésnek az érvényesülése csak úgy lehetséges, ha a temesvári színházról a budai krisztinavárosi szinkörben is játszhatik, azzal a kérelemmel fordul a fővároshoz a miniszter, hogy tekintettel a kulturális célra és *Krecsányi* Ignácnak a színészet terén szerzett érdemeire, felmondási jogáról, amely most időszéri lenne, három évre, vagyis 1913 október 1-ig mondjon le. Ha a főváros felmondási jogának e korlátozásába beleme-
gy, ugy *Krecsányi* 1913 október 1-ig a Budai Krisztinavárosi Szinkör bérletét is megkapja.

(*) **Hangverseny.** *Szigeti* József a november 5-én megtartandó hegedűestélyén a következő műsört adja elő: 1. *Bach*: VI. Sonáta E-dúr; 2. *Tartini*: III. Sonáta G-dúr; 3. *Mendelssohn*: Hegedűverseny; 4. *Hubay*: Variations sur un Thème hongrois; 5. *Sulzer*: Sarabende a g. buron; *Zsolt*: Valse Caprice (először); 6. *Godard*—*Hubay*: Menuet-Pompadour, Sarasate Zapateado. Jegyek 3—10 K-ig a Harmóniában kaphatók.

Nyiltter.

6 rovalma kiállítását nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Ingyen automobil áll minden lakó rendelkezésére!
Olcsó lakások.

Budapest legegészségesebb helyén a Gellért-hegy alján, közvetlen 1, 2, 3, 4 és 5 a Sósfürdő mellett, szobás ujonnan épült minden mellékhelyiséggel bíró modern kiállítás lakások azonnal vagy február és május elsejére kiadók. I. Altos-ut 50 52, 54, 56. sz m alatt a villamos remizel szemben
A lakókat a *Kudelka* házcsoport intézősége egész napon át ingyen szállítja a városba és vissza saját automobilján. — Bővebbet a házmestereknél és telefonon 31—44. szám,

Pianola

Pianolapiano, Pianolazongora, egyedül képviselője Magyarországon
Chmel J. és Fia es. és kir. udvari zongoragyárosokká
Budapest, V. ker., Haas-pal. ta.
Járványok fellépésénél bevált promphillaktikus szer

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
természetes érvényes
SAVANYÚVIZ.

FŐVÁROS.

(Az új löversenyter. Gróf Nádasdy Tamás, a Magyar Lovaregylet elnöke ma este tíz órára rendkívüli közgyűlésre hívta össze az egyesület tagjait, amelynek egyetlen tárgya az új löversenyter ügyében való határozathozatal. Tudvalevő, hogy Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága 1910. január hó 1-től számított három esztendőre, vagyis 1913. január 1-ére felmondotta a Magyar Lovaregyletnek a jelenlegi löversenyter használatát, azzal az indoklással, hogy erre a területre, amely a Thököly-ut, Aréna-ut, Verseny-utca és Stefánia-ut között fekszik, városfejlesztési és közforgalmi okokból, de egy nyilvános közpark létesítése céljából is, szüksége van. A törvényhatósági bizottság egyidejűleg kijelentette, hogy amennyiben sikerül a Magyar Lovaregyletrel a részben méltányos megállapodásra jutni, hajlandó a nevezett egyesület részére a főváros külső részén arra alkalmas megfelelő nagyságú területet, egy létesítendő új löversenyter céljára, bizonyos meghatározott feltételek mellett és bizonyos meghatározott időre használatra átengedni. Utasította ezért a társasot, hogy amennyiben a Magyar Lovaregylet ez irányban lépéseket tenne, erre vonatkozólag tegyen érdemleges javaslatot. A Magyar Lovaregylet tárgyalásokba bocsátkozott a pénzügyi osztállyal és a mérnöki hivattal a megfelelő hely kiválasztása iránt. A választás a X. ker. ligetközi dűlő 7300—7310. helyrajzi számú, 486.000 négyszögöl kiterjedésű területre esett. Ez a hatalmas terület a Külső Kerepesi-ut jobb oldalán, a Ferencz József-huszárlaktanyán túl, a keleti pályaudvartól két kilométernyire, a Hungária-körutól félkilométernyire fekszik. A Külső Kerepesi-utra 1620 méter a hosszúsága. Határai a város felőli oldalon a Máv. czeplédi vonala, a Mátyásföld felé eső szemközti oldalon a Fehér-ut, illetve a katonai lovassági gyakorlóter (repülőversenyter), a Kőbánya felé eső hátsó oldalon pedig a Máv. hatvan—újszászi vonala. — A ma este megtartott közgyűlésen a Lovaregylet megbizta az igazgatót, hogy a főváros által beküldött szerződésmintha alapján bocsátkozzék tárgyalásokba és a sportkiválmaknak megfelelőleg kösse meg a szerződést.

(A Városi Villamos kocsiparkjának kibővítése. A kereskedelemügyi miniszter engedélyt adott arra, hogy a városi villamosvasut 30 új pótkocsit szerezhessen be és ezeknek a költségeit 322,060 koronában állapította meg. Ugyancz alkalommal a miniszter elvileg hozzájárult ahhoz is, hogy ezen és egyéb engedély-okiratlag rendezendő beruházási költségek fedezésére a villamosvasut r.-t. részvénytőkéjének felemelését kérhesse.

(Az V. kerületi népház. A fővárosi áldozatkészsége folytán a Lipótváros külső részében, a Vág-utczában, közvetlen a Berenczei-utczai kislakások mellett, épül az V. kerületi Népház, amely a szegényebb néposztály részére a közjótékonyági és közjóléti intézmények egész sorát fogja magába foglalni. Lesz benne külön a férfiak és külön a nők részére foglalkoztató műhely, olvasó, társalgó és egyéb helyiségekkel, fürdővel és fertőtlenítővel; továbbá állandó gyermekotthon ugy a három éven aluli, mint az óvó és tanköteles gyermekek részére. A kulturális szükségleteket egy népkaszinó, felolvasó és előadó termek, népkönyvtár és egy tanácsadó hivatal szolgálják. Az egész középontja pedig a konyha lesz, amely a népkonyhát, a nyilvános étkezőt és a többi felsorolt intézményeket fogja meleg ételkkel ellátni. Minthogy a népház már folyó évi december havában rendelkezésének átadható lesz és a főváros tanácsa kijelentette, hogy annak kezelését az V. ker. általános közjótékonyági egyesületre bizza, az egyesület szakosztályai megkezdtek működésüket. A népkonyha-szakosztály özv. Herich Károlyné elnöke alatt ülést tartott és megállapította az étkezés rendjét. A nyilvános étkezőben azt az újítást hozzák be, hogy ott nem népkonyhaszerűen, hanem étlapszerűen fognak étkezni. Addig is azonban, míg a népház teljesen elkészül, elhatározták, hogy a Szalay-utczai régi népkonyhát üzemből tartják.

(Jóváhagyott építési engedély. A városi villamosvasut Aréna-uti állomásán vasszerkezetű építkezést akar folytatni. A város erre nézve az építési engedélyt megadta, a kereskedelemügyi miniszter pedig azt jóváhagyta.

(Napközi otthonok. A fővárosi közoktatási ügyosztályában értekezletet tartottak a VII. kerületi igazgató-tanítói, hogy az otthonokban való étkeztetés módzatait megbeszéljék. A tárgyalás eredményeképpen az étkeztetés e hónap 21-én veszi kezdetét és a Wesselenyi-utczai központi konyhából az eddiginél is nagyobb mennyiségben küldik ki az egyes iskolákba az ételeket. A központi konyhának eddig igen dicséretreméltó ujtása, hogy a kenyérmennyiség oly mértékben növekszik, amely lehetővé teszi a legszegényebb gyermekek uzsonnáztatását is.

(Jóváhagyott tervek. A Városi Villamos Vasut a Hungária-ut és Lenkei-utca sarkán kocsivizsgáló műhelyt akar létesíteni és ezen a helyen a vágányokat is megfelelőleg át akarja alakítani. A közmunkák tanácsa a bemutatott tervekhez hozzájárult.

(Uj átjáró utca. A kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy a Közuti Vaspálya Társaság a városi lakásokhoz három átjáró utat létesítsen és a társaságot ezeknek az utaknak a megépítésére kötelezte.

EGYESÜLETEK.

(—) Az Országos Magyar Iskolaegyesület ma délután öt órakor tartotta meg rendes negyedévi igazgató-tanácsi ülését Rákosi Jenő elnöklése mellett. Az elnöki bejelentések során sajnálattal vette tudomásul az igazgató-tanács, hogy a Zárásban felállítandó magyar ovoda kérdésének megvalósítását a m. kir. államvasutak, amelyek vezetősége ott elemi iskolát is tart fenn, ezidőszert nem vállaltja. Azután a Budapesten felállított németnyelvű magán elemi iskola ügye került tárgyalásra. Az igazgatótanács, bár e tekintetben erős harcot folytatott a felállítás ellen, bevégzett ténnyel állván szemben, kénytelen megnyugodni a létesülésben. Szundy Károly ügyvezető igazgató tette meg ezután jelentéseit. Az igazgató-tanács elhatározta, hogy az alapszabályok módosítása ügyében e hó közepére rendkívüli közgyűlést hív össze, amely az egyesület vidéki fiókjainak a központhoz való viszonyát fogja szabályozni. Örömmel vette tudomásul az igazgató-tanács, hogy az egyesület legutóbb Aradon, Feketeárdon, Halmiban állított fel népkönyvtárakat és Nagyszőlőss részére eszközölt ki könyvtárkiegészítést. Egyben elhatározta, hogy még ebben az évben Kiskunhalason is létesít a egyesület népkönyvtárát. Ugyancsak elhatározta, hogy Pozsonyban a német és tótajku lakosság részére magyar nyelvű tanfolyamokat állítanak fel. Mindkét nyelvű hallgatósnak kezdő és haladó csoportban fogják a magyar nyelvet előadni. Az összes hallgatókat ingyen taneszközökkel látja el az egyesület, az előadást pedig az egyesület felkérése következtében az evangélikus teológiai akadémia nyolcz hallgatója végzi. Az ellenőrzés eszközzése céljából a egyesület vezetősége, a Székács-kör elnöksége, a teológiai akadémia igazgatója és a város több vezető férfiából álló bizottságot kér fel. A tanfolyamok november 20-án nyílnak meg. A folyó ügyek során az igazgató-tanács meglepéssel értesült arról, hogy az egyesület fiókjai, amelyek az utóbbi időben egymásután létesülnek, szép anyagi és erkölcsi eredménnyel végzik munkájukat. A tagfelvételek eszközzése után az ülés véget ért.

(—) A Bethlen Gábor Kör irodalmi estélye. A főiskolai hallgatók budapesti Bethlen Gábor Körének ma este igen sikerült estélye volt a kör Szentkirályi-utczai helyiségében. Benke Viktor a verseiből olvasott fel, Ricsy György zongorázott, Baesky Ilonka szavalt, Király László szintén zongorázott, Acs Izor pedig Tóth Bálintnak „A véletlen” című monológiát adta elő. Mindegyik szereplőt lelkesen megtapsolta a szép számban megjelent közönség, amelynek soraiban több előkelőség is volt.

(—) Az Erzsébetvárosi Kaszinó elsőemeleti nagytermében november hó 6-án, vasárnap este 7^{1/2} órakor Kálnoki Izidor „Az író műhelyéből” című felolvasást fog tartani. A felolvasás után a félemeleti étteremben vacsora lesz. Vacsora után cigányzene. Vendégeket szívesen látnak.

(—) A Magyar Urinők Egyesületének irodalmi és művészeti szakosztálya november hó 11-től hat egymásután következő pénteken este 5—7 óráig a Főherceg Sándor-utczai régi képviselőház nagytermében felváltva irodalmi és művészeti estéket rendez.

(—) Az Evangélikus Családi Kör november hó 5-én, szombat este félhat órakor a Deák-téri egyházi épület disztermében (Sütő-utca 5) irodalmi estét rendez.

SPORT.

Alagi versenyek.

— Első nap. —

Holnap veszi kezdetét az Urlovasok Szövetekezete égisze alatt a szokásos szezonzáró meeting s ennek befejeztével a monarchiában sehoh sem tartanak galoppversenyeket. A rövidre szabott meeting — mint a jelekből megítélhetjük — elég élvezetes sportot fog nyújtani, habár sporttekinetben nem sok vizet fog zavarni.

A *Bathgány-handicap* lesz az első nap legjobban díjazott futama. Husz kötelezettje van az 1200 méteres súlyelosztó versenynek s annyit megállapíthatunk, hogy a handicapper munkájában senkinek sem lehet gáncoskodnia, mert ez remekül sikerült. Némileg talán még *Arno-t*, *Preciosa-t*, *Spaniol-t* és *Bouquet-t* bírálta enyhén s így ezek közül várjuk a nyertőt.

A *Jason-díj* nem annyira díjazására, mint rendkívüli hosszú distancziája — 3600 méter — miatt érdemel említést. Ily hosszú távu sikersegyünk nincs az egész monarchiában. Nagyon jó dolognak látjuk ebben a konkurencziában *Vengeance-t*, hacsak valamirevaló lovasat kap nyerésébe. Jó futás várható még *Dsidás-tól*, *Szepegőtől* és *Minkától*.

Jelöltjeink:

- I. *Rigolo—Senki—Praterspats*
- II. *Arno—Bouquet—Preciosa*
- III. *Hester—Tinkabelle*
- IV. *Ifjasszony—Dumb bell—Campanile*
- V. *Alighanem—Carmina—Raseur*
- VI. *Vengeance—Dsidás—Szepegő*.

Bécsi löversenyek.

— Második nap. —

A szombati program még annyit sem fog nyújtani, mint a megnyitó nap, mert csak két mezőnyök várhatók az egyes futamokban.

A *Novemberi handicap* képezi a nap főszámát. Másfél mértföldjén még tíz lónak van indulási joga. Azt hisszük, nem csalódnunk, midőn *Lanzendorf-t* tartjuk a verseny nyertőjének, legveszélyesebb ellenfelének pedig elsősorban *Hüon II-t*, majd *Tempora mutantur-t* véljük.

A *Viadukt verseny*-nek kisebb ugyan a díjazása, de a mezőnye jóval fölötte fog állni a nap főszámának. 1300 méteren igen jó szerepet számunk *Coupefile*-nek, habár nem hallgathatjuk el *Kalina*, *Mc Lyn* és *Livtsu* esélyét sem.

Jelöltjeink:

- I. *Róna—Marionette*
- II. *Coupefile—Kalina—Mc Lyn*
- III. *Jaross-ist*.
- IV. *Lanzendorf—Hüon II*.
- V. *Mausi—Automobil—Kár*
- VI. *Gaenschazufel—Off*
- VII. *Vincenz Albert—Lubomyrski-ist*.

(Nemzetközi labdarugó-mérkőzés. A vasárnapi osztrák-magyar mérkőzés még a válogatott csapatoknál is szokatlanul nagy arányú érdeklődést kelt a sport iránt érdeklődő nagyközönségünkben. A bécsi csapat szombaton este 9 órakor érkezik, hogy másnap teljesen pihenten mehessen a küzdelembe, melyre az osztrák sportkörök legteljesebb bizalma és azon reménysége kíséri, hogy csapatuk képes lesz az alkalommal először magyar válogatott csapat fölött boni talajon győzelmet aratni. Ezzel szemben azonban a magyar csapatól várt lelkesedése és a hazai közönség lelkes buzdítása mi bennünk is táplálja a reményt, hogy tízenegyünk ez alkalommal sem engedjük ki csavarzni kezéből a győzelem lobogóját. A mérkőzés bírása Blüher Edgár lesz Lipésből, ki a legkitünőbb német football bíró s aki legutóbb Hamburg—Berlin városok közötti mérkőzést vezette s legnagyobb szakértelemmel. Határbírákként Lucius Károly és Langfelder Ferenc szövetségi bírók, a bíró-bizottság tagjai fognak közreműködni.

(Tandíjmentes technikuskó vivás. Teltettük már, hogy *Fodor* Károly műgyetemi vivómester áthatva a műgyetemi ifjuság testnevelésének fontosságától, elhatározta, hogy a műgyetem tandíjmentes hallgatóit ingyenes, a főtandíjmentes hallgatókat földijas vivásanitásban részesíti. A mester e nemes elhatározását a műgyetem rektora nagy elismeréssel fogadta s a hallgatótságot külön hirdetményben hívta föl a vivástanulás ezen előnyös alkalmazására. Miután a műgyetem tanácsa

a tandijmentességi kérvényeket már elintézte. Fodor mester most ezután is fölhívja a tandijmentességben részesülteket, hogy legkésőbb e hó 14-ikéig jelentkeznek a tanfolyamra IV., Koronaherceg-utca 3. szám alatt levő központi vivőintézetben, hogy a tanítás már e hónap 15-én megkezdhető legyen. A jelentkezők igazolni tartoznak tandij vagy feltandijmentességüket és M. A. F. C. tagságukat. Jelentkezéseket a tanfolyamra Jeney Ödön, a vivőintézet titkára fogad el egész napon át a központi vivőteremben.

Van szerencsém igen tisztelt vevőimet és a n. é. közönséget értesíteni, hogy a IV., Só-utca 3. sz. alatt szabadalmazott és törv. védett

„HAEN“

csomagolási konzervosztályllyal egyidejűleg saját

kávépörköldémet

rendeztem be. Természetes, hogy a legtekélyesebb villam- és gázberendezésű gépeket hozattam, amelyek segítségével ezennel naponta legalább kétszer szolgálhatok b. vevőimnek megbízhatóan jól és frissen pörkölt kávéval.

Különösen fogok most még nagyobb súlyt fektetni igen előnyösen ismert

„Kaszinó keverék“-omre,

amelyet a Nemzeti Országos Kaszinó és Park-Kiub már évek óta állandóan használnak,

Mindig csak 3 minőség:

Kaszinó-keverék kilója	5 K — fill.
Kuba-keverék kilója	4 K — fill.
Házi-keverék kilója	3 K 40 fill.

Kitünő tisztelettel

Löwenstein M. Utóda,
Horváth Nándor

Alapítva 1864. cs. és kir. udv. szállító. Alapítva 1864.

Főüzlet: Flóküzlet:

IV., Várház-körút 4. IV., Türr István-u. 7.
Telefon 11-24. Telefon 11-48.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A Zoványi-ügy után. A Zoványi-ügyből kifolyólag többrendbeli becsületsértési és rágalmasági per kerekedett, amelyeknek egyikét tegnap tárgyalta a sátoraljaujhelyi törvényszék. Rácz Lajos sárospataki akadémiai tanár ugyanis a Nürnbergben megjelenő Reformierte Kirchenzeitungban oly módon ismertette a Zoványi-ügyet, hogy Zoványi kénytelen volt ellene sajtópört indítani. A bíróság Ráczot több rendbeli becsületsértés miatt négy napra fogházra átváltoztatható nyolcvan korona pénzbüntetésre és az összes perkiöltségek viselésére ítélte.

§ A nagymező-utcai gyűjtogatás. A nagymező-utcai gyűjtogatás szereplői közül most már csak Hammer Samu, a telep raktárosa van vizsgálói fogságban. Hammer védői a vádtanáchoz folyamodtak és kérték szabadonbocsátását, följárulván egyúttal kétezer korona kaucziót. A vádtanács azonban csak ötvenezer korona óvadék fejében volt hajlandó Hammer Samut szabadonbocsátani. A végzés ellen a védők a táblához folyamodtak, amely ma Sárkány Lajos bíró előadásában zárt ülésben tárgyalta a fölfolyamodást. A tábla huszezer koronára szállította le az óvadékot. Ily nagy összeget Hammer családja aligha tud előteremteni és így kétséges, hogy Hammer Samu a főtárgyalásig kiszabadul-e a vizsgálói fogságból.

§ Táblabíró és főszoigabíró. Rendkívül érdekes főtárgyalás kezdődik hétfőn a szegedi törvényszéken. Két hivatalos állású ember, egy táblabíró és egy főszoigabíró állanak szemben egymással, nagyon súlyos vádakkal terhelvén egymást. Petrovics battonyai főszoigabíró Simon Ákos táblabírót, aki a battonyai járásbírósg vezetője és a kaszinó elnöke volt, egy összeszólalkozás után azzal vádolta, hogy hivatalos hatáskörében súlyos visszaéléseket követ el. Simon viszonyváddal illette Petrovicsot, előbb szóval, aztán nyomtatásban is. Felsőbb fórumaik utasítására kölesönösen pert indítottak egymás ellen a tábla- és a főszoigabíró.

§ Törvényszéki szakfénképezést írás- és okmányhamisítási ügyekben egyedül készít a Magyar Sokszorosító Műipar R.-T. (ezelőtt Divald Károly) Budapest.

§ Tiltott szerencsejáték. A detektívek ez év augusztus 26-án a Népszínház-utca és a Kender-utca sarkán lévő Népszínház-kávéháza váratlanul berontottak és ott a játékszobában kártyázó társaság tagjait igazolásra szólították fel s egyúttal az asztalon lévő 88 korona készpénzt bünyelül lefoglalták. A kártyázó társaság tagjai ellen a detektívek feljelentése folytán tiltott szerencsejáték miatt indult meg a büntető eljárás s a büntető járásbírósnál Benke járásbíró ma vont a ezért felelőségre Grósz Dezső kávéháztulajdonost, Herskovics Elek ékszerkereskedőt, Spencz Henrik fizető pénzért, Schranz Vilmos czimfestőt, Rosenthal Pált, Winter József üzletvezetőt, Hanusz Mór asztalos, Königsberg Márton, Königsberg Jakabot és Orlik Henriket. A tárgyaláson a vádlottak tagadták, hogy ők makaót játszottak volna s a kihallgatott detektívek nem tudták határozottan állítani, hogy a terheltek makaót játszottak volna, vagy pedig kaszinót. A bíró dr. Visontai Soma védő meghallgatása után az összes terhelteket bizonyítékok hiányában felmentette a tiltott szerencsejáték vétségének vádjától.

§ Uzsorakölesön. Ismert alakja a büntetőtörvényszéknek Ernst Lipót magánzó, aki uzsoraügyeirei révén szerzett magának rövid idő alatt kriminális hírnevet. Nemrégiben Adrovitz Béla magánhivatalnok, Krause Károly urlovás, Haringás Károly bérkocsis, Mezei Ignác nagyváradi földbírtokos, Dankó Miklós hivatalnok és Traszmann Ignác fővárosi kereskedő tettek feljelentést ellene uzsora vétségéért. Ernst Lipótnak, akit csak nemrégiben helyeztet ötezer korona óvadék mellett szabadlára egy magánokirathamisítási bünperből a büntető törvényszék vádtanácsa, az Adrovitz Bélának nyújtott kölcsönügyletben segítő társa volt Kohn Mór pénzügyes is, akit az ügyesség szintén már fogott bűnrészség miatt. A lefolytatott vizsgálat után a kir. ügyészség vádiratot adott be Ernst Lipót és Kohn Mór ellen. A vádiratban az ügyesség Ernst Lipótot hatrendbeli uzsora vétségével vádolta. A vádirat ellen dr. Weber Salamon védő kifogásokat adott be. Ugyancsak kifogásokkal állt a vádirat ellen Kohn Mór védője, dr. Vázsanyi Vilmos is. Ma tárgyalta ezeket a kifogásokat a büntető törvényszék vádtanácsa dr. Langer táblabíró elnökelete alatt s helyt adva a védők kifogásainak, a vizsgálat kiegészítését rendelte el abban az irányban, vajjon a kölesönt kérők szorult anyagi helyzetben voltak-e akkor, amikor Ernst Lipót kölcsönét igénybe vették. A pótvizsgálat lefolytatása után fog a vádtanács a vád alá helyezés kérdésében érdemben határozni.

§ A soroksáriak sajtópöre. Soroksár község lakóinak egy része sehogy sincsen megelégedve a szociáldemokrata érzelmi községi képviselőtestülettel, különösen pedig Puchele András községi bíróval. Az előgedetlenek nevében Napholtz Ferenc és Ámon József földművesek közvetlen az új bíróválasztás előtt Geerthe Mithürger czim alatt német nyelvű röpiratot adtak ki és ezt számos példányban osztogatták szét a községben. A röpirat első része Puchele András bírói működésének méltatásával foglalkozik és azt állítja, hogy Puchele András községi bírói tisztét a saját anyagi előnyeinek gyarapítására használta fel s ugyancsak hasonló vádakkal illette Jaekl Györgyöt és Leimetter-Andrást, a községi bíró két lelkes hívét. A sértettek feljelentésére a kir. ügyészség, tekintettel arra, hogy Puchele András községi bíró, s a támadás őt bírói minőségében érte, vállalta a vád képviselőt és vádiratot adott a két szerző ellen. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető törvényszék esküdt-bírósga dr. Füzesi bíró elnökelete alatt. A tárgyaláson a vádlottak beismerték a röpirat szerzőségét és kérték az inkriminált röpirat tartalmára vonatkozólag a valódiság bizonyítását elrendelni. A bíróság kérelmükre el is rendelte a valódiság bizonyítását és több tanút hallgatott ki. A lefolytatott tárgyalás után az esküdtek nem bűnösnek mondták ki a vádlottakat, akiket ezen felmentő verdikt alapján a bíróság is felmentett.

§ Tolvaj inas. Czerkovicz Gyula urasági inas azzal iparkodott jövedelmét növelni, hogy a szolgálatadó gazdái rendszeresen meglopta. Így hűlenkedett dr. Győző Dezsőnél és gróf Szirmay Ottónál, akikől kisebb-nagyobb értékű holmit tulajdonított el. Végre is rajtaesípték és a budapesti büntetőtörvényszék lopásért ma négy hónapi fogházra ítélte.

§ Az iskola tolvaja. Szveták István papszamos ez év szeptember 16-án hamis kulccsal felnyitotta a váci-uti elemi iskola zárt szertárát és egy tükröt és három üveglencsét lopott el onnét. A tolvajt elfogták és ma ítélkezett felette a budapesti büntetőtörvényszék. A vádlott azzal akarta enyhíteni esekelményét, hogy a bíróság előtt azt hangoztatta, hogy a szertár ajtaja nyitva volt. Ezt a vallomását azonban az iskola igazgatója határozottan megczáfolta. A bíróság Szveták Istvánt betöréses lopásért egy hónapi fogházra ítélte.

KÖZGAZDASÁG.

Uj hűtőházi telep Budapesten.

Budapest, november 4.

A főváros közlelmzésére nézve nem kis jelentőséggel bír az az új intézmény, amelyet a kormány, a főváros, valamint az érdekelt közgazdasági körök képviselőinek jelenlétében ma nyitottak meg. Ez az intézmény a Magyar Élelmiszer Kivitel Társaság hűtőházi telepe, melyre most, mikor a főváros hussal való ellátása egyre nagyobb nehézségekbe ütközik, igen nagy szerep vár, különösen ha megindul a vágott hus behozatala Szerbiából és Romániából. A most elkészült hűtőházak berendezése a legmodernebb, ugy, hogy csakhamar a főváros egyik nevezetessége lesz.

A megnyitó ünnepélyről a következő tudósításunk számol be:

A Magyar Élelmiszerszállító Részvénytársaság nyilvános hűtő és fagyasztó házának a záró-ünnepélye ma délelőtt tizenegy órakor folyt le nagy ünnepségek között. A hűtőtelepet ez alkalomra felszították, a hűtőházat zászlókkal ékítették fel, az igazgatósági épület elé nagy baldachint emeltek, a hűtőház nagy terraszán pedig ezernyi nyul, öz, szarvas, fázán és hal volt kirakva fagyasztott állapotban. A záróünnepen megjelentek gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter, Kazy József, Ottlik Iván és Bartóky József államtitkárokkal, Hieronymi Károly kereskedelemi miniszter Kálmán Gusztáv államtitkárral és Hollán Sándor miniszteri tanácsossal, Hazai Samu honvédelmi miniszter, Marx János, az államvasutak elnöke, Szájbély és Kotányi vasutigazgatók, Romy Béla, Lers Vilmos, Ballay Lajos, Lónyay Ferencz, Horváth Zsigmond miniszteri tanácsosok, gróf Károlyi Mihály, az OMGE. elnöke, Bujanovich Sándor, az OMGE alelnöke, Rubinek Gyula, az OMGE. igazgatója, Jeszenszky Pál, az OMGE. titkára, Polónyi Géza, Szacellary György és Szilassy Zoltán országgyűlési képviselők, Fülepp Kálmán főpolgármester, Folkusházy Lajos tanácsnok, Németh József miniszteri osztálytanácsos, Elek Pál, dr. Kovács József, Fellner Frigyes és Lindenbaum Félix igazgatók. Kelemen Nándor szabadalmi albiró, a magyar hűtőegyesület titkára és még számosan.

Az élelmiszerszállító részvénytársaság nevében Bujanovich Sándor, vágújhelyi Hoffmann Sámuel, Kúszler Henrik, Ferdinándy Béla, Siembán János, Jeszenszky Pál és Busch Jenő, a társaság vezetőségének tagjai fogadták a vendégeket. Gróf Serényi Béla földművelésügyi minisztert megérkezésekor Bujanovich Sándor üdvözölte a megemlített, hogy gróf Serényi az első földművelési miniszter, aki anyagi és erkölcsi támogatással és személyes hozzájárulásával lehetővé tette a hűtőház létesítését. Vázolta azután a hűtőház alapításának történetét, hangsúlyozta az intézmény rendkívüli fontosságát s arra kérte a minisztert, hogy a leteendő zárókőben az ő nevét is az alapítók között megörökíthessék.

Gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter válaszában kijelentette, hogy amíg a magyar földművelésügy élén fog állani, mindaddig kedves kötelessége lesz a mezőgazdasággal kapcsolatos iparnak minden tekintetben való előmozdítása. Teljesen tisztában van a hűtőipar óriási fontosságával s azért nagy öröme szolgál, hogy elérkeztek a zárókő letételéhez. Reméli, hogy a hűtőház kiváló jelentőségének és a hozzáfűzött indokolt reményeknek minden tekintetben meg is fog felelni.

A miniszter nagy tetszéssel fogadott szavai után Kúszler Henrik igazgató kalauzolásával a vendégek megtekintették a hűtőházat, az érci területen mindent apróra megsemmeltek és elragadtatással nyilatkoztak a berendezés tökéletességéről. A kórséta után az igazgatósági épület falába elhelyezték a márványból való zárókövet.

A telep megsemmelése után a vendégek a társaság igazgatóságának villásreggelijéhez ültek. A villásreggeli elsőnek Hieronymi Károly kereskedelemi miniszter szólalt fel. A társaság igazgatóját, Kúszler Henriket köszöntötte fel, akinek harmincesztendő barátság fűzi s akinek érdemeiben gazdag tevékenységét ez idő óta állandó baráti figyelemmel kíséri. Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter ugyancsak Kúszler igazgatót üdvözölte, akinek agilitását és rendkívül rátermettségét régen ismeri s ezért bizik főképpen a vállalat jövőjében. Ezután Kúszler Henrik igazgató köszöntöte meg a kormányfőriak érdeklődését és a személyének szóló üdvözlést. Hangsúlyozta, hogy a kormány támogatása tette elsősorban lehetővé, hogy a vállalat lépést tarthatott a hűtőtechnika legmodernebb vívmányaival. Ennek az érdemét azonban kötelessége áthárítani egyfelől a vállalat igazgatóságának tag-

jaira, Bujanovics Sándor, Hoffmann Sámuel, Beóthy Pál, Brachfeld Vilmos, Ferdinándy Bertalan, Frankl József, Hollán Sándor, Jeszenszky Pál, Keppich Gyula, Nyiri Béla, Sierbán János és Sonnenberg Imre igazgatókra, Ébersz Károly, Bálint Zsigmond, Rothmüller Tivadar, Fischer Zsigmond, Hollós Ödön, Szelezky Iván, Kálmán Adolf felügyelőbizottsági tagokra, de különösen legfőbb munkatársaira: Braun Gyula, Leicht Zsigmond, Pusch Konrád és Jacobi Olivér dr. társasági főtitkárságokra. Utána Károlyi Mihály gróf, az OMGE elnök emelt szót s a társaság vezetését ünnepelte egyszerű alapításáért. Elmondotta, hogy legutóbb Angliában jártában megtekintette az angol hűtőtelepeket, de minden sovínizmustól menten állíthatja, hogy a berendezés tökéletessége tekintetében ilyen kiváló intézményt sehol nem látott. A lakoma társasága ezután még sokáig együtt maradt.

Meghosszabbították az Adria Tengerhajózási R.-T. szerződését. Megemlékeztünk már arról, hogy Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter tengerhajózási alapos reformálását vette tervbe. Olyan nagyszabású reformokat tervezett a miniszter, amely a maga egységes koncepciójával egészen átalakította volna a most meglehetősen izoláltan működő tengerhajózási tényezőket. E nagy terv érdekében a miniszter nem folytatott külön szubvenziós tárgyalásokat az egyes hajózási vállalatokkal, mert előbb a követendő irányelveket akarta megállapítani és e keretbe óhajtotta beilleszteni a szubvenziók ügyét. Az időközben fölmerült sürgős politikai kérdések azonban elodázták Hieronymi nagyjelentőségű eszméjének részletesebb kidolgozását; viszont azonban a hajózási társaságok szubvenziója is lejáratban van. Így az Adria 1910. december 31-én jár le. Nyilvánvaló, hogy a mostani bizonytalanság csak ártalmára volt tengerhajózási társaságunknak, mert hiszen a vállalatok új befektetésekre ilyen viszonyok között nem is gondolhattak, sőt azok az állandó járatok is veszélyben forogtak, amelyeknek fentartása a hazai közgazdasági életnek igen fontos érdeke. E szempontok figyelembevételével vezette a kereskedelemügyi minisztert akkor, mikor az Adria Tengerhajózási R.-T. szerződését most 1911. december 31-ig meghosszabbította. Az így nyerendő egy évi idő elégséges lesz arra, hogy Hieronymi tengerhajózási reformterveit végleg megérlelje és megállapítsa azokat az egységes irányelveket, amelyekhez aztán alkalmazkodni fognak a különböző hajózási társaságok. Így aztán sikerül majd egy erős és fejlődésre képes tengeri kereskedelmi flottát szervezni az osztrák tengerhajózási fajtogató versenyével szemben.

A magyar gyáripar és az új állami monopóliumok. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége báró Hatvany Deutch Sándor elnöklésével tegnap tartott igazgatósági ülésében foglalkozott a folyékony és gáznemű bitumenekre, valamint a kálisókra vonatkozólag legutóbb előterjesztett törvényjavaslatokkal, amelyekre nézve báró Hatvany Deutch Sándor elnök általánosságban a következőkben körvonalazta a tanácskozás anyagát: Az ipari érdekek szempontjából mindenekelőtt azt a kérdést kell eldönteni, hogy a földgáz, petróleum és kálisó kitermelésénél és értékesítésénél az állami monopólium vagy pedig a szabad verseny felel meg inkább az ipar érdekének. Más részről pedig foglalkoznia kell a Szövetségnek azzal a kérdéssel, hogy az ipari érdekek szempontjából minő feltételekhez kell kötni az állami monopóliumot. Münnich Kálmán, dr. Freund Antal, Pfeiffer Ignác, dr. Hegedüs Loránt felszólalásai után elnök kijelentette, hogy a Szövetség igazgatósága egyhangulag a monopólium mellett foglalt állást. A másik kérdésre vonatkozólag a Szövetség Weisz Manfréd, Eger Gyula, Mayer Mór, báró Hatvany József, Pfeiffer Ignác, Münnich Kálmán, dr. Freund Antal, dr. Hegedüs Loránt, Zsolnay Miklós és mások hozzászólása után kimondotta, hogy az iparnak mindenekelőtt biztosítékot kell szereznie arra nézve, hogy a kormány valóban hozzá is fog-e természeti kincsek feltáráshoz. Másrészt gondoskodni kell arról is, hogy a földgáz akár földgáz, akár villamos energia formájában olcsón kerüljön a fogyasztókhoz, ezért a Szövetség állást foglal az ellen, hogy a természeti kincs értékesítését az állam esetleg egy vállalkozó konzorciumnak átadja. A petróleumot illetőleg pedig a kormány a törvényjavaslatban kötelezték arra, hogy petróleum feltárása esetén a feltárt petróleum értékesítésének módjára nézve azonnal tegyen jelentést a törvényhozásnak s az addigi zártkutatmányosok, ha két év alatt meghatározott mélységre tényleg lefúrtak, akkor engedélyük meghosszabbítását kívánhassák. A Szövetség

legközelebb folytatja a törvényjavaslatok részletes tárgyalását.

A Fonciére biztosító-intézet alaptőkeemelése. Megirtuk ma, hogy a Fonciére Posti Biztosító Intézet igazgatósága az alaptőkeemelés gondolatával foglalkozik. E hírünk ma valóra is vált, amennyiben az intézet igazgatósága ma megtartott ülésében elhatározta, hogy egy f. hó 23-ára egybehívandó rendkívüli közgyűlésen a részvénytőkének 3 millió koronáról 4 millió koronára való felemelését fogja indítványozni. Az alaptőkeemelés sikerét máris biztosítja az, hogy az új részvények átvételére — amennyiben azok nem jegyeztetnének a többi részvényesek által — a Magyar Hitelbank vállalkozik. E szerint az intézet 5000 darab, egyenként 200 korona névértékről szóló új részvényt bocsátana ki és ezekre vonatkozólag a jelenlegi részvénytulajdonosok átvételi jogát — a közgyűlés által megállapítandó árfolyamon — olyképp állapítaná meg, hogy minden 3 darab régi részvény után 1 új részvény bocsátatnék a részvényesek rendelkezésére. Az új részvények az intézet jövedelméből 1911. január 1-től fogva részesednének. A befizetések 3 részletben és pedig folyó december és jövő évi január és február havában fognak történni. Az alaptőkeemelés oka egyrészt az intézet üzletének állandóan mutatózó fejlődése és terjeszkedése, másrészt pedig oly újabb vállalkozások, melyek keresztülvitelével az igazgatóság foglalkozik.

Zár alá helyezett községek. A Győr vármegye Győr szabad kir. város és a Veszprém vármegye onyngi járásába tartozó Siófok község szélein a phylloxera megállapítatván, nevezett várost, községet és határát a földművelésügyi miniszter zár alá helyezte.

A határidőüzlet reformja. Ismételt megemlékeztünk már arról, hogy a tőzsde tanács a határidőüzletnek olyan reformtervvel foglalkozik, hogy január 1-je előtt ne lehessen azot évre szóló új gabona-határidős üzleteket kötni. Októberi búzát tehát csakis mindig január 1-je után szabadjon a gabonátörsdén a határidős üzletben forgalmazni. Mind a két alkalommal a tőzsde elnöksége nem tudta elérni az indítvány elfogadását és kénytelen volt indítványait a napirendről levenni. Most azonban, mint a Molnárak Lapja írja, a jövő héten megtörténik a végleges döntés e kérdésben, mert újból a tanács elé kerül e reform kérdése és ezúttal úgy tudjuk: a tőzsde tanács többsége hajlandó a szükséges reformot keresztülvinni. A malomüzlet szempontjából azért fontos ez a reform, mert ha csak újvevők kezdődik az októberi gabona jegyzése, akkor a hosszú lejáratú lisztkötések időbeli korlátozása is egyszerűen természetesen megtörténik, mert bizonyára nem akad majd jövő évi őszi lisztre eladó, ha nincs mód a határidős piacon való fedezésre. Persze egy fél reform nem érne semmit, hanem csak olyan, mely nemcsak fegyelmi vétséget állapít meg azok ellen, akik újév előtt kötnek üzleteket a jövő évi gabonában, hanem az ilyen üzletektől megtagadja a tőzsdebírósg jogsegélyt is pörös esetekben.

„Villamosság szemétköl.” Ma tartotta ezzel a címmel felolvasását Fodor István udvari tanácsos, a Budapesti Ált. Villamosság R.-T. vezérigazgatója az új városháza közgyűlési termében. Fölötte érdekes és a székesfőváros ügy szemétfuvarozási, mint elektromos világitási kérdésének együttes megoldására nézve igen nagyfontosságú tárgyat pendített meg és világított meg minden egyes részletben az előadó, számos vetített képpel és eredeti felvétellel, számadattal és példával bebizonyítván, hogy egy oly városra nézve, mely a szeméteitárolás kérdésének problémája előtt áll, sem egészségügyi, sem gazdasági szempontból nem lehet előnyösebb megoldást képzelni, mint az egész szemétnék elégetését, kombinálva ezt villamos áram felhasználásával. Mindenekelőtt a szemétnék, mint tárgyának értékét tárgyalta az előadó és kimutatta, hogy trágyaértéke igen csekély és ezt a műtrágya régen felülmulja. Bemutatta számos vetített képpel a München melletti szemételepet, melynél minden értékesíthető lehetőleg gépekkel kiválogattatik, míg a maradék elégettetik. A szemételegetés fejlődését jellemzi az is, hogy eleinte nem is gondoltak arra, hogy belőle mellékjövédelmet lehetne elérni, de minél inkább javították az elégető telepeket, annál több felesleges energia éretett el, melyet végre villamosáram ipari gyártására használtak fel. Angolországban ma már kilencven villamos mű van, melyek villamos erejük nagyrészt a szemétköl nyertek. Előadó kimutatta, hogy a budapesti szemétköl

fűtőértéke legalábbis olyan, mint a többi szárazföldi nagyvárosoké és ebből számadatok alapján arra a következtetésre jutott, hogy még a legpeszimiztikusabb számítás mellett is egy tonna budapesti szemétköl legalább hetvenöt kilowattóra villamos áramot lehet fejleszteni, és mivel Budapest évente legalább 200.000 tonna szemétköl égettetetnek el, évi 15 millió kilowattóra áram állhatna a városnak rendelkezésére. Ha a város saját villamos szükségleteinek fedzése céljából egy városi művet akarna felállítani, mely ezt a produkciót elérje, akkor évente 400.000 koronánál többet kellene csupán szénért kiadnia. Tehát igen nagy hiba volna, ha a város oly villamos művet építené, melynél csakis fűtőanyagért közel egy félmillió koronát adna ki, holott a szemétköllel összefüggésben elegendő fűtőanyag díjtalanul áll rendelkezésére szemétköl alakjában. Kimutatta továbbá előadó, hogy ily szemétköllel telep teljesen szagtalanra tehető és füstje sem okoz legeszkélyebb kellemetlenséget sem és külső kiépítése is bármily városnegyednek díszére válhatik. A bemutatott fényképek és vetített képekkel illusztrálta, hogy a szemétköllel telepek nemcsak a külvárosokban és gyárnegyedekben, hanem Angolországban még a város közepén és kórházak közvetlen közelében is vannak és senki ellenük kifogást nem emel. A hallgatóság, melynek sorában a főváros, a közmunkatanács és a városi képviselőtestület legelőkelőbb képviselőit láttuk, mindvégig a legélményesebb figyelemmel és tetszéssel kísérte a kérdés beható tanulmányozásáról tanuskódó felolvasást, melyet a bemutatott termékeket felvételek még érdekesebbé tettek.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet gépészeti, bányászati, elektrotechnikai és gyáripari szakosztálya ma este Brunovszky Pál elnöklésével ülést tartott, amelyen Fodor István udvari tanácsos szakzerű magyarázatok kíséretében megismételte az új városházán délután tartott előadását. A felolvasásra összegyűlt mérnökhallgatóság nagy figyelemmel hallgatta az előadó fejtegetéseit, amelyeket vetített képekkel is illusztrált. A nagyérdemű előadásért a szakosztály elnöke mondott köszönetet.

Üzemkorlátozás? Még jóformán meg sem indulhatott a teljes őrleli üzem, már is szó esett e héten a tőzsden a malmok üzemredukciója közeli eshetőségéről. A malomegyesületben ezidőig még nem volt ugyan szó az üzemkorlátozásról, de a gabonátörsdén bizonyosra veszik, hogy a legközelebbi 2—3 hétben ez a kérdés ismét aktuális lesz. Két érvet hoznak fel az üzemredukció valószínűsége mellett: 1. A búzahiányt és 2. a rossz lisztüzletet.

Új vállalatoknak és részvénytársaságoknak okvetlen szükségük van részvényekre, körlevelekre és más grafikai munkákra. Ha előkelő, modern dolgokat kíván, forduljon a Magyar Sokszorosított Műipar R.-T.-hoz (ezelőtt Divald Károly) Grafikai Műhely: Kisfaludy-utca 9, Budapest.

Terjed a marhavész. Nagyváradról jelentik: Az állami főállatorvos előterjesztésére a városi tanács Nagyváradot, a rohamosan terjedő marhavész miatt, egységes vészkerületnek jelentette ki. A marhavészárokat beszüntették és megkeresték az alispánt a környékbeli községekben hasonló sürgős intézkedésre.

Visszamaradt vasuti küldemények árverése. A budapesti kereskedelmi- és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a m. kir. államvasutak budapest-nyugati pályaudvarán folyó hó 10-én különféle visszamaradt vasuti küldemények kerülnek árverés alá. E cikkek részletes jegyzéke a kamara irodájában (V. Szemere-utca 6.) átvethető.

Fizetéseképtelenségek. Brabot E. és Ohiba bródi gépüzlet fizetéseképtelenségét jelent, amelyet a Pallós és Ronay-cég csődjével hoz kapcsolatba. Vállalatát el akarja adni és a vételárból 25 százalékos egyezséget kínál a hitelezőknek. — Erdélyi Pál tapolczi vaskereskedő fizetéseit beszüntette. Az árutartozások 14.000 koronát, a készpénztartozások 19.000 koronát tesznek ki, ezzel szemben a vagyon az árutárhoz értékelve 13.000 koronában rejlik. — Berkovits Zsigmond, „Evidencia” keskenyvágyú vasuti kellek elárúsító irodája, budapesti cég ellen több hitelező csődöt kért. A tartozások körülbelül 20.000 koronát tesznek ki, ezzel szemben csekély vagyon alig van. — Dahintei Viktor gyulafehérvári vaskereskedőt elmebetegsége folytán családja szanatóriumba helyezte el, felesége 60 százalékos egyezséget ajánlatot tesz a hitelezőknek, hogy üzletét folytathassa. — A bécsi hitelezői végdíjat a következő fizetéseképtelenségeket közli: Réti Adolfné divatárkereskedő, Kiskun-Fégyháza; — Hübscher Bernátné Nyiregyháza.

Új szakosztály a Kereskedelmi Csarnokban. A Magyar Kereskedelmi Csarnokban ma droguista-szakosztály alakult. Elnökévé Kartschmaroff Arnoldot, al-elnökéivé Moser Jánost és Balogh Gábor választották meg. Az előadói tisztségre a jövőben is Guttman Ferenc vállalkozott. Az újonnan alakult szakosztály behatóan fog foglalkozni a szakmát érdeklő kérdésekkel és a szakmára nehezedő sérélmekkel és már a legközelebbi napokban megkezdí érdemleges működését. A választmányba a szakosztály elnökét, Kartschmaroff Arnoldot és előadóját, Guttman Ferencet küldötte ki.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, november 4.

A készáru-piaczon ma szintén kifejezetten szilárd volt az irányzat. Megfelelő kínálattal szemben a malmok igen jó vételkedvet mutattak és jobb árakat is szívesen fizettek. Mivel azonban az árubirtékosok kissé rátartósak voltak, élénkebb forgalom nem fejlődhetett ki és így mindössze csak mintegy 220 q buza kelt el, a tegnapiaknál öt fillérral drágább árakon. A legdrágább eladási ár 10.92 és fél korona volt 79 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 10.40 korona 75.5 kilós ugyan-csak tiszavidéki buzáért. Egyéb gabonaneműek közül az ó-tengeri esendes, a többi változatlan. Forgalmomba került: 400 q rozs 7.35—7.45 koronás árakon, 400 q zab 8.25—8.40 koronás árakon, 200 q árpa 6.92 és fél koronás árakon és 100 q tengeri 6.60 koronás áron. A határidőpiaczon az áprilisi buza 2 fillérral a tegnapi zárlaton alul, 10.52 koronán indult, előbb 10.53 és 10.51 között ingadozott, aztán megszakítás nélkül 10.60-ig szűkött föl és zárlatkor 10.58 koronán maradt. A tegnapi zár-lathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza négy fillérral, a májusi tengeri egy fillérral javult, az áprilisi rozs változatlan maradt, az áprilisi zab pedig egy fillérral gyöngült.

A készáru-üzlet jegyzéke a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	ára 100kg.	kilós	ára 100 c.
Tiszavidéki	75	20.90—21.10	79	21.25—21.65
"	76	20.90—21.10	80	21.30—21.75
"	77	21.00—21.35	81	—
"	78	21.10—21.45	82	—
Fehérmegyei	75	20.90—21.15	79	21.15—21.50
"	76	20.75—20.95	80	21.25—21.60
"	77	20.90—21.15	81	—
"	78	21.00—21.25	82	—
Pestvidéki	75	20.85—21.05	79	21.20—21.60
"	76	20.85—21.05	80	21.30—21.65
"	77	20.95—21.15	81	—
"	78	20.95—21.20	82	—
Bánádogi	75	20.85—21.05	79	21.25—21.60
"	76	20.85—21.05	80	—
"	77	20.95—21.25	81	—
"	78	21.10—21.35	82	—
Bácskai	75	20.90—21.10	79	21.25—21.65
"	76	20.90—21.10	80	—
"	77	21.10—21.35	81	—
"	78	21.10—21.45	82	—
Roszs I-rendű új közepminőségű új	—	—	—	15.20—15.30
Arpa takarmány I-rendű új	—	—	—	14.95—15.10
Zab I-rendű új	—	—	—	13.50—13.90
Tengeri belföldi új	—	—	—	16.70—17.10
"	—	—	—	16.30—16.60
"	—	—	—	13.40—13.60

Kötetett:

Buza. Tiszavidéki: 300 q 80 k 21.50 K, 200 q 79 k 21.80 K, 100 q 79.5 k 21.80 K, 200 q 79.5 k 21.85 K, 400 q 79 k 21.80 K, 300 q 79 k 21.80 K, 150 q 79 k 21.80 K, 100 q 79 k 21.80 K, 1000 q 79 k 21.60 K, 400 q 79 k 21.60 K, 100 q 79 k 21.50 K, 200 q 79 k 21.50 K felső, 200 q 78.5 k 21.70 K, 100 q 78.5 k 21.65 K felső, 100 q 78.5 k 21.55 K, 1060 q 78.3 k 21.65 K, 2000 q 78 k 21.90 K, 2000 q 77 k 21.30 K felső, 100 q 75.5 k 20.80 K.

Pestvidéki: 300 q 79 k 21.50 K, 100 q 78.5 k 21.80 K, 200 q 78 k 21.40 K, 200 q 78 k 21.50 K, 200 q 77.5 k 21.50 K.

Tiszabácskai: 1850 q 75.5 k 21.20 K, 1930 q 75 k 21.20 K, 2200 q 75 k 21.20 K.

Fehérmegyei: 1000 q 77.5 k 21.50 K, 800 q 77.5 k 21.50 K, 200 q 76.5 k 21.20 K.

Felsőmagyarországi: 100 q 79 k 21.60 K, 2000 q 77 k 21.30 K.

Roszs: 200 q 14.90 K pp., 100 q 14.70 K pp., 100 q 14.90 K pp.

Zab: 100 q 16.80 K kpf, 200 q 16.55 K kpf, 100 q 16.50 K kpf.

Tengeri: 100 q 13.20 K pp.

T-árpa: 200 q 13.85 K pp.

A határidőpiaczon kötöttek.

Délkelet:

Előforduló kötések (100 kg.-kint) 1910-re:

Buza áprilisra	21.04—06—02—21—20—14—
Buza májusra	20.86—84—84—
Buza októberre	19.90—20—
Roszs áprilisra	15.46—46—42—52—44—
Tengeri májusra	11.04—12—03—
Zab áprilisra	16.66—70—

10 óra 30 perceskor zárulnak:

Buza áprilisra	21.16—21.18
Buza májusra	20.92—20.94
Roszs áprilisra	15.46—15.48
Tengeri májusra 1911-re	11.08—11.10
Zab áprilisra	16.66—16.68

Budapesti gabonaforgalom.

1910. nov. 2-ától 1910. nov. 3-ig.

	Érkezett	Elszállított
Buza	54046	—
Roszs	1040	—
Arpa	2966	186
Zab	682	344
Tengeri	1157	154
Liszt	5982	14923
Korpa	—	4168

Értéktőzsde.

A mai tőzsdén már kissé jobb irányzat kerekedett felül. Igaz, hogy nem volt nagy üzlet, de az irányzat azért egészen kellemesen tartott volt. Az előtőzsdén a városi villamos részvényt 3—4 koronával drágábban vásárolták, a Rimamurányi azonban az osztrák vaspiazz értékeinek gyöngülése miatt 2—3 koronával hanyatlott. Délben nyugodt volt a hangulat, mert a berlini jelentés nem buzdított. A vezető, ugyisintén a helyi piaci értékei csekély változás után tartottan zárultak. A készáru-piaczon változatlan áron folyt a vásár, a járadékpiac nyugodt volt, kivéve a Ruggyanta és az Athenaeum-részvényeket, amelyeket magasabb árfolyamon vásárolták.

Az előtőzsdén kötöttek: Magyar hitel 858, Leszámitolóbank 609, Jelzálogbank 516.50, Rimamurányi vasmű 686.50—683.50, Déli vasút 119, Városi villamosvasút-részvény 406—408, Közúti villamosvasút 759.75—760.75, Hazai bank 306—306.50, Magyar bankrészvény 760.50—761.50, Agrárbank 517, Iparbank 446, Vasúti forgalmi részvény 468, István téglagyár-részvény 415—416, Ganz-féle vasöntő-részvény 3915—3920, Ruggyanta-gyár 485—490, Athenaeum 350—353, Spódiumgyár 184, Danubius 404—405.

Délben kötöttek: Osztrák hitel 666.25, Magyar hitel 857.50—857.75, Jelzálogbank 516—516.50, Rimamurányi vasmű 684—686.50, Déli vasút 118.50, Városi villamosvasút 408.75—407, Közúti villamosvasút 760—760—761.50, Hazai bank 306.25—306.75, Magyar bank 760—761, Agrárbank 516.50—517.50, Aszfalt 218—217, Iparbank 447, Parcellázó részvény 480, István téglagyár 415, Danubius 490—492, Ganz-féle vasöntő-részvény 3915—3925, Athenaeum 352, Ujlaki téglagyár 430, Atlantika 316.50, Adria 520, Drasche 649—650.

Utőtőzsde inkább lanyha irányzatú volt, mindazonáltal az egyes értékek alig változtak. Kötöttek: Osztrák hitel 666.25, Magyar hitel 856.25, Jelzálog 515.75, Leszámitoló 609, Rimamurányi 685, Államvasút 754, Közúti 760.25, Városi 407.

Bécsi gabonatőzsde.

Bécs, november 4. (Saját tudósítónktól.)

Newyorkból lanyha árfolyamokat jelentettek, de az itteni piaczon a budapesti terménytőzsdével egybehangzóan szilárd volt az irányzat, sőt buza még 5 fillérral drágult. A forgalom szűk határok között mozgott, rozs ára tartott, árpa szintén, zab és tengeri nyugodtan ártartott.

Jegyzetett buza: Tiszavidéki 11.35—11.75, bánati 10.75—11.35, székesfehérvári 10.90—11.45, mosoni és győri 10.80—11.35, felsőmagyarországi 10.80—11.35, déli vasúti 10.65—11.05, marchfeldi 10.50—10.90.

Roszs: Felsőmagyarországi 8.10—8.30, csepeli 8.05—8.25, pestmegyei 8.10—8.35, déli vasúti 8.05—8.25, különféle magyarországi 8.05—8.25, ausztriai 8.10—8.30 K.

Arpa: Morvaországi 8.70—9.40, marchfeldi 8.15—8.50, bécsvidéki 8—8.50, felsőmagyarországi 7.40—9.50, csepeli 7.70—8.90, győri 7.60—8.75, közpéldunai állomások 7.25—7.70, déli vasúti 7.50—8.50, északmagyarországi 7.50—9, maláta 7.55—9.95, takarmány 7.15—7.50. Magyar tengeri 7.20—7.45, Cinquantin 9.50—9.90, új tengeri 7.65—8.

Magyar zab 8.55—9.05, válogatott 8.95—9.35, ausztriai 8.60—8.55.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, november 4. A déli tőzsde megnyitása-

kor az irányzat kedvetlen, kulisszértékek, árfolyamai hanyatlottak, később is általános tartózkodás érvényesült. Berlin a bányáértékek piaczáról nyugodt irányzatot jelentett. Tekintet nélkül a szilárd newyorki árjegyzésekre, az előtőzsde irányzata gyenge volt, korlátértékek némileg emelkedtek, elvértve egyes kötések is fordultak elő.

10 óra 30 perceskor: Osztrák hitel 666.25, Magyar hitel 856, Anglo 316, Bankverein 555.50, Laenderbank 531.50, Union 631, Államvasút 754, Déli vasút 118.25, Buschtiehradi B. 1019, Dunagőzhajózás 1189, Alpesi 762.25, Prágai vasmű 2845, Rimamurányi 683.50, Török sorsjegy 255.25, 5 százalékos elsőbbség 268.50.

10 óra 45 perceskor: Osztrák hitel 666.75, Magyar hitel 856.50, Laenderbank 531.50, Union 632, Államvasút 754.50, Déli vasút 118.50, Alpesi 764.50, Rimamurányi 683, Török sorsjegy 255, 3 százalékos déli vasúti elsőbbség 269.

Bécs, nov. 4. (Magyar értékek sárlata). 4 százalékos arany-járadék 111.20, Tiszai és szegedi kölcsön. sorsjegy 153.25, Magyar hitelbank részvény 856.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 607.—, Rimamurányi 682.25, Magyar cizkoripar —.—, Adria hajózási részvénytársaság —.—, Magyar koronajáradék 91.65, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény —.—, Nagy. nyerem.-kölcs. sorsjegy 224.00, Kassa-Oderbergi Vasútrészv. —.—, Magyar jelzálogbank 514.—, Magyar kereskedelmi bank —.—, Az irányzat nyomott.

Bécs, nov. 4. (Osztrák értékek sárlata). 4.2 százalékos papír-járadék 93.15, 4 százalékos osztrák arany-járadék 115.45, 1860-as sorsjegy 166.75, Osztrák hitel-sorsjegy —.—, Angol-osztrák bankrészvény 315.26, Bécsi Bankverein 554.75, Osztrák magyar bank 186.2.—, Déli vasút 117.80, Dunagőzhajózási r. t. 1180, Dohány-részv. 37.—, Cs. k. arany (vert) 11.37, Német bankv. 117.58, Osztr. Lloyd 679.—, 4.2 szás ezüst jár. 93.10, 96.75, Osztr. koronajáradék 93.10, 1864-es sorsj. 818.—, Osztrák hitelintézet részvény 664.75, Union-Bank 630.—, Osztrák Landerbank 630.60, Osztrák-magyar Államvasút 75.25, Elbe-völgyi vasút —.—, Alpesi részvény 760.50, 20 frankos 19.10, Londoni váltóár 240.72, Lipótkohó 543.—, Török sorsjegy 254.70.

VALÓDI PALMA-KAUCSUKSAROK-VERS:

E sarokban fentt címmel,
Napról-napra rosszabb rimmel
Zaklattak jó olvasó,
Mig megjegyzed: milyen jó
Palma-kaucsuk sarkon mennt.
(Minden boltban lehet venni.)

Étvágytalanságnál

Dr. Hommel-féle Haematogen biztos eredményű! 20 éves siker! Ovási! A Dr. Hommel nevet hangsúlyozni kell.

Külföldi értektözsde.

Berlin, november 4. (Értéktözsde.) A mai forgalmat a spekulatív körök fokozott tartózkodása jellemezte, amelyet főleg az idézett elő, hogy az itteni pénzvisszonyok további alakulása tekintetében táplált aggodalmak miatt külföldi követeléseket mindinkább visszavonnak. Másrészt a szilárd newyorki irányzatjelentések, valamint az azélműszövetség, az Iron Monger és a nyugati jegybankok általánosan nem kedvezőtlen heti kimutatásai a piacnak bizonyos támasztékokat nyújtottak úgy, hogy az összes területeken meginduló csökkenő mozgalom eleinte még szűk határok között mozgott. Erősebben csak Kanada és gelsenkircheni részvények engedtek, utóbbiak alacsony osztalékbecslésekre. Később gyöngülési proceszus erősebb mértékben alakult ki, amiből különösen a vezető bányaeértékeknek, továbbá Kanada-Pacific, varsó-bécsi és Santung részvényeknek volt ára. Csak a legutóbbi üzletórán állott be a napi spekuláció fedezésére a könnyebb javulás. A készáruipar értékei túlnyomórészt gyöngébbek voltak. Napi pénz 4 1/2-4 százalék, magánkamatláb 4 3/8 százalék.

Berlin, nov. 4. Zárlat. (Saját tudósítónktól. Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papíráradék —, 4 százalékos osztrák aranyáradék 98.20, osztrák hitelrészvény —, Déli vasut 22.50, orosz bankjegyek 216.30, 4 százalékos új orosz kölcsön —, Disconto Commandit 191.20, Dinamitruszt 18.40, Harponit 187.10, Unifikált török járadék 92.50, 4.2 százalékos ezüstjár. 90.—, 4 százalékos magyar aranyáradék 93.30, Magyar koronajáradék 91.50, Osztrák-magyar államvasut —, Bécsi váltóár 849.75, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 268.40, Gelsenkircheni 213.20, Laurakohó 170.70.

Frankfurt, nov. 4. Zárlat. 4.2 száz.-os papíráradék —, 4 száz.-os osztr. ar.jár. 98.20, Magy. ar.jár. 93.45, Osztr. hitelint. részv. 209.1/8, Osztrák-magyar államvasut 161.1/8, Eszaknyugati vasut —, Busstiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.37 Bécsi Bankverein 139.90, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön 76.—, 4.2 százalékos ezüstjáradék 96.70, Osztrák koronajáradék 93.05, Magyar koronajáradék 91.60, Osztrák-magyar bank 133.30, Déli vasut részvény 21.1/8, Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 849.50, Párisi váltóár 810.33, Union bankrészv. 167.50 Alpezi részv. —.

Hamburg, nov. 4. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüstjáradék 96.50, 1860. sorsjegy 175.—, Déli vasut 23.—, 4 százalékos aranyjáradék 93.75, Osztrák hitelrészvény

2 9.60, Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járadék 102.20, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 93.60. Páris, nov. 4. (Zárlat). 3 százalékos francia járadék 97.37, Osztr. aranyjáradék 99.20 Magyar aranyjáradék 96.20, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről —, 3 3/4 százalékos Olasz járadék —, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 287.—, 5 százalékos marokkói járadék 525.— 4 százalékos 1890. román kölcs. 36.50, 4 százalékos amori. románjár. 1905. —, 5 százalékos orosz járadék 106.00, 4 és fél százalékos 1903. orosz járadék 1.19, 4 százalékos spanyol jár. 93.55, 4 százalékos unifikált török jár. 91.47, Török sorsjegy 216.50, Török dohányrészvény 400.— Osztrák földhitelintézet 1370. Osztr. Länderbank 574.— Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris 18.40, Banque Ottomane 682.— Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 137.— Meridionalvasut —, Hartman gépgyár 616.— Rio Tinto 18.12, Sucerie d'Egypte 76.—, Tula 432.— Urikányi közén 187, Chartered 42.—, De Beers 452.— East Rand 126.50, Jagersfontein 222.75, Trans. Land Comp. 60.25, Váltó Amsterdamra (rövid) 209.12, Váltó német piacokra (rövid) 123.37, Váltó Bécsre (rövid) 104.87, Váltó Belgiumra (rövid) 13/32, Olasz aranyváltó rövid 1/4, Váltó Svájcra (rövid) 2/32, Csekk Londonra 252.65, Magánkamatláb 2 1/8.

KULCSÁR SÁNDOR

Bronzáru- és osillárgyár

világító testek legszesz., aczetylen- és villamos világításra.

Budapest, VI., Dessewffy-utca 9-11.

Olcsó gyári árak. Telefon 25-44.

Özleti tudósítások.

Vásárcsarnok.

Hivatalos tudósítás.

November 4. Marhahus. Helybeli első minőségűnek hátulja 1.56-1.68, eleje 1.40-1.44. A másodrendű hátulja 1.36-1.52, eleje 1.24-1.36. A vidéki elsőminőségű. hátulja 1.28-1.40, eleje 1.12-1.20. A másodrendű hátulja 1.00-1.20, eleje 0.92-1.00. Borjúhús. Helybeli első, borbén 1.80-1.88, vidéki 1.30-1.60. Juhhús. Helybeli I. r. 1.04-1.08. II. rendű 0.96-1.00. Sertéshús. Helybeli elsőrendű szalonnával 1.58-1.60, másodrendű szalonnával 1.54-1.56. Szalonna nélküli első minőség 1.62-1.66, másodminőség 1.58-1.60. Nyers sonka 1.68-1.80. Füstölt sonka 2.00-2.40. Szopós malacz 2.80-3.60. Szalonna olvasztani való 1.64-1.72, füstölt 1.76-1.80, paprikás 1.68-1.72. Háj 1.84-1.92. Helybeli disznózsír 1.76, Szalmi 3.60-4.80 kilónként.

Baromfi. Rántani való csirke 1.40-2.20, sütni való 2.20-3.20. Tyúk 3.20-4.40. Káppan 3.80-4.00. Sovány ruca 4.80-5.40. Hizott íba 13.00-10.00. Sovány pulyka 7.00-9.00. Hizott pulyka 9.00-9.60. Sovány pulyka 7.60-8.00 páronként. Vágott baromfi. Csirke 0.50-1.80. Ruca 1.40-1.64. Liba 1.40-1.52. Libamáj 3.00-5.00 kilónként.

Vadak. Szarvas egészben 0.80-0.90. Őz egészben 1.60-1.70. Vaddisznó egészben 1.00-1.20. Nagy nyul 2.70-2.80. Süldő 1.20-1.40. Fácán 3.00-3.20. Fogoly 1.00-1.20. Halak élve. Ponty 0.80-1.70. Csuka 1.20.

Tejtermékek. Tevaj 2.40-2.90 korona, köpült 1.60-1.80 korona. Tehéntúró 0.20-0.30 kilónként. Tojás. Száz darab teatojás 9.00-10.00. 1440 drb friss alföldi tojás 111-114. 1440 drb friss erdélyi tojás 106-108 korona.

Zöldség. Vöröshagyma 9-10. Sárga burgonya 8-11. Fehér 4.80-6. Rózsa 5.60-6. Kifli 20-24 korona métermázsánként. Karfiol 100 drb 10-30. Gyümölcs. Almafélék 12-40. Körtefélék 14-80. Szőlő 40-52. Nagy papírhéjú dió 60-64. Apró keményhéjú dió 40-56. Olasz mogyoró 84-100. Olasz gesztenye 22-60, bazi 8-20 métermázsánként. Fűszerek. Szegedi paprika 140-500. Pergetett méz 110-130 K métermázsánként. Must 42-44 K hektoliterenként.

Kőbányai sertéspiacz

Árjegyzés. November 4. Hizott sertésárak. I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kgron felett) 140-142 fillérig. Fialat nehéz (páronként 320 kgron felett) 152-155 fillérig. Fialat közép (páronként 251-320 kgr.) 155-157 fillérig. II. Magyar szedett: Közép (páronként 240-280 kgr.) 162-164 fillérig. Könnyű (páronként 240 kgrig) 166-168 fillérig. Sertésétszám: 1910. november 2. napján volt készlet 28199 drb. November 3. napján elzárított 603 drb. November 4. napjára maradt 27.596 drb. A hizott sertés üzletirányzata nyugtató.

Budapesti szurómarhavásár.

November 4. Felhajtott 361 drb élő borjú, (közte 16 rugott), 7 drb leölt borjú. Árjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 130-140 fillér, kivételesen 114-150 fillér, középminőségű élő borjúkért 115-128 fillér, leölt borjúkért 160-172 fillér, silány és rugott borjúkért 75-106 fillér kgrmonként (levonás nélkül.) Az irányzat élénk volt az árak 3-4 fillérrel kgrkint emelkedtek.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfővárosi Állatvásár és közbizághid igazgatóságától.) Nov. 4. Előző napi eladatlan maradvány 392 drb sertés, 12 drb süldő. Pótfelhajtás 147 drb sertés, 12 drb süldő. Eladatott 1112 drb sertés, 12 drb süldő. Mai maradvány 916 drb sertés.

Árjegyzés. Zsirtsertés. Öreg I. rendű 350 klg. felül életsúlylevonással 147-148 fillér. Fialat nehéz 300 klg. felül életsúlylevonással 148-158 fillér. Fialat közép 220-300 klg.-ig életsúlylevonással 154-164 fillér. Fialat könnyű 120 klg.-ig életsúlylevonással 166-174 fillér. Süldő belföldi életsúlyban 138 fillér. (Az árak minden levonás nélkül klgkint elősúlyban értendők.) A vásár irányzata lanyha, Az árak 2-4 fillérrel hanyatlottak.

Feloldó szerkesztő: SURJESZ LAJOS

Kiadó-tulajdonos: Magyar Újságkiadó Részvénytársaság. Igazgató: ERDŐS ARMAND.

BUDAPESTI ÉRTEKTÖZSDE

Table with columns: Pénz, Ár, and various financial instruments like Magyar aranyjáradék, Magyar kir. áll. papírt. jegy, etc.

Table with columns: Pénz, Ár, and various bank-related items like Pesti magy. keresk. bank, Magyar kir. szab. osztályosorsj. r.-t., etc.

Table with columns: Pénz, Ár, and various industrial and commercial items like Borsód-miskolci gőzmalom, Concordia-gőzmalom r.-t., etc.

Table with columns: Pénz, Ár, and various bank-related items like Magyar kir. szab. osztályosorsj. r.-t., Magyar keresk. bank, etc.

Table with columns: Pénz, Ár, and various bank-related items like Magyar kir. szab. osztályosorsj. r.-t., Magyar keresk. bank, etc.

KÜLÖNFÉLÉK.

Már csak hazudom az ifjúságot...

Már csak hazudom az ifjúságot.
Általom magam: még ifjú vagyok!
Hogy barna hajam fénye a régi,
Es szemcimbem ifjú tűz ragyog.

Szívemben még terem remény virága.
A vágy és álom rózsája még kihajt,
— Arczom redői eszembe juttatják,
Lepergő level okozta őszi zajt.

Hiába hazudom az ifjúságot!
Fölöttem az idő sáruva száll,
S gyérülő hajamban napról-napra
Több lesz a derültötte szál...

Nádor Lajos.

(Excentrikus lakodalom.) Az amerikai pap-
ság és anyakönyvi tisztviselői kar egy idő óta erő-
sen küzd az ellen az irányzat ellen, mely abban
nyilvánul meg, hogy az amerikai nép a házasság-
ötést minden ünnepélyes és komoly formájából
teljesen ki akarja vetköztetni. Amerika az excent-
rikus házasságkötések hazája s mivel a házassan-
dók boldonsága már-már tarthatatlan állapotokat
honosít meg, a papok és az anyakönyvvezetők elha-
tározták, hogy az ilyen boldonságokhoz ezentul nem
nyújtanak segédkezet s az ilyen excentrikus páro-
kat nem adják össze. Hogy miféle különös gondo-
lataik vannak az ilyenfajta házassalándóknak, azt
a következő néhány eset illusztrálja:

Milwaukeeban pl. az egész házassági szertar-
ást a reklám szolgálatába állították olyképen,
hogy a legnagyobb görkorsolya-pálya tulajdonosa
mindazokat a házassalándókat, akik az esketési szertar-
tartást lábukra felesztolt görkorsolyákon csinál-
ják végig, 200 korona jutalomban részesíti. Sok
szegény mátkapár természetesen kötélnek áll s így
azután valóságos látványossággá fejlődnek a gör-
korsolyás lakzik, ami természetesen a legkitünőbb
reklám az illető korsolyapályának.

De az amerikai excentrikus házasságköté-
seknek nem mindig a reklám, igen sokszor a feltü-
nési vágy az indoka. Így például Bostonban nem
régiben az oroszlankeztetben esküdtött egy fiatal
pár egymásnak örök hűséget. A pap a kretrezen
kívül maradt s így végezte el a szertartást.

Memphisben ez év július 15-én egy emberpár
az utcán egy bérkocsiban állva kötött házasságot.
Az esketésnél egy a közelben állomásozó hordár és
egy arra futó rikkanos voltak a tanúk. Egy másik
házaspár Illionisban még modernebb módon, t. i.
automóbilon kötött házasságot.

Legeretibb a Claude O. Buckner ur és Ida
Scheid kocsiszony Springfieldben kötött házassága.
Mikor az anyakönyvi hivatalba mentek, az anya-
könyvvezetőt a lépcsőn találták, amint igen sürgős
ügyben el akart sietni. Megállították és előmutat-
ták okmányait. Az anyakönyvvezető hivatkozott
arra, hogy sürgős a dolga. A fiatalok azt mond-
ták, hogy az ő dolguk még sürgösebb. Erre az anya-
könyvvezető hadarva csak annyit mondott:

— Kezet fogni, férj és feleség. Két dollár.

A két dollár befizetése után a fiatalok már
mint férj és feleség távoztak. Az egész czerimónia
nem tartott egy perczig.

(Népelet a mai Rómában.) Az olasz ember
tudvalevően nagyon gyorsan és sokat beszél s egy
a hallgatástól, mint az egyedülléttől irtózik. Ez a
társaságot való rajongás természetesen még fo-
kozottabb mértékben van meg Róma népében. A
nép fia az olasz fővárosban szellemes, kifejezései-
ben választékos és szereti a költői képeket. Gond-
olkodása tiszter olyan gyors, mint például egy
német paraszt lassu észjárása. Nem elég neki a
szó: élénk taglejtései sokszor egész mondatokat fe-
jeznek ki. A jobb kéz mutatóujja a jobb szem alá
szoritva ezt jelenti: Nem vagyok olyan ostoba,
mint a milyennek látszom! A magasra emelt jobb-
kéz lefelé fordított mutatóujjának gyors ide-oda
rúgatósa élénk és gunyos tagadást jelent. Aki a
jobbkeze fejébe harap, határtalan dühének ad ki-
jejezt. Aki a két mutatóujját előretartva ke-
rcszi tezi egymásra, azt akarja mondani, hogy
a kért vételnak a felét hajlandó megadni. Aki
nagyon kér valamit, a két öklét szorítja össze.
Iónikusán azt mondják az ilyenről, hogy ezitrom-
tot facsar. A legnagyobb megvetés kifejezésére a
fichetto nevű kombinált kézmozdulat szolgál, mi-
dön a haragos római ember az ellenfelének állat
hüvelyk és középső ujjja közé fogva, az orrát (már
mint az ellenfelét) mutatóujjával jól leszoritja.

Amilyen féktelenül átkozódik, épp olyan ud-
varias is tud lenni a római utca népe. Az alvó
ember tiszteletben tartja s bármennyire utjában
is lenne, a világot sem háborgatná az utcasarkon
szendergő társát. Családja tagjainak becéző neve-
ket ad s meghitt társaságban se szeri, se száma az
udvarias frázisoknak.

A római köznép nagyon szereti a játékot és a
kirándulásokat. Számítalan hangzatos nevű egye-
sület szolgál erre a célra s a befizetett tagsági dí-
jából jól sikerült mulatságokat rendeznek. Által-
ános kedvelt játék a városon kívül a piastrella
(célba dobás lapos kövel); a diszkoszvetés is gyá-
kori. Mint őseiknek, szintazonképp a mai rómainak
is legkedvesebb szórakozása a labdajáték (pila) és
a kugli (boccea). A korcsmában a kártya járja; ta-
lán sehol a világon nincs annyi játékburlang
(bisca), mint Rómában.

A vadászszervelem minden római emberrel
vele születik. Olaszországban a vadászat szabad s
éppen ezért temérdek a lesipuskás Rómában. Nagy
vad ilyen körülmények közt persze nem igen akad
a város körül, de a római ember nem nagyon válogat.
Megelőgszik az énekes madarakkal, sőt a
verébre is ráfanyalodik. Midőn tavasszal a költöző
madarak észak felé huznak, a tengerpart Civita-
vecchiától Anzióig valóságos esatatór, ahol hálók-
kal és sortűzekkel dolgoznak az emberek.

Télen a táncz és a színház a főmulatság. A
köznép primitív táncziskoláinak helyiségeit a rend-
őrség érthető okok miatt erős felügyelet alatt
tartja. Érdekes, hogy a római nép a nyilvános
tánczmulatságot roppant komolyan fogja föl. A
tánczos pár a világot sem mosolyogna s meglelt
férfiak is a legnagyobb komolysággal járják
együtt, hogy az ifjúságról ne is szóljunk.

(A sorsjáték multja.) A jótékonyági sors-
játék manapság egészen mindennapos; azonban té-
ved, aki azt hiszi, hogy az idea — nyilvános sors-
játék utján jótékony intézmények javára nagyobb
pénzösszeget gyűjteni — új keletű. Merész Károly
már 1476-ban megengedte Saint-Amer városának,
hogy rendkívüli kiadásai fedezésére sorsjátékot
rendezzen. Tízennégy évvel később ez a város
Osztrák Miksától kapott hasonló koncessziót.
1559-ben Thernes marsall bevette Dünkirchent és
a győztes fosztogatni kezdte a várost, felgyújtotta
a házakat és még a lakók ruháit is elszedték. A
marsall azonban Egmont gróf közeledő csapatai
elől kénytelen volt visszavonulni. A tűzvészben a
kórház is leégett, és hiányzott a pénz annak újra
való felépítésére. Nagy nyomorúságokra való hivat-
kozással a város vőnei tárgysorsjáték engedélyezését
kérték a spanyol királytól. Az engedélyt meg is
kapták, azonban azzal a manapság bizonyára fel-
tűnő megszorítással, hogy a sorsjegyeket csak titok-
ban szabad árusítani. Oka e rendelkezésnek, hogy
a király erkölestelennek gondolta a sorsjátékot.

GÁRDÁHUSZÁROK

— REGÉNY. —

Írta: E. SCYRBON.

18

— Ugy látszik, az ütközet nem nagyon
kecségtető a szövetségesekre nézve.

Az ezredes mogorva orrán rángás szaladt
végig; katonás rövidséggel felelte:

— A parancs legalább erre enged követ-
keztetni.

Szívélyesen elbucsztak egymástól s
aztán megindultak, hogy sietve folytassák
tovább a megkezdett utat. Az ezredes egészen
a lépcsőkig kísért a távozókat, s még egy-
szer szerencsés utat kívánt nekik.

A kocsis már indulásra készen állott a
kapu előtt s Keenwond még csak egy-két utá-
sítást adott az utirányra nézve. Felesége ez-
alatt érdeklődéssel figyelte a parancsnokság
előtti tér nappali élénkségét. Itt már teljes
készenlétben várt egy csapat katona. Ott
még csak nyolcz-tíz ember állott egy tiszt
mögött sorakozva. A térre torkoló utcákból
futva érkeztek újabb csapatok s zürzavaros
larmájukat sokszor túlhasogta a mindig tá-
volabbról hangzó kürtészó. Az ablakokban las-
sacsokán világozás gyult s a polgárok egyik-
másik kapu előtt összecsoportosultak. Rend-
etlen, összekapkodott öltözékükről látszott,
hogy álmukból riasztotta fel őket a trombita
hangja. A teret egyre jobban ellepték a fe-
hérkabátosok. Vezényszavak hangzottak örült
összevisszaságba keveredve a távoli trombita
hangjával, a futók lépésének zajával s a
fegyverzörgés zibbasztó larmájával.

Keenwondné szívesen elnézte volna még
sokáig ezt a bábeli zürzavart, de férje unsz-
olására beszállt a kocsiba.

— Sietniük kell — magyarázta Keen-
wond.

A kocsis ajtaja becsapódott s a lonha

utibátár dübörögve indult meg a sötét éj-
szakában.

A lárma mindinkább kezdett elmaradoz-
ni tőlük. Még itt-ott egy-egy szaladó csapat
haladt el mellettük, s aztán kikanyarodtak
a regensburgi országútra. A hideg kissé
engedett, s a hó sűrű pelyhekben hullani
kezdett.

— Sietniük kell, — ismételte Keenwond,
aggodalmas areczsal, szemlélye a tájat. —
Holnap talán már számkón kell folytatni
az utat.

Az asszonyka sugárzó areczsal nézett
férjére.

— Győztek? — kérdezte örömtől re-
megve.

— Kik? — fordult feléje Keenwond bo-
szusan.

— A francziák —

— Nem tudom, de valószínű.

Mindketten elhallgattak. Érezték, hogy
az, ami egyiküknek örömet okoz azon a má-
siknak boszankodni kell.

IV.

Edmond Renault még november utolsó
napjaiban elindult Párisból. Nem lelta nyug-
tát a zürzavaros Babilonban. Hajtotta va-
lami vissza a táborba, melynek megszokott-
sága szinte nélkülözhetetlenné vált reá nézve.
Alig várta, hogy a császárnő levelét átve-
gye, hogy aztán mennél gyorsabban távoz-
hassék. Bár utja nem volt sietős, alig-alig
pihent. Kora hajnaltól késő estig nyeregben
ült. Deczember harmadikán már elhagyta
Drezdát, és sietve közeledett a morva határ
felé. Itt érte az austerlitz győzelem híre.
Ez még inkább serkentette, most már késő éj-
félig lovagolt minden nap s számítgatta az
órákat, hogy mikor érkezik meg Brünnbe, a
császár főhadiszállására. Friedberg táján
már találkozott francia csapatokkal s ezek-
től tudta meg az ütközet részleteit. Az utolsó

éjszakát Olmützben töltötte. Megkísérelte
ugyan a továbbutazást, de az erős hóvihár s
a dermesztő hideg arra kényszerítették, hogy
forduljon vissza. Leverten, zörgetett be a vá-
rosvégi szerény, inkább parasztiok, mint urak
számára készült kicsiny fogadó kapuján.

A dörömbölésre belülről valami durva
hümmögő hang válaszolt. A korcsmáros lehe-
tett, kit ma úgy látszik, sokszor felzavarták
álmából.

A kapu felnyitott s kis éjjeli lámpával
a kezében, bundájába erősen beburkolózva
előtámolygott egy aiacsony, köpczös borot-
vált képű morva. Durva modorát a gárdista
látásra rögtön megváltoztatta s esetlen udva-
riassággal igyekezett kielégíteni vendégét.

Edmond Renault gesztusokkal magya-
rázta, hogy mit akar. A korcsmáros hamar
megértette. Föltárta a rozoga egyszárnyu
kaput, a lovat megsimogatta s aztán a kan-
társzárnál fogva huzni kezdte az istálló felé.

A havas udvaron a szekerek egész töm-
kelege állott egymás mellett s Renault erősen
figyelve követte a korcsmárost, nehogy bele-
botoljon valami kerékbe, vagy kocsirudba.

Az ivószoba mellett elhaladva világozás-
got vett észre az ablak durva függönyén át-
szűrődni, s a szobából erős férfihangok öm-
löttek ki a hideg éjszakába. Jó torku legé-
nyek valami provencei népdalt harsogtattak
egyre erősebben.

Renaut egy pillanatra megállott s figyel-
te az éneket. Azt szerette volna megtudni,
vajon nem francia katonák mulatnak-e a
késő éjszakán. Megszólította a korcsmárost,
ki kézzel-lábbal igyekezett vendégének tud-
tára adni, hogy kik a hangos vendégek. A
gárdista a némák nyelvén sehogysem tudott
elgázodni. Egyet gondolt s minden tartózkodás
nélkül belépett az ivóba.

(Folyt. köv.)

VIZALLÁS.

Table with columns for location (e.g., Scharding, Passau, Linz), date (nov. 3. nov. 4.), and numerical values representing measurements or results.

IDŐJÁRÁS.

Asz elmúlt nap időjárásának áttekintése. Hazánkban változékony idő uralkodott. Csapadék számos helyen, főleg az északi részen...

Prógnózis a következő 24 órára:

Lényegtelen hőváltozás és helyenként eső várható. Sürgöny-prógnózis: Enyhébb, sok helyütt csapadék.

Table with columns: Állomás, Légnemesség, A hőmérséklet Celsius szerinti, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet (max., min.).

EGYETERTÉS

politikai naplap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MATYÁS

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 4. —

Kinevezések. A belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök dr. Péscha Sándor budapesti lakost a belügyminisztériumhoz fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazóvá; az igazságügyminiszter Gaál József vizaknai járásbírói telegkönyvi átalakító díjnyokot az edelényi járásbíróhoz irnokká; a kereskedelemügyi miniszter Gyömörey György és Návay Ernő m. kir. vasuti és hajózási biztosokat m. kir. vasuti és hajózási felügyelőkke, továbbá Dalmady Ödön, Hieronymi Pál, Szalágyi Egyed és Rohrmann Istvánt, a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőghez beosztott m. kir. államvasuti mérnököket m. kir. vasuti és hajózási biztosokká nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Mayer Gyula kolozsvári járásbírói és Somogyi Jenő kolozsvári törvényszéki irodatisztekét kölesönösen, Nagy József budapesti büntetőjársrásbírói irodatisztekét a nagybeskeréki törvényszékhez, Kovács Elek marosvásárhelyi járásbírói irodatisztekét pedig az ipolyvári járásbíróshoz helyezte át.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter kisköri Zechmeister Illés közzei lakos Zempfenre, kisköri Winternitz Illés szegedi lakos Tarjánra, Vanko Pál hótaki lakos Váradra, Zahn János alsóbalazsfalyi lakos Zomborira, Novotni József newyorki lakos Nádorra, Volyovits Mózes, dési lakos Parkásra, kisköri Weil Géza budapesti lakos Vajdára, kisköri Zaredits Anna kaposvári lakos Erdélyre, kisköri Wertheimer Zsuzsanna Erzsébet wieni lakos Dánra és Weiss Samu László budapesti lakos, valamint István Endre nevű kisköri gyermeke család névének Gabira kért átváltóztatását megengedte.

Pályázatok. A zombori pénzügyigazgatóság kerületében pénzügyi számtisztai járási számvevői állásra 2 hét; Korlátan (Abauj-Torna várm.), Gergelyiben (Bereg várm.), Gesztelén (Gömör várm.) és Szentjánoson (Bihar várm.) postai ügynöki állásra 3 hét; a nagyszalontai járásbírósnál irnoki állásra 4 hét; a cs. és kir. hadsereg különböző hatóságainál több hadseregszolgái állásra 8 hét alatt lehet beadni a kértlen felszerelt folyamedvényeket.

Advertisement for Török A. és Tsa Bank r.-t. featuring a large cross logo with 'TÖRÖK' and 'ÖK' text. Includes phone numbers (12105, 59806, 64472, 66015, 73017, 91745, 93507, 94000, 98399, 109961) and information about lottery tickets (I-ső osztályu sorsjegyek ára).

Advertisement for 'NAGY LÁSZLÓ A GYERMEK ÉRDEKLŐDÉSÉNEK LÉLEKTANA.' featuring an illustration of a person on a horse. Price: 3 korona.

Advertisement for 'Sneidig egyenruhák' by Blum Sándor. Location: Budapest, IV. Váci-utca 15.

Advertisement for 'Dr. Kapitány Kálmán utikönyvei' (travel books) with a list of titles and prices.

Advertisement for 'BUTOR' furniture by Varga Mihály és Társai. Location: Most, IV., Kristóf-tér 8. I. em.

Advertisement for 'LAMPÉL R. könyvkereskedése' (bookstore) with address and contact information.

Advertisement for 'MAGYAR-NORVÁI TENGERI GŐZHAJÓZÁSI R.-T.' (shipping company) with routes and services.

Heti műsor:

Table listing weekly programs for various theaters: Nemzeti Színház, M. kir. Operaház, Várszínház, Vigaszínház, Magyar Színház, Király-Színház, Fővárosi Városi Színház, Urania, Hangversenyek.

SZINHÁZAK.

Szombat, 1910. november 5-én.

NEMZETI SZINHÁZ

A halga szüz.
Színmű 4 felvonásban. Írták: Henry Bataille, Fordította: Abrányi Emil.
Személyek:
De Charance herceg Gál
De Charancené K. Hegyesi M.
De Charance Diane Patai E.
De Charance Gaston Dező
Armaury Marcel Odry
Armauryne P. Márkus E.
Roux Abbé Pethes
Ketty Kelemen M.
A herceg titkára Szőke
Első pincér Balassa
Második pincér Sugár
Lucy Munkácsi M.

Kezdeté 1/8 óraker.

KIRALY SZINHÁZ

Balkáni hercegnő.
Operette 3 felvonásban. Írták: Frederick Lonsdale és Francke Curson. Zenejét szerzte: Rubens A. Pál.
Személyek:
Stefánia hercegnő Petrás Sári
Szergeusz Király
Borsics miniszter Csizsér
Zsófia Kormos I.
Hein álherceg Latabár
Blatz Rátkai
Mégda Várdi III
Heinrich pincér Boross
Ora udvarhölgy Szalai M.
Hadnagy Pethes
Emil Balázs

Kezdeté 1/8 óraker.

A nm. v. és köz. miniszter elismerő íratával kitüntette.

Dr. Batizfalvy I. Z. főváros legelső FOGORVOSI INTÉZETE

áthelyezve: **Károly-körut 3. sz. alá.**
Féjén fogak meggyógyítása Szájpadlás nélküli műfogak, Tartós fogtömések, aranyhidak, koronák, Foghuzások (altatásban is.) Jól használható fogszorok elkészítése és behelyezése. Jótállás mellett mérsékelt szabott áron. Vidékiek félnap alatt megkapják műfogalkat.

FRIEDMAN-ORFEUM

Szerecsen-utca 35. Telefon: 4-49.

Szenzációs családi megnyitó műsor:
A női szépség diadala színes és plasztikus előképek
The 5 Bergeres a csodáló. **Chong-Ih** csodás kínai művészek.
Pásztor Ferike magyar énekesnő
és még 15 világhírű varieté-attrakció!
Éjjel 12 órától kezdve a télikerti kabareban 15 szenzációs szám fellépte.
Kezdeté este 8 óraker. Pentárnyitas 7 óraker.
Jegyek előre válthatók d. e. 11-14 és d. n. 3-6-ig.

Fakult bőrkabátok

sötét színekre tartósan festettek

Haltenberger Béla ruhafestő-gyárában **Kassán.**

Szőlőoltványok
szőlővesszők és finom érmeleki borok beszerzésére legmegelőbb ajánljuk a legjobb hírnevűek örvendő
SZÜCS SÁNDOR FIA szőlőtelepét Bihardiószegen.
Képes árjegyzéket tanulságos tartalommal ingyen és bérmentve küld a cég. Ezen árjegyzéknek egyetlen házból sem szabadna hiányozni, mert sok mindenkit érdeklő dolgot tartalmaz. Tehát senki el ne mulasztja egy levelezőlapot kérni. **Készlet: 3 millió.**
Olcsó és pontos kiszolgálás. Több ezer elismerő levél.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

Az új novemberi műsor:
A zsonglirózó fókák
Mme. Juliette remek idomlása.
MARIMBAS
a hírneves guatemalai kvartett.
A négy évszak
Hollandi revü, írta Oskar Coppée
WERNER AMOROS
„A felfordult szálloda“ némajátékban.
The Palace Girls
Anglia legelső női együttese és a többi új attrakció.
Az előadás kezdete 8 óraker.

Royal Cabaret

Erzsébet-körut 31. szám.

Telefon 110-22. Telefon 110-22.
A Royal Orfeum épületében
Éjjel 12 óraker tánc és énekelődés.
Novemberi új műsor: 40 Budapestben még nem látott szereplő közreműködésével. Les Marvell's, Mariánka Stollowa, Lola Cavallini, Mella Roda, Helena Friedrich, Fritz Ferrary, Louta Heddy, Dijella, Sisters Elkins, Takács Melinda, Molly Franconi, Kelemen Béske, Várdi Adél, Henriette Delmore, Teleki Évi, Perényi Nusi, Mezei Testvérek, Szép Ersei, Morvai Testvérek, Lulu Rascal stb. stb. — Balzabille. Czigányzene hajnali 5 óráig. — Belépődíj 1 óráig 1 korona, azontul szabad bemenet.

MOST JELENT MEG:
EGY ÖNKÉNTES NAPLÓJA
MÁSODIK FÉLÉV: AZ ÜTEG
ÁRA 3 KOR.
EGY ÖNKÉNTES NAPLÓJA
ELSŐ FÉLÉV: AZ ISKOLA
8000 PÉLDÁNYBAN KÉLT EL

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap!
Kezdeté 1/9-ker! Kezdeté 1/9-ker!
Ujdonság! Ujdonság!
Már megint főznek!
és
Berta mindent vállal!
Bohózatok. Írták Glinger és Taussig, ford. és átad. Steinhardt.
Steinhardt Hunyadi és Szőke Szakáll teljesen új műsorral, és elsőrendű külföldi számok. Vasár- és ünnepnapokon délutáni előadás kezdete 1/4-ker. Éjfél-től reggel 5 óráig a télikertben cabarett cigányzene, Belépő díj nincs. — Jegyek d. e. 10-1-ig és délután 3-6-ig a mulatóban és özv. Konti Józsefné dohánytözsdejében, Andrássy-ut 29. és a Hungaria fürdőben.

BRETT SAROLTA

Tisztelettel értesitem az előkelő hölgyvilágot, hogy **Párisi-utca 2. szám** alatti közismert női kalap szalonomat tetemesen kibővitve, egy párisi mintára készült új emeleti nagy szalonnal megnagyobbítottam.
Az őszi és téli divat legutolsó kalapujdonosságainak megtekintését tisztelettel kéri
Brett Sarolta, Párisi-u. 2.

Aki még nem kapta meg az **50**-ik idényértéstitonket, kérje annak bérmentes beküldését. ::
BUDAPEST, V., Écsesi-utca 6. KUNZ ÁRUHÁZ

Ékszervásárlók figyelmébe!

Mindennemű arany, ezüst és ékszeráruban legnagyobb választék méltányos árak mellett.

Pontos címre ügyelni!
ZIRNER TESTVÉREK utóda
LISZT HUGÓ Budapest, IV., Váci-u. 5.
Pontos címre ügyelni!

Kérem kirakatom megtekintését. Minden tárgyon a legutányosabb ár feltüntetve.

Tokaji bortermelők Társ. R.-T. Tokaj.

Elnök: **Herczog Windischgraetz Lajos.**
A legmegbízhatóbb beszerzési forrása a felséges tokaji szamorodni és aszu-boroknak.
Próbarendelésre alkalmas csoportok:
1 posta kosár: 1 palack 0.7 liter 1904. évi kiváló szamorodni bor; 1 palack 0.7 liter 1901. évi zamatos szamorodni bor; 1 palack 0.8 liter 1904. évi 2 puttonos aszu; 1 palack 0.8 liter 1901. évi 4 puttonos aszu K 12.70

Ládában:
20 palack 0.7 literes 1904. évi tokaji szamorodni bor K 46.—
12 palack 0.5 literes 1904. évi tokaji 2 puttonos aszu bor K 40.80
20 palack és pedig: 10 palack 0.7 literes 1904. évi szamorodni bor és 10 palack 0.5 literes 1904. évi 2 puttonos aszu bor K 52.—

Hordóban:
60 liter 1908. évi tokaji asztali bor K 60.—
60 " 1907. " " pecsenye bor K 72.—
60 " 1904. " " szamorodni bor K 90.—
60 " 1901. " " szamorodni bor K 133.—

A csomagolásért, borbort és ládaért semmit sem számítunk fel. A megrendelő vasúti állomásra bérmentve küldünk minden rendelést. Részletes árjegyzékkel szívesen szolgálunk.
Viszonteladók kedvezményben részesülnek
Telefonszám: Tokaj 5.

Butor EHRENTREU és FUCHS

kézipénzért, vagy részletfizetésre legelőbbban
testvérekndi
Budapest, VI., Teréz-körut 8.
Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-69.

Szén és kokszt nagyban és kicsinyben Salamon Jakab és Tsa czégnél
Budapest, V., Erzsébet-tér 5. sz.
Telefonszámok: 73-96, 73-97, 73-98.

SZINHÁZAK.

Szombat, 1910, november 5-én.

VIGSZINHÁZ

A Rubikon.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Bourdel. Eduard. Fordította: Heltai Jenő.

Személyek:

Georges	H. Godus
Germaine felesége	M. Harmath
Marcuill	Tanay
Jacques	Szerény
Sirin	Balassa
Sylvainé asszony	Haraszthy H.
Ugyeő	Vendrei
Egy ur	Sarkadi
Yvonne	Makay M.
Herczegő	Rónaszékiné
Ellis	C. Ák I.
Fréjus	Bárdi
Amile	Hersányi

Kezdeté 1/8 óraker.

MAGYAR SZINHÁZ.

Először:

Egy test, egy lélek.

Számú 4 felvonásban. Irta: Kóbor Tamás.

Személyek:

Oribák Imre	Góth
Atanka, a felesége	G. Kertész E.
Zsuzsika	Tóth L.
(szobor Oszkár	Tarnai
Emma	R. Gombaszögi Fr.
Guntár	Vágo
Guntárné	T. Halmi M.
Gáspár Béla dr.	Sebestyén
Zsuzsáné	Béres M.

Kezdeté 1/8 óraker.

URANIA SZINHÁZ.

Nincs előadás.

Fővárosi Városi Színház

Küry Klára tiszteletére.

Don Juan hadnagy.

Operett 3 felvonásban. Irta: Jenbach Béla és Pohl Róbert. Zenéjét szerzte: Korolányi Frigyes.

Személyek:

Dégar de Fontauges	Köides
Marquis Horace	Kabók
Dorothee	Hidy I.
Biribi	Szalay
Márgot, felesége	Küry Klára
Madelaide	Hudacsek N.
Bonamour	Fekete
De Lansac	Kalocsay
De Grammont	Nagy
De St. Luce	Kovács
Lambert, fogadós	Kellér I.
Caira	Károlyi I.

Kezdeté 1/8 óraker.

ROYAL-ORFEUM, VII. Erzsébet-körút 31.

Este pont 8 óraker

Legelsőrangú színházi és variété-előadás.

Zéro bácsi

a legkacagtatóbb bohózat.

Les Niards

fantasztikus új kreációja: "At Home"

The 8 Merry Marvell's

angol bakfisek.

Charles Baron

liliputi állatseregletével.

A palatinus leánya

operett.

Szalontay, Szécsy, Palásthy, Solti, Barsony, Sarkadi, Varjas, Tihanyi, Németh, Tábori stb.

Teljesen új sz. lók, új kuplék színpadi tréfák és 8 elsőrangú attrakció.

Minden vasár- és ünnepnap 2 előadás: délután 3/4 óraker mérsékelt, este 8 óraker rendes helyekkel.

Mit csinál Ön minden este??

— Diana sósborszeszszel dörzsöltetem magam.

— Miért éppen Diana sósborszeszszel?

— Mert meggyőződtem arról, hogy csak a

Diana sósborszesz

masszirozás:

1. csillapítja a derékfájást,
2. csillapítja a hátfájást,
3. csillapítja a csúztól eredő fájalmakat,
4. csillapítja a reumatikus fájalmakat,
5. csillapítja a köszvényes fájalmakat,
6. csillapítja a fejfájást,
7. csillapítja a lábfej fájást,
8. csillapítja a szagatási fájalmakat,
9. csillapítja az oldalszurás fájalmait,
10. csillapítja a megerőltetett és nehéz munkától származó fájalmakat

— Éppen ezért én csakis Diana sósborszeszt vásárolok és semmi mást!

Erényi Béla gyógyszerész
Budapest, Károly-körút 5. sz.

Egy eredeti üveg 44 fillér és mindenütt kapható.

TOST és MOLNAR
kereskedelmi-, díszítő- és tájkertészete
BUDAPEST, VII. ISTVÁN-UT 50.
Eivállal ablak és erkélydíszítéseket, kertek, parkok tervezését, alakítását, fentartását. Alkalmi és állandó díszítéseket. Téli kertek berendezését, minden e szakba vágó munkát.
Telefon: 83-75. Telefon: 83-75.
Külső telep: Gyarmat-utca 25.

FŐVÁROSI SZINHÁZAK MŰSORA 250 SZÁM

Minden füzet külön is kapható.
Legújabb füzetek:
245-46. Az arles-i leány. Irta Daudet. Alfons. Számú 3 felvonásban, 5 képb. Fordította Fái J. Béla. 60 fillér.
247-48. A művész felesége. Irta Bertók Árpád. Vigjáték 3 felvonásban. 60 fillér.
249-50. Beulemans kisasszony házassága. Irta Frantz Fonson és Fernand Wicheler. Vigjáték 3 felvonásban. Ford. Heltai Jenő. 60 fillér.
A gyűjtemény teljes jegy-éke kívánatra ingyen kapható.
Kiadja
LAMPÉL R. KÖNYVKERESKEDÉSE (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaság
Budapest, VI., Andrassy-út 21. szám.
Kapható minden könyvkereskedésben.

ROYAL ORFEUM ERZSÉBET-KÖRÚT 31 TELEFON 110-22

A novemberi műsor is kitünő.
Minden este pont 8 óraker
Legelsőrangú színházi és variété-előadás.
Zéro bácsi a legkacagtatóbb bohózat. Les Niards fantasztikus új kreációja: "At Home." The 8 Merry Marvell's angol bakfisek. Charles Baron liliputi állatseregletével. A palatinus leánya, operett. Azonkívül: A dárda, a halga szűz, Huszárság, stb. stb. Solti, Sarkadi, Tábori, Varjas új sz. lók. — Új kuplék, színpadi tréfák és 8 elsőrangú attrakció. Kitünő vendég-elő. mérsékelt árak. Minden vasár- és ünnepnap 2 előadás, délután 3/4 óraker mérsékelt, este 8 óraker rendes helyekkel. A téli kertben éjjelkor Royal-Cabaret. 40 új tánc- és ének-attrakció. Ball, mabille, ének-, táncmulatság és cigányzene hajnali 5 óráig.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám.
Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor.
Telefon: 11-22. Telefon: 14-22
Az előadás kezdete 1/9 óraker.
9 óraker! Ma Ujdonság!
„Csütörtök”
Bohózat 1 felvonásban. Irta: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
Végül 11 óraker! Ujdonság!
„Vaterfreuden”
Bohózat 1 felvonásban. Irta: Schmidt Berthold. Rendező: Springer Armin.
Jegyek elővételben a napali pénztárnál d. e. 9-11-ig és d. n. 3-6-ig. — Kötői különlegességi tőzede, Audrassy-út 28. és Sopronyi nagytőzsdében, Rákóczi-út 1. szám. 12 óra után az I-ső emeleti Casino de Parissau a világ legelső ének- és táncszámok fellépte.

Kiváltunk
ZÁLOGBAN
leő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.
MANNHEIM SIMON ÉS FIA
Budapest, IV., Párisi-u. 5.
(Főpostával szemben.)

FŐNÖKÖK

ezrel eddig hiába vártak arra, hogy könyvt. szerrel jussanak írógéphez.
HA FIZETNEK
havonta 20 koronát, kapnak egy elsőrendű letható írógépet, visszaváltós, tabulátoros, összeadó billentyűs, automatikus sorváltós, csupa aczából és vasból gyártott, rendkívül tartós, univerzál-kia-visturás
Ujlaki-irógépet.
Nem írnak alá váltót és folytonosan halmozódó irodai munkálataikban könnyen
BOLDOGULNAK.
Díjmentes bemutatás ország-szerte, árjegyzék ingyen és bérmentve.
UJLAKI BÉLA BUDAPEST, V., Sas-utca 24. sz.
Telefon 122-60.
Írógépek eladása, bérlete, cserélése, javítása. Kellékek összes rendszerű írógépekhez és sokszorosítókhoz. Eivállal írógéppel leírást és sokszorosításokat jutányosan.
Vidéki képviselők kerestetnek.

+ MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR +

BUDAPEST, VII-İK KERÜLET, RÁKÓCZI-UT 32-İK SZÁM, A RÓKUS-KÓRHÁZZAL SZEMBEN,
saját érdekében felhívja az összes sérülteket, hogy az összes kulturáramokban szabadalmazott, különösen a nyári idényben páratlan czélszerűségű kioszerélhető nyomlappal ellátott **MULTIFORME sérvkötők**ről prospektust kérjenek. Ezen

SÉRVKÖTŐ a legmesszebbmenő igényeknek is megfelel **MŰLÁB** a lehető legjobb kivitelben **MŰKÉZ** a legizlésebb kialakításban **MŰFÜZŐ**

Támgépek, egyenestartók, haskötők, gummiharisnyák stb. mérték szerint jótállás mellett készülnek.

HYGIENIKUS KÜLÖNLEGESSÉGEK! + KÉPES ÁRJEGYZÉKET kb. 1000 ábrával, ingyen, bérmentve és diszkrétan küldünk.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

**JEGYGYÜRÜK,
NÁSZAJÁNDÉK-
TÁRGYAK**

**A
LEVELŐNYŐSEBBER
POLGÁR RÁLMÁN**

**ÉRSZERESZ-ES MŰKÉZ IS
itt felelőben szerezhethők be.**

**BUDAPEST, ERZSÉBET-KÖRÚT 29.
VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE**

TITKOS BETEGSÉGEK.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban fel-tűnően sok az olyan ember, akinek véro és testi nedvei meg vannak fertőzve és aki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapotban csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes specialista orvoshoz fordulnak, aki jó tanácsokat tud adni a nemi életre vonatkozólag és az esetleg már meglevő bajokon is tud segíteni, akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezése is.

Ilyen magasztos hivatású dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista országos hírv. intézete (Budapest, IV., Muzeum-körút 13.), ahol a legnagyobb titoktartás mellett, a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros sebeket, huyeső-, hólyag-, ideg- és hátgerinczbajokat, az önfertőzés és szifilis utóbajait, ma-ömlést, elgyengült férferőt (impotentiát), kezdődő elmezavart, aranyeret, sérveket, vérhajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségét. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármi oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak levelére kimerítő választ (a levélbe csak válasz bélyeget kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e. 10—12-ig d. u. 3—5 óráig (vasárnap déli 12-ig.)
Cím: dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista, Budapest, IV., Muzeum-körút 13.

STANDARD

életbiztosító társaság Edinburghban, Angolhon
ALAPÍTATOTT 1825. ALAPÍTATOTT 1825.

Magyarországi fiók:

Bpest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. (Standard palota.)

Évi bevétel ————— 36.638.000 korona
Kintalt nyereségnyereszek — 170.000.000 „
Vagyon ————— 297.600.000 „
Halálesetek folytán kiűzelve — 648.560.000 „

A „Standard“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei

Kétségtelen biztonság. — Alacsony díjak. — Szabad világgötvények. — Kötvények érvényben tartása díjzetések elmulasztásánál. — Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. — Mogtámadhatatlanság. — Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. — Szabad háboru-biztosítás népfölkelők részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

Háztartások

részére ajánljuk szoba-, konyha- és központi fűtésnél előnyösen elismert darab-, kocka- és diószeniünket elsőrendű porosz

ólmozott (plombált) zsákokban — K 2 05 } Tiszta súlyu
nyílt fuvarban 25 mm.-től kezdve — K 1 95 } 50 kilogr.-ként

— bérmentve a pincébe szállítva. —

BUDA bármely kerületébe szállítva 50 kilogr.-ként 2 fillérrel drágább.

Azon nyílt fuvaru szénküldemények, melyeknek súlya satát hidmérleg híjjan nem ellenőrizhető, szénraktárunkon a ve-őfél vagy megbízottja jelenlétében költségmen-tese a magyar királyi államvasutak által hivatalosan lesznek mérlegelve.

GU TMANN TESTVÉREK köszénbányái

Központi-iroda: BUDAPEST, V., MÉRLEG-U 8.
Telefon-sz.: 36-37, 36-38, 109-84, 176-22, 28-40.

Fiók-megrendelési iroda:
IV., FERENCIEK-BAZAR.

A Bosznia—hercegovinai orsz. vasutak igazgatósága.
20.426 1910. számhoz,

A Bosznia—hercegovinai országos vasutak üzemkimutatása

1910. évi szeptember hóra. — Üzemhossza 940 km.

Időszak	Szállított		Bevételek		Összehasonlítás az előző 1909. évvel.	
	Személy menység	Áruk Tonna	bevétel	különbö-zet	bevétel	különbö-zet
1910. január 1-től 1910. aug. 31-ig.	1,959.391	933.661	9,182.604	9,588.483	405.879	
1910. szeptember 1-től 1910. szeptember 31-ig.	264.005	115.393	1,411.946	1,256.012	114.066	
Összesen	2,223.396	1,049.054	10,594.550	10,844.495	519.945	

Serajevó, 1910. október 12-én.

Az igazgató.

Közgyűlés.

Az Első magyar részvény serfőződe

t. c. részvényesei ezennel tiszteletteljesen meghivatnak a folyó évi november hó 17-én délelőtt 10 órakor a társaság VIII., Esterházy-utca 6. számú saját háza I. emeleti irodahelyiségében tartandó

XLIII. rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság évi jelentése, a felügyelő-bizottság által megvizsgált mérleg előterjesztése, a kifizetendő osztalék megállapítása és a felmentvény feletti határozathozatal.
2. Három igazgatósági tag választása.
3. Öt felügyelő-bizottsági tag választása és illetményeik megállapítása.

Azon t. c. részvényesek, kik szavazójogukat gyakorolni akarják, szivesked-jenek részvényeiket, azok szelvényeivel együtt, az alapszabályok 13. §-a értelmében legalább három nappal a közgyűlés előtt a társaság pénztárára (VIII., Esterházy-utca 6. sz. I. em.) tértíveny ellenében letenni, hol a felügyelő-bizottság által megvizsgált és helyben hagyott mérleg, valamint az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentései, nyolcz nappal a közgyűlés előtt a részvénytulajdonosok rendelkezésére állanak.

Budapest, 1910. október 31-én.

Az igazgatóság.

GEG SZÁRAZ LÁMPA

ÉG FOLYADÉK NÉLKÜL BÉL NÉLKÜL VESZÉLY NÉLKÜL

KÖLTSÉG ÓRÁNKÉNT 1-2 FILLÉR.
KAPHATÓ MINDEN SZAKBELI ÜZLETBEN
Ahol képviselő nincs: közvetlenül szállítja

NAY és RÓNA
Budapest, V., Kálmán-utca 15.

Központi raktár Budapest részére: Dittmár R. Brünner
Testverek r. t. Budapest IV., Kossuth Lajos-utca 3. sz.

DÖRGE BANK R.T.
Kossuth Lajos u. 4.

Egy főnyeremény
megnyerése csak Öntől függ. Tudvalevő dolog, hogy annál az óriási mennyiségű nagy és legnagyobb nyeremenynél, melyet nálunk évente nyernek, vevőink közül mindenki okvetlenül sorra kerül. Azért ajánljuk az alatti szerencse-számok egyikének megrendelését.

Anna 22750	B. rta 45061	Erzsike 5314	I. ona 100707	Juliska 29999
Mariska 45055	Rózsika 12895	Sári 36076	Teréz 100714	Zsuzsi 5512
Antal 51469	Béla 12888	Ferencz 5153	István 35466	János 12815
József 2008	Károly 12812	Mihály 4920	Sándor 35457	Zsolt 45081

Sorsjegyek árai:
1/2 - 12 K
1/4 - 6 K
1/8 - 3 K
1/16 - 1.50

HUZÁS
November 17 és 18

A 27-ik magy. kir. szabadalmazott osztálysorsjátékban több mint **Tizennégy millió korona** kerül kisorsolásra és már egyetlen egy sorsjeggyel **Egy millió korona** nyerhető. Szíveskedjék a rendeléseket késedelem nélkül hozzánk juttatni, mert sorsjegyeink rendszerint nagyon keresettek.

Dörge Frigyes Bank
Budapest, Kossuth Lajos-utca 4.

Tisztviselői kölcsönt
köztisztviselőknek és katonatiszteknek előjegyzéssel és előjegyzés nélkül. Jelzálogkölcsönt 60 évre. Váltakölcshöz kereskedők, iparosok és magántisztviselőknek gyorsan és előnyösen folyósítat.

Rigocz és Hartmann bankiroda, Bóza-utca 29. sz.
Telefon 94-66. 29100

NEM BÉRLI zongora
a részletfizetés leple alatt, hanem azonnal Öné a zongora

de csak ha 10 forintot havi részletfizetésre

Reményi Mihály
a magy. kir. Zeneakadémia szállítójánál veszi azt meg
Budapesten, VI., Király-utca 58. sz.
Telefon 87-84. Árjegyzék és prospektus díjtalan.

Csuz, Kőszvény?
A ZOLTÁN-féle csuz és kőszvény elleni kenőcs már nehányzori bedörzsölés után elmulasztja a kínzó hasogató fájdalmakat.

ÜVEGJE 2 KORONA.
Zoltán gyógyszerárban
BUDAPEST, V., Szabadságtér.

ARCZ-MASSAGE FŐLŐSLEGES!
ORIZOL

|| vagy Rizsvaj törv. védve. ||
Az éretlen rizs **TEJNEMŐ** nedvéből készített esodás és gyors hatású arcz-szépítő.

Teljesen kisimítja a ráncokat! Egy adag ára 3 K 50 f. Egy drb szappan ára 4 K 50 f.

Főraktár Magyarország részére:
Bpest: Török gyógytár Király-u.
Kolozsvart: Dr. Bíró gyógytára.

Szenzaciós ujdonság!
Stubnyai Fenyő Sósorszesz!

Nem szabad egy házból sem hiányoznia. - Hüléshől eredő összes bántalmaknál, úgy mint: reuma, csuz, kőszvény, fogfájás, fejfájás stb. kitűnő hatása. Hatás és jószágban fölülmúlja az összes eddigi sósorszesz-készítményeket. - Kérje mindenütt a Stubnyai Fenyő Sósorszeszt. - Hat üveg rendelés-nél portómentes szétküldés a készítőől:

DETRICH ENDRE gyógyszerész, Stubnyafüredő.
Kis üveg ára 40 fillér, nagy üveg 1 korona.

BUTOR készpénzért és részletre.
Nem kell banknál törleszteni és semmiféle kamat nem számítatik. Háló-, eb-ülő-, őr- és szalonberendezések, óriási választék, egyszerű és modern kivitelben.

FUCHS BODOG butornagykereskedő
Budapest, VII., Erzsébet-körút 32. Árjegyzék ingyen.

EVŐESZKÖZÖK
EZÜSTBŐL és ALPACCA EZÜSTBŐL,
DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELŐNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN EKSZERTELEPEN
BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 29. sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEYZÉK 2000*RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSÁBAN

MEGJELENT
A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA
VIII. KÖTETE
Az ó- és középkor története

314 szövegkép, 14 fekete, 11 színes műmelléklet és 8 színes térképpel.

IRTA: MÁRKI SÁNDOR.

Márki világtörténete egészen új irányt jelent a magyar történetírás terén. Korszakokat és embereket művésziellen jellemez s lelkükbe világít bele. A mult eseményeit beszélve el a jövő útjaira is rávilágít úgy, hogy Márki Sándor könyve rendkívül lebillencselő volta mellett igen tanulságos olvasmány is.

Ara 24 kor.; két kötetbe kötve 30 kor.

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények, használtak és újak, rendkívüli olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6-C.

Férjet keresek két leányomnak 4-5000 korona hozományokkal, névvel, válaszbellyel írjon „Szerencsés” címre a kiadóhivatalba.

Nősülai óhajunk évi jövedelmünk 3-4000 korona, oly tisztességes leány vagy özvegyvel, kinek 4-6000 korona hozománya van, teljes címmel, válaszbellyel írjon „Feleség” jellegre a kiadóhivatalba.

Szárnyas, hus, vaj bérmentve bárhova utánvéttel 5 kilós csomagban: egy hizott liba vagy 3-4 kacska, poulard vagy levesnek való csirke, frissen vágva és koppaszva K 6.50. Marha- és borjúhús a csombjából K 6.—. Természetes vaj K 9.50. B. Margules, Bocsa 31 via Tisza-Borkút. 29691

Sonka-pác szépségi, 1 adag 1 sonkán 50 fill., 12 adag 5 korona. Barta József konzervgyára Felka (Szepes megye). 29318

Könyv-árjegyzéket kérjenek gyűjtők, könyvtárak, magánosok ritka művekről. Harmathy-antiquarium, Debreczen, Fűvészkert 14. 29631

Asztalosok új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegyelet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46.

Juniperus (nemes borovicska) 4 literes posta-tartály bérmentve K 10.50 Barta József konzervgyára Felka (Szepes megye). 29315

Rizike gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezetben K 8.—; sóslében K 7.— Barta József konzervgyára Felka (Szepes megye). 29319

Pénzszekrényeket fűz- és betörésmenteseket ajánl olcsó áron Budapesti pénzszekrénygyár, Rákos-u. 4/h.

Legjobb likörök és rum készíthetők kivonatimmal. Egy üveg ára 60 fillér. 10 üveget 6 koronáért bérmentve küldök. Árjegyzékét kívánatra. — Réthy Béla gyógyszerész, Vékécsaba. 5986

Kárpitos nyergesek részére mindennemű kellekék képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv. társ. Nagymező-utca E. 46.

MAGANTANULOKAT polgári iskolai, gimnáziumi, kereskedelmi-iskolai magánvizsgálatokra, érettségire felkészítjük. Ajánlatok: **Értékpapírbank, Rotter,** Budapest, V., Honvéd-utca 4.

Ha köhög vagy rekedt, Réthy-féle ezukorkát vegyen 60 fillérért.

Papirhéju diót, mézédés teli szőlőt postakosaránként 3.60, nemes birsalmát, téli csemegealmát 2.60, mázsánként 38.—, ezetes ugorkát, paprikát 2.60, házilag főzött mézédés szilvalekvárnak kilóját 1.30, különleges barack lekvárnak 2.60, valódi barackkonyak 5 klgos üveggel 20.— koronáért. Gyümölcskivittel Csongrádról.

Fajborokat lefejtve kölesönhordóban hektoliterenként 44 koronáért, papirhéju diót postakosaránként 3.50. Gyümölcskivittel Csongrádról.

Maronit, narancsot, citromot, datolyát, papirhéju diót, fügét, orosz teát, vegyesen postakosaránként 2.60 koronáért szállítja Gyümölcskivittel Csongrád.

INGYEN TANULHAT november 1-től két hónapon át kereskedelmi szaktárgyakat, gépirást, gyorsírást, helyesírást, szépírást, német nyelvet. Magyar Tanügyi Intézet, Rottenbiller-utca 5/a. sz. Tanítás napi három órán át. Nappali és esti tanfolyamok.

Elsőrendű Singer varró-gépeket nagyban árban és minden árfelemelés nélkül havi 8 és 10 K részlete szállítunk 10 évi jótállással és vidékre is bárhova. **Láng Jakab** és fia varrógép- és kerékpár nagykereskedők Budapest, Józsei-körút 41. szám. Fióküzletek: Baross-tér 4. sz. és Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Parlamenti gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatót szaktanárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovics Iván 1863-ban. Biztos állás közvetítés. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógép-czégektől s más hirdetésünk utáni újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64-68. Beiratások egész napon át.

ÜGYNÖKÖK Minden szakmabeli egyének tetemes keresetre tehetnek szert törvényesen engedélyezett sorsjegyek eladásával. A legmagasabb jutaleköt, kesőbb esetleg fix állományi fizetünk. Ajánlatok: **Értékpapírbank, Rotter,** Budapest, V., Honvéd-utca 4.

25 koronáért készülnék saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férföltönyök vagy télikabátok finomszövetekből. Lichtman Sándor férfiszabómester, Budapest Rottenbiller-utca 4/A. sz. Vidékre posztominták bérmentve, helyben szabásmunkát kívánatra házhoz küldöm. 28592

Gyümölcsfát, szőlővesszőt legolcsóbban szállít Papp faiskolája Nagykőrösön. Árjegyzék ingyen. 5994

Veres alyonya befőtt, szépségi, 5 kilós postakosár K 7. Barta József konzervgyára Felka (Szepes megye). 29317

Zálogcédulát, Brillantot, gyöngyöt, ékszert, aranyt, ezüstöt és régiséget veszek. A. Wien porcellánt, régi bronz, csonttárgyakat, szobrokat és élelőfényképeket veszek. Kertész ékszerész és régiségkereskedő Király-u. 85. — Telefon 95-48. — Meghívásra jövök.

Legújabb gramfon lemez 25 cm. Drbja: kor. 2.50. Király Ernő-től énekelve.

- 1. Balog Örsz keszkenője De jó volna egy né —
- 2. Erdő erdő sürrü erdő —
- 3. Steinhart-tól. Pókán. —
- 4. Most amikor minden —
- 5. Spitzernének a szolgálja —
- 6. Gimbelem, gombóim —
- 7. A legülyéb kuplé —
- 8. Kaland a lichterhofban Irász —

- 9. Gyárfástól nevéttető —
  - 10. Vizezházmester I. rész —
- Róssa Lajos-tól. Legújabb népdalok.**
- 7. Dicsértések szőlő a legény —
  - 8. A templomban vasárnap se —
  - 9. Mit süng a fehér akác —
  - 10. Valakinek muzsikálnak —
  - 11. A csárdába szőlő a nóta —
  - 12. Ha majd egyszer a síromon —
  - 13. Simy-tól. Sláger! —
  - 14. Az anyját neki Négerparó —
  - 15. A szoknyavadász —
- Minden egyes lemez tiszta felvételért kezeskedem. Utánvéttel küldi: **Arnitz Frigyes,** műhangszerkészítő. Budapest, VIII., Józsei-körút 39-9. Az összes hangszerek legnagyobb választékban és legolcsóbban. Hangszer, gramofon és lemez árjegyzék, ingyen, külön-külön kérésre.

A gyakorló gyorsírók Társasága gyorsírási (Gabelsberger-Markovits rendszerű) és gépirási magyar és német tanfolyamaira, különféle rendszerű. látható írásu írógépekre beiratkozhatni naponként. Beiratási díj nincs. Tandíj igen mérsékelt. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba segítjük. Telefon 18-09. GLOGOWSKY és TÁRSA, Andrassy-ut 12. és Révay-utca 6. szám.

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3 félemelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagóni és palisander butorok, uri szobák, angol bőrgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárak. — Telefon 82-13. 28589

TÁRS, (osakis komoly, agilis) néhány ezer forinttal szabadalmazott tömegközönségekhez amelyek kitűnő rekordul lettek miniszteriumoknál és a közgazgatásnál bevezetve. 100.000 korona évi jövedelem elérhető. Csak komoly uri emberek ajánlata vétetik figyelembe. Felvilágosítást nyújt a Modern Kereskedelmi Szemle szerkesztőségében Budapest, VII., Rottenbiller-utca 10., hova a levelek intézendők.

Üri modern utcai lakások kisebbek és nagyobbak azonnal vagy májusra kiadók. Wesselényi-utca 54. II. Fő-utca 52. Plébánia-utca 4. 6006.

Koporsó asztalosok részére mindennemű koporsók díszítése, összes temetkezési cikkek képes árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgár Részvénnytárs, Nagymező-utca E. 46. sz.

3 szó
Tiller
önkéntesi egyenruha
Budapest

3 szó
Tiller
Breeches-nadrág
Budapest

3 szó
Tiller
dizsmagyarruha
Budapest

Ajtók, Ablakok, vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók **Wiener A. utódánál** BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 62-80. Alapított 1886-ban.

Saját gyártmányú fűrdők, ak 14 kor-tól fejlebb; fűthető kádak 40 kortól fejlebb. Eivalakok mindenféle kutszivatnyok és házi vízvezeték-berendezéseket legolcsóbb áron. **LEFKOVICS ADOLF** Budapest, VII., Wesselényi-ut 52/E. Telefon 118-46. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kitűnő numoros újdonságok jelentek meg Rádó legjobb lemez felvételeiben. Bizonyos számú lemezvásárlásnál ingyen adunk egy pompás gramofont. Kérjen felvilágosítást. **szent László Intézet Budapest, 27. Veres Pálné-u. 16.**

Pénzt akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépekre, kerékpárokra és mindennemű kereskedelmi árukra, akkor forduljon bizalommal csak a régi Tauber céghez, Baross-tér 15. sz. Telefon 149-00. 29387

Olcsó butoreladás a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig november hó végéig minden elfogadható árban eladók. Patyi Kálmán Lőrincz Budapest, VIII., Rákóczi-ut 13. Uránia-színház mellett. 29584

Temetkezési vállalkozók, intézetek, egyletek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgár Részv. társ. Nagymező-utca E. 46.

Diszkert-kedvelők kérjenek árjegyzéket az első magyar diszkönyv-faiskolától. Tulajdonosa **Copony Ede Körmenen.** 120 fajta túlevélű fák, lombfák, sorkák, díszcserjék kaphatók. 5984

„Hungária” beszélő-gépek tölcsernéküliek is kizárólag eredeti első-rangu gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók, **Deményi és Társa** Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzéket.

A világhírű „THE ROYAL” Gramofonokat minden reccsagés vagy utózáj nélkül mesés tiszta hanggal, szigorúan az eredeti, nagyban gyári ákon és minden arfölemelés nélkül havi 6-10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vidékre is. Piccolódekre is. **Láng Jakab és Fia** gramofonnagykereskedők, Budapest, Józsei-körút 41. Fióküzletek VIII., Baross-tér 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve 29586

BUTOR készpénzért vagy részlete minden kamattal nélkül legolcsóbban. Árjasi választék politikus butorokban. **Nagy Imréné!** Bpest, VI., Váci-körút 9. Feljárt Szerencsés-utca 1. szám. Kis képes modern teljesen új album ingyen. Nagy album 50 fillér.

A gyermekáldást 2 vagy 3 számra meghatározni, nagyon okos dolog és sok pénzmegtakarítással jár. Az erre vonatkozó pontos utasítást, a melyért sok ezer hálaírat bérkezett, tiéktartással küldi 90 fillér magyar levélbéllyel ellenében **Frau A. Kaupa, Berlin S. W. 242, Lindenstrasse 51** 30000

Zálogcédulákat veszek. Elzálogosított brilliánseket, gyöngyöket, aranyt, ezüstöt és ékszerket 100.000 koronáig költségmentesen kívánok és teljes értéket kifizetem. **Singer Jakob** ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 9L. sz. Izabella-utca sarokán. 37553

Jogászoknak nélkülözhetetlen. **A magyar kir. Curia Felülvizsgálati Tanácsa** által a sommás eljárásról szóló törvény (1893: XVIII. t.-e.) alapján hozott **HATÁROZATOK GYÜJTEMÉNYE.** Összeállította **GOTTL ÁGOST** kir. curiai tanácselnök. XIV. kötet (1908, 1909) 2828-2952. sz. határozatok. Tartalmazza az 1908 július 3-tól 1909 június 28-ig terjedő időtartamon át hozott határozatok gyűjteményét. Ára vászonkötésben 9 K. Kijája a **FRANKLIN-TÁRSULAT.** Kapható: **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrassy-ut 21. valamint minden könyvkereskedésben.